

მ ს უ

ლიტერატურული ჟურნალი

№3 (26)

მ ს უ მ ს უ მ ს უ მ ს უ მ ს უ მ ს უ მ ს უ

2015

OLE

მწერალთა ასოციაცია
„ლიტერატურული კახეთის“ გამოცემა

The Literary Magazine OLE

ჟურნალი გამოდის 2004 წლის ივნისიდან
ISSN 1512-3995

ოლე – ბრყენა, გინა მოგრძე ტყე ველთა შუა
სულხან საბა

ოლე – ახოში საჩრდილობლად დატოვებული
ხე
ქართული ენის განმარტებითი ლექსიკონი

ოლე – გიორგი ლეონიძის პოეტური შედევი

მთავარი რედაქტორი აკაკი დაუშვილი

რედაქტორები:
ფარნა რაინა
ნუნუ ძამუკაშვილი

მისამართი: 2200 თელავი
ერეკლე II-ის გამზირი №6
III სართული
მობ: 555 46 44 29
მწერალთა ასოციაცია
„ლიტერატურული კახეთი“
მობ: 558 48 24 80

„ოლეს“ რედაქციაში შემოსული მასალა
არ რეცენზირდება და ავტორს არ უბრუნდება

მასალების გამოგზავნა შეგიძლიათ
ელექტრონული ფოსტით
E-mail: akakidau@mail.ru

ჟურნალის წინა ნომრების შეძენა
შეგიძლიათ რედაქციაში

ჟურნალ „ოლეს“ ეს ნომერი გამოიცა
თვითმმართველი ქალაქი თელავის მუნიცი-
პალიტეტის (მერი ბატონი **პლატონ კალმა-
ხელიძე**) და თვითმმართველი თემი თელავის
მუნიციპალიტეტის (გამგებელი ბატონი **ალე-
ქსანდრე შათირიშვილი**) მხარდაჭერით.

მარტი, ივნისი, სექტემბერი, დეკემბერი №3 (26), 2015

გამოდის სამ თვეში ერთხელ

„ოლე“ ლიტერატურული ჟურნალი

შინაარსი

წერილი რედაქციას

- 2. **მერი ზაალიშვილი.** ჟურნალი, რომელიც გვაყვარებს ცხოვრებას!
- 2. **ნანა გომურაშვილი.** დიდი სიყვარულით...

გამოსათხოვარი

- 3. **ნანული კუპატაძე.** გამოსათხოვარი
- 3. **გიორგი ლოგანიძე.** შენს უკვდავებას გაუმარჯოს!
- 4. **ლანა ლომოპერიძე.** მერცხლის ერთი გადაფრენა

მხატვრული ლიტერატურა

- 6. **ფარნა რაინა.** ლექსები
- 25. **როლანდ გიორგაძე.** გზა სიარულმა დალია?! მოთხრობა
- 29. **მარიამ კოზმანიშვილი.** ლექსები
- 32. **მამუკა დამატრაშვილი.** ლექსები
- 38. **მარიამ ბიბაური.** მოთხრობები
- 42. **ნანა მანიშაშვილი.** ლექსები
- 44. **ვასტანგ ჭანკოტაძე.** ლექსები

„ნაბიჯი“ – ახალგაზრდული ჩანართი

- 46. **თამარ ბელაშვილი, ბექა ბაიშვილი.** ლექსები

დოკუმენტური პროზა

- 47. **ნუგზარ ვანიშვილი.** არქეოლოგიური მოგზაურობა ტაოში

გოგლა

- 51. **გიორგი ჯავახიშვილი.** გიორგი ლეონიძის ორი ესსე ირგვლივ

თარგმანი

- 53. **ლიუტაურას დავანისი.** ხშირად მიპყრობდა სევდა. ლექსი
- 53. **ვიოლტა შოპლისკაიტა.** ლექსები

წერილები

- 55. **როინ ჭიკაძე.** მარტოობის პრობლემა გოდერძი ჩოხელის ნააზრევში

ხელოვნება

- 58. **ნელი ზურაბიანი.** ჩემი პატარა მეგობარი
- 61. **ნუნუ ქამუკაშვილი.** მომავლის პიანისტი

ჭადრაკი

- 63. **„ოქროს გოგონებს“ თელავის სამუსიკო სასწავლებელმა უმასპინძლა**

გარეკანის პირველ გვერდზე
დავით კრანაშვილის ნახატი

ჟურნალი, რომელიც გვაცხადებს ცხოვრებას!

„ცხოვრებას ისეთად ხედავდე, როგორც სინამდვილეშია და მაინც გიყვარდეს, – ამას უმთავრეს ღირებულებად თვლის რომენ როლანი. მისი მოხიბლული სული კი სამართლიანობის დანერგვასა და სილამაზის გავრცელებაზე ოცნებობს“. – ეს პატარა ამონაწერია ჟურნალ „ოლეში“ დაბეჭდილი ქალბატონ ელისო ჭიჭიაშვილის ერთი, მშვენიერი, წერილიდან. ციტატა კი იმის გამო ამოვიწერე, იგი სრულად შეგვიძლია გავიმეოროთ ჟურნალ „ოლეს“ მიმართ.

მიზეზთა და მიზეზთა გამო, სამწუხაროდ, ნაკითხული არა მაქვს ჟურნალის ყველა ნომერი, მაგრამ ის ნომრები, რომლებიც ხელში ჩამივარდა, მარწმუნებს, რომ „ოლე“ ზუსტად ისეთს ხედავს ცხოვრებას, როგორც სინამდვილეშია და თავად ხომ უყვარს და უყვარს და ჩვენც გვაყვარებს, ჩვენც გვაოცნებებს სამართლიანობისა და სილამაზის დანერგვასა და გავრცელებაზე. უდიდეს მადლიერებას გამოვხატავ ყველა ჩვენი თანამემამულის მიმართ, რომლებიც მხარში დაუდგნენ ჟურნალს და ფინანსურად დაეხმარნენ. კიდევ უფრო სასიამოვნოა, რომ ჩვენი ხნითხნოვანი ქალაქის კულტურული, სამწერლო, საჟურნალო, საგამომცემლო საქმიანობის დიდი ტრადიციის ხელისშემწყობად და მხარდამჭერად წელს, უკვე, თვითმმართველი ქალაქის თელავის მუნიციპალიტეტის მერი ბატონი პლატონ კალმახელიძე და თვითმმართველი თემი თელავის მუნიციპალიტეტის გამგებელი ბატონი ალექსანდრე შათირიშვილი ბრძანდებიან.

მაქვს რწმენა, რომ ეს მხარდაჭერა, ეს თანადგომა კიდევ უფრო გაღრმავდება და დანატრებული მკითხველი თუ ყოველთვე არა, ყოველ კვარტალში მაინც მიიღებს „ოლეს“ ახალ ნომერს.

მერი ზაალიშვილი

გაზეთ „თელავის მოამბის“ (ყოფილი „ალაზნის განთიადი“) რედაქტორი, თელავის საზოგადოებრივი დარბაზის წევრი

დიდი სიყვარულით...

დიდი სიყვარულით ვულოცავთ ჟურნალ „ოლე“-ს ათი წლის იუბილეს და ვუსურვებთ ხანგრძლივ არსებობას შემოქმედებით გზაზე!

დაე, ამ მზისფერფურცლებიანმა, სასიამოვნოდ საკითხავმა ნაწერებმა, კიდევ და კიდევ, უფრო და უფრო, ბევრსა და ბევრ ქართველს მიანიჭოს განცდა სამშობლოს სიყვარულისა, ენის სინამდის შეგრძნებისა და რწმენაში გაძლიერებისა.

დღეს, თითოეული ქართველისათვის, – დიდისა თუ პატარისათვის, აუცილებელია ისმენდეს მხოლოდ და მხოლოდ ისეთი ადამიანების სულიდან ამოძახილ სიტყვებს, როგორნიც თქვენ ხართ, ჩვენო საყვარელო ავტორებო!

ჩვენ ვამაყობთ თქვენით და გვიხარია თქვენი არსებობა! თქვენი ძალისხმევა მნიშვნელოვანია თითოეული ჩვენგანისათვის!

ნანა გომეზაშვილი

პედაგოგი, თელავის საზოგადოებრივი დარბაზის წევრი

მწერალთა ასოციაცია „ლიტერატურული კახეთი“ და ჟურნალ „ოლეს“ რედაქცია ღრმა მწუხარებას გამოთქვამენ გამოჩენილი ქართველი კინოდრამატურგისა და პროზაიკოსის ზაირა არსენიშვილის გარდაცვალების გამო. ქალბატონ ზაირას სახით, ქართულმა კულტურამ, დიდი დანაკარგი განიცადა. უფალმა გაანათლოს მისი სული.

გამოსათხოვარი

დასრულდა ერთი მერცხლის გადაფრენა თელავიდან თბილისამდე. ჩვენგან წავიდა მწერალი ქალბატონი: პროზაიკოსი, კინოდრამატურგი, სამგზის სახელმწიფო პრემიის ლაურეატი, დიდბუნებოვანი ადამიანი.

განათლებით ფილოლოგი და მუსიკოსი, წლების განმავლობაში უკრავდა ოპერის თეატრის ორკესტრში ვიოლინოზე. ასევე მუშაობდა „ქართული ფილმის“ დრამატურგთა გაერთიანებაში და მეორე შემოქმედებითი გაერთიანების რედაქტორად.

ავტორია ცნობილი რომანებისა და კინოსცენარებისა. რომანებიდან გამოირჩევა „ვა, სოფელო“, „კოლაჟი მთვარის შუქზე“, „თელავიდან თბილისამდე. მერცხლის ერთი გადაფრენა“, „ქარი, ამწევი ფარდის“, „რეჟივში ბანის, სოპრანოსა და შვიდი ინსტრუმენტისთვის“.

ცნობილმა კინორეჟისორმა ლანა ლოლობერიძემ

ქალბატონ ზაირას სცენარების მიხედვით გადაიღო ფილმები: „როცა აყვავდა ნუში“, „ორომტრიალი“, „აურზაური სალხინეთში“, „დღეს ღამე უთენებია“, „ინტერვიუ პირად საკითხებზე“, „ვალსი პეჩორაზე“... რომლებიც ამშვენებს და აამაყებს ქართულ კინოს.

სიცოცხლის ბოლო წუთებამდე იღვწოდა, წერდა... ვაგლახ, რომ აღარ დასცალდა ახალი რომანის დასრულება.

თელავმა დაკარგა შვილი, ქართულმა მწერლობამ – შესანიშნავი მოქართულე, შემოქმედი, საოპერო თეატრმა – ვიოლინო, ოჯახმა – მოსიყვარულე მწე – სისხლი და ხორცი, სამეგობრომ – კრიალოსნის ერთი მძივი, საქართველომ – კეთილშობილი მოქალაქე და მამულიშვილი... გარდაიცვალა ზაირა არსენიშვილი.

დალაი, ჭირისუფალნო, დალაი.
მსუბუქი იყოს მისთვის მშობლიური მიწა.

ნანული კუპატაძე

შენს უკვდავებას გაუმარჯოს!

ზაირა არსენიშვილის გარდაცვალებით ჩემთვის დამთავრდა ძალიან ძვირფასი და სათუთი ურთიერთობა ადამიანთან და დიდ მწერალთან. ზაკო, როგორც მას სიყვარულით ვეძახდით ხოლმე, სტუდენტობისას გავიცანი, ჩემი უახლოესი მეგობრისა და მისი ძმისშვილის, სოფიკო არსენიშვილის წყალობით. მაშინ მას, როგორც მხოლოდ ლანა ლოლობერიძის ფილმების სცენარისტსა და რამდენიმე ძალიან კარგი მოთხრობის ავტორს, ისე თუ ვიცნობდი. მოგვიანებით, როცა ზედიზედ გამოქვეყნდა მისი არაჩვეულებრივი რომანები, ზაირას სახით, ბრწყინვალე ბელეტრისტიც „აღმოვაჩინე“. არასოდეს გამინელდება მისი „ვაჰ, სოფელოს“ წაკითხვით მოგვრილი თავზარდამცემი შთაბეჭდილება, თითქოს თვითონ ძალიან ღრმა შინაარსიანი და აზრმინიჭებული ცხოვრება საუბრობდა თავის თავზე ზაირას პირით, საუბრობდა დინჯი, დარბაისლური თელავური კილოთი, სავსე მტევანივით შეკრული ფრაზებით, რომელთა თითოეულ მარცვალში ყოფიერების ცოდ-

ნა და ადამიანის სიყვარული მზის თვალივით ტრიალებდა. ამ ტექსტებში იგრძნობოდა ორკესტრის გამოცდილება: უზუსტესი სმენა და უფაქიზესი შეგრძნება იმისა, რომელი ინსტრუმენტი როდის უნდა აჟღერებულყო, რომ რაც შეიძლება უკეთ გამოკვეთილიყო ყველა ბგერნერული და აზრობრივი აქცენტი. დღეს ეს მუსიკა დადუმდა... თუმცა დასანყისში, რომ ვთქვი დამთავრდა-მეთქი, შევცდი: მჯერა ჩვენი ურთიერთობა მწერალ ზაირა არსენიშვილთან სწორედ ამის მერე დაიწყება. მას ხელახლა აღმოვაჩენთ და სათანადოდაც დავაფასებთ. ამაში ხელს ყოველ შემთხვევაში, ის ნამდვილად ველარ შეგვიძლის, რომ ეს კახური ბუნების, უაღრესად მორიდებული და პირდაპირი ადამიანი, ჩვენი ქებით, ემანდ, ზედმეტად არ შევანუხოთ!

ზაკო, ძვირფასო, დარწმუნებული ვარ, რომ გესმის ჩემი: შენს უკვდავებას გაუმარჯოს!

გიორგი ლოპხანიძე
პოეტი, მთარგმნელი

მიხარია, რომ ერთად ჩამოვლიეთ ჩვენი ნუთი-სოფელი – ასეთი წარწერით მაჩუქა ზაირამ თავისი წიგნი „ქარი, ამწევი ფარდის“. ეს 2013 წელს იყო. მაშინ ეს სიტყვები უტყუარი მეგონა, ნუთისოფელიც ერთად ჩამოვლიეთ და ბოლომდეც ერთად უნდა გვევლო, მაგრამ ბედისწერამ სხვაგვარად იწება, ზაირამ უეცრად გადაამასწრო, და მე ისლა დამრჩენია, ორიოდ სიტყვა მივადევნო ჩემი უახლოესი ადამიანის ამ ქვეყნიდან წასვლას.

თელავი, ნადიკვრის 26. ძველებური, ორსართულიანი აგურის სახლი. ზაირას სახლი. სახლი, რომელიც ჩვენად მიგვანდა ზაირას მეგობრებს, მათ შვილებსა და შვილიშვილებს. აქ, 50 წლის მანძილზე, ზაფხულობით, მიედინებოდა ჩვენი – ერთმანეთს მიჯაჭვული მეგობრების – ერთად ცხოვრება... როცა ზაირა პირველად შემხვდა ამ 50-ოდე წლის წინათ, თვალში მომხვდა იმ დროისათვის უჩვეულო, ვარდისფერი, ფაშფაშა კაბა და რალაცნაირი შუქით განათებული თვალები, – მოგვიანებით მივხვდი, რომ ეს შუქი ადამიანისა და საერთოდ სიცოცხლისადმი მისი დაუდგრომელი ინტერესის ანარეკლი იყო.

და მაშინვე, როგორც ერთი ნახვით შეყვარების შედეგი, დაიწყო ჩვენი საერთო ცხოვრება – ყოველდღიურობასა და შემოქმედებაში. პირველი სცენარი, რომელიც ერთად მოვიფიქრეთ და დავწერეთ, იყო „როცა აყვავდა ნუში“ და მერე – ყველა სხვა. ჩვენ ერთად მუშაობიდან ყველაზე მეტად გააფრთხილებული ჩხუბები მახსოვს, – მაშინ ზაირას თვალებში ის, სიყვარულით განათებული სხივიც ქრებოდა და მრისხანება ისადგურებდა, – და ჩვენი გზებიც სამუდამოდ იყრებოდა... იყრებოდა იმისათვის, რომ მეორე დღესვე ახალი ენთუზიაზმით და შეხმატკბილებით შევდგომოდით ფიქრსა და წერას.

როცა „რამდენიმე ინტერვიუმ პირად საკითხებზე“ საერთაშორისო აღიარება მოიპოვა, ძალიან გამიჭირდა ახალი სცენარის თემის მოფიქრება. და მაშინ ზაირამ თავისი მომავალი რომანის – „ვა, სოფელი“ შესახებ მიაბო: თელავი, თუშეთი. ზაირას წინაპრებისა და მისი ბავშვობის სამყარო. ბუნებასთან მიახლოებული ადამიანების ვნებების მომწუსხველი სიმძაფრე. ამ საფუძველზე შეიქმნა სცენარი „დღეს ღამე უთენებია“. და როდესაც წელს, სან-ფრანცისკოსა, ვაშინგტონსა, სამხრეთ კორეასა თუ ბირმაში, ხალხით სავსე დარბაზებში, ფილმის ჩვენების მერე მაყურებლები სწორედ ვნებათა ამ სიმძაფრეზე ამახვილებდნენ ყურადღებას, მე სულ ზაირა მედგა თვალწინ.

ახლაც ვწერდით სცენარს. უნდა მოვასწროთო, მეუბნებოდა, ვერ მოვასწარით.

ზაირა არსენიშვილის პროზას, ჩემი აზრით, ქართულ ლიტერატურულ სინამდვილეში განსაკუთრებული ადგილი უჭირავს. რომანები: „რეკვიემი ბანის, სოპრანოსა და შვიდი ინსტრუმენტისთვის“, „ვა, სოფელი“, მოთხრობები: „როცა მძვინვარებს შიში და ძრწოლა“, – იმ შავბნელი საბჭოთა დროის ნამდვილი მატთანაა...

მთელი ჩვენი ხანგრძლივი, ახალგაზრდობიდან მხარდამხარ გატარებული სიცოცხლის მანძილზე სულ მაკვირვებდა ზაირას ზღვარგადასული (როგორც მე მეჩვენებოდა) ცნობისმოყვარეობა ყველას და ყველაფრის, ყველა წვრილმანის მიმართ... გვიან მივხვდი, რომ ეს იყო მისი მწერლური წარმოსახვის საზრდო, მას სჭირდებოდა სხვისი გამოცდილება,ც,

სხვისი თავგადასავალიც, სხვისი ცხოვრების დეტალებიც, რომ თავისი მეხსიერების შრეებში ჩაეფინა და მერე, ოდესმე, ამეტყუებინა კიდევ მისი მეხსიერება კი მართლაც შეუზღუდავი იყო – თითქოს ჩალაგებული ჰქონდა თავში ამბები, თარიღები და ადამიანები – სიყვარულით დატენილები და მოლაღატეები, თავგანწირულები და გამყიდველები, მედგარნი და შიშით ატანილები, სვებედნიერნი და უიღბლონი, და უმწეონი... და ავტორს კი ყველა ამ პერსონაჟისადმი თანაგრძნობა ამოძრავებს, ისეთი მძაფრი თანაგრძნობა, რომ ის შენშიც ყველა სხვა ემოციას თრგუნავს, თვით სიძულვილსაც კი იმის მიმართ, ვინც ბოროტებას განასახიერებს. მაგრამ მოვლენებისა და სისტემის მიმართ პროტესტი, იქნებ სწორედ სისტემის იარაღისა და იმავდროულად მსხვერპლის – ადამიანისადმი თანაგრძნობის გამო, მაინც უმთავრეს განცდად ილექება სულში.

თბილისის ოპერის ორკესტრი, სადაც მრავალი წელი უკრავდა ზაირა ვიოლინოზე, ე.წ. ორმო. აი, ეს ორმოა ზაირას პირველი რომანის „რეკვიემის...“ სარბიელი. ორკესტრი – სხვადასხვა ეროვნების, რჯულის, სქესის, ასაკის ადამიანთა ერთობლიობა, მათი ვნებების, მისწრაფებების, აღმაფრენის, გამყიდველობის თარეში. არ მეგულება არათუ ქართულ, არამედ მსოფლიო ლიტერატურაშიც ასეთი მძაფრი ფერებით დახატული ეს ორგანიზმი, რომელიც ფეთქავს, ფორიაქობს, ბორგავს, ბობოქრობს, იცინის, დასცინის...

რომანის გამჭოლი სიუჟეტური ხაზი (დეტექტივისათვის დამახასიათებელი სიმძაფრით მოთხრობილი) 1937 წელს დაჭერილი და დაღუპული 20 წლის კომპოზიტორის ეჟი ხადაროვსკის „რეკვიემის“ ძებნაა; ეს, ერთი შეხედვით მარტივი სქემა, დამძიმებულია და გამდიდრებული ზაირასათვის დამახასიათებელი, დროსა და სივრცეში უსასრულო გადახტომებით, გადახვევებით, ჩართვებით, 1937 წლის ეპიზოდებით, ზმანებებით, ხშირად შემთხვევითი, პერსონაჟების მონათხრობებით, რათა საბოლოოდ შეიქმნას მატთანე – იმ ავბედითი დროის მატთანე, რომელიც ამავე დროს ჩვეულებრივი ადამიანური ვნებებით დატვირთული ცხოვრების ანარეკლიც არის. რომანი სავსეა მძაფრი მხატვრული სახეებით, მაგალითად, ასეთით: ჯერიკო ეძებს თავისი „გეპეუშნიკი“ მამის მკვლელებს (რომლებიც სწორედ მამამისმა დაანოკა), ეძებს, რათა შური იძიოს, და მტრის ნაცვლად პოულობს იმას, ვინც დარჩა მთელი განადგურებული ოჯახიდან: ფერდობზე ბებერი ქალი ჩამომჯდარა, დიდი გაჭირვებით სწევს მალლა ხელს და ისე ამოძრავებს, თითქოს ასოები გამოჰყავს. და ჯერიკოს შეკითხვაზე პასუხობს: „ჩემი შვილების სახელებს ვანერ ჩვენს მთა-ველსა, ხო უნდა დარჩეს ბეჭედი მათი სიცოცხლისა?“ „მერე, წვიმა-ქარი არ შლის დანერილს?“ „ყველას მაინც ვერა შლის, ზოგჯერ მისძრავ-მოსძრავს ხოლმე ასოებს, მოვალ და გავასწორებ აქა-იქა. აბა, გაიხედე, თუ სადმე მოინაკლისო, მითხარი“... და მოსისხლე მტერი, ჯერიკოც, იძულებულია, იკითხოს ველ-მინდვრებზე და მთა-გორებზე მიწერილი, მისი მამის მიერ მოკლული ბიჭების სახელები.

ბოლო ხანს ჩვენთან დამკვიდრდა აზრი, რუსეთისგან განსხვავებით, საქართველოში არაფერი დანერვილა საბჭოთა დროის შესახებ, არც მაშინ, სისტემის მძვინვარების დროს, არც ახლა. თითქოს ის წლები არც გადაგვიტანიაო, რაც, ცხადია, ჩვენს

საყოველთაო კონფორმიზმზე მიუთითებს. მე კი მეამაყება, რომ ზაირამ იმ ეპოქას ორი მაღალმხატვრული რომანი და რამდენიმე მოთხრობა მიუძღვნა. მოთხრობა, „როცა მძვინვარებს შიში და ძრწოლა“, 1967 წელს არის დანერილი, ამბავი იმის შესახებ, როგორ ჩამოვარდა და დაიმსხვრა ბიბლიოთეკაში სტალინის ბიუსტი და ამ საზარელი ამბის დასამალად როგორ დანაყა ბიუსტის ნაწილები ქვასანაყში შეშინებულმა ბიბლიოთეკის გამგემ, რაც გადარჩენის ერთადერთი შანსი იყო!

ცოტა მეგულება ადამიანი, ვისაც საქართველოს ისტორია ისე ჰქონოდა შესისხლხორცებული, როგორც ზაირას... ისე ჰყვებოდა ისტორიულ ფაქტებს, თითქოს, იმ ამბების მონაწილე ყოფილიყო.

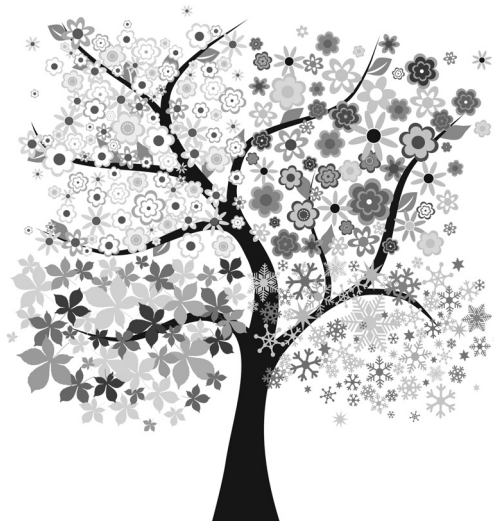
წავიდა ამ ქვეყნიდან ზაირა – მარად მბორგავი და მშვიდი, ჭვინტაკებიანი (როგორც იტყოდა თვითონ) და სულგრძელი, ფორიაქა დიდი და წვრილმანი ამბების გამო და ისე ბუნებრივად თავმდაბალი, ყველა გაჭირვებულის მოსარჩლე და ხელისგამწვდომი. და მაინც, მის მთელ არსებობას ორი რამ განსაზღვრავდა: ერთი – ინტერესი და თანაგრძნობა ყოველი, ახლობელი თუ შორეული, კარგი თუ ცუდი, საინტერესო თუ ჩვეულებრივი ადამიანის მიმართ; და მეორე – წერის უინი. წერის გარეშე არსებობა არ შეეძლო... სიკვდილის წინააღმდეგ კომპიუტერს

ეჯდა და წერდა. თან, იმეორებდა, – უნდა მოვასწორო, მთავარანგელოზის ფრთების შრიალი სულ უფრო ახლოს მესმისო...

ზაირას ბოლო წიგნის სათაურია „თელავიდან თბილისამდე“. ჩემთვის ნაჩუქარ ეგზემპლარს კი მისი ხელით აქვს მიწერილი: „მერცხლის ერთი გადაფრენა“. „თელავიდან თბილისამდე“ და „მერცხლის ერთი გადაფრენა“... ერთმანეთზე გადაჯაჭვული ეს ორი გამოთქმა ადამიანისთვის განკუთვნილ მთელ სივრცესაც მოიცავს და დროსაც. სივრცე, ანუ ჩვენი პატარა ქვეყანა, სადაც თბილისიდან თელავამდე, ისევე, როგორც ბათუმიდან გორამდე, ქუთაისიდან მესტიამდე, ზუგდიდიდან ბიჭვინთამდე, და საერთოდ საქართველოს ერთი წერტილიდან მეორემდე სულ მერცხლის ერთი გადაფრენაა; და დრო, ადამიანისათვის ამქვეყნად განკუთვნილი, ისიც ხომ, მარადიულობის თვალთახედვით, მერცხლის ერთი გადაფრენაა.

ეს არის ჩემს აღქმაში ზაირას სიცოცხლე – „თელავიდან თბილისამდე“ მერცხლის ერთი გადაფრენა, რომელიც რამდენ, ო, რამდენ ვნებათაღელვას, წუხილს, სიხარულს, მიტევებას, სინანულს, სიყვარულს და ქვეყნისათვის სასიკეთო ფიქრს და ქმედებას იტევს!

ლანა ლოლოპერიძე

ფარნა რაინა

6

ჩემი მკითხველისადმი

ჩემო, – ბრძენო და ძვირფასო მკითხველო, რაზეც ვფიქრობ, მინდა გული გადაგიშალოთ.

ჩვენი გვარის ბერძენების გადმოცემით, კავკასიონის საარწივეთში, სადაც, ამჟამად, ერთ-ერთი, 30 კომლიანი, რაინაულების საგვარეულო სოფელი ვესტმოა გაშენებული, სათავე დაუდვია ხევსურეთიდან გადმოსულ ათაპაპას – რაინას.

სკოლიდანვე, უმეტესობა, სახელსა და გვარს შემოკლებით მეძახდა (ქვემო ალვანში, ომალოში და რუსთავში, სადაც ვსწავლობდი): ფარნაოზის მაგივრად, ფარნას, ხოლო, რაინაულის მაგივრად, რაინას.

ზეპირი კანონმდებელი ხომ ხალხია და ფასეული ტრადიციაც ხალხიდან მოდის.

გარკვეული ფიქრის შემდეგ, მეც, უპირატესობა ხალხის არჩევანს მივეცი და, რაკი, ხალხმა ფარნაოზ რაინაული მომნათლა – ფარნა რაინად, იქნებ, ეს, საკრალური და ღვთაებრივი მინიშნება იყო?!.. ბრძნული, გენიალური, ხალხური სენტენციაა: „ხმა – ერის, ხალხისა და, ხმა – ღვთისაო“...

ამდენად, ჩემი ათაპაპის სახელის: რაინას ასხივოსნება, ჩვენი გვარის წყაროს სათავისათვის, ჩემგან, თავისებური მაღლიერების გამოხატვად და პატივის მიგებად მიმარჩნია.

ამიერიდან, ჩემი წიგნებისა და პუბლიკაციების ავტორი იქნება – ფარნა რაინა.

წინათქმა

*Multum in parvo**

„XX საუკუნე, – ეს, აღმოჩენების საუკუნეა; იგი ხასიათდება მეცნიერული წინსვლით. ამ პერიოდში დიდი ნაბიჯები გადაიდგა წინ – მეცნიერებასა და ტექნიკაში, თუმცა, ამასთან, უკან წავიდა ზნეობა“.**

იდენტურია XXI საუკუნეც...

კაცობრიობა, დღევანდელი ზნეობითა და მორალით, დაღუპვისაკენ მიექანება... თითქოს, აღარაა ის დრო მკითხველს რომ უთხრა გულისნადები ვრცელი რომანებითა და ვრცელი ეპოსით, ჭაპანივით გაუნელო საჩქარო სათქმელი. ბოლო, – სავალალო, შედეგამდე კი დრო ძალიან მცირეა, ხოლო, თქმა – სასიცოცხლოდ საჭირო... ახლა, „შვილებს“,*** „ობლომოვსა“**** და მისთანებს, აგრეთვე ტრილოგიებს, ალბათ, იშვიათნი, იშვიათად კითხულობენ, რადგან, ან, – დრო არ აქვთ, ან – სურვილი.

რაც გამოქვაბულიდან გამოვედით, სისხლითა და ცრემლით მოიწყა ქვეყნიერების ჯვარცმული გზა... ყოფნა-არყოფნის რისკით გამოვიარეთ – პალეოლითი, ნეოლითი... ჩვენი პლანეტა – მარხილიდან, კოსმოსურ ხომალდზე გადაჯდა და... უვრცესი გალაქტიკა – გვიწვევს, გვეძახის, უცნობი პატარძალივით ემზადება დედამინელი მყარონის მისაღებად.

XX საუკუნე, თავისი ატომით, დამოკლეს მახვილივით დაეკიდა ჩვენი პლანეტის თავზე და... მისი სიკეთე, თუ სიავე – იქსად, და იგრეკად გვექცა.

XXI საუკუნეში, რაღაც, მაგიური აღმოჩენების კარიბჭესთან ვიმყოფებით, ალბათ, – ახალ-ახალი, ეპოქალური სასწაულებისათვის, მაგრამ... რამდენადაც პროგრესულია მეცნიერება და ტექნიკა, თითქოს, უკუპროპორციული, რეგრესულია და... თანდათან ღარიბდება ადამიანის სულის საუნჯე...

თითქოს, მეცნიერებისა და ტექნიკის განვითარებამ სადღაც, კუნჭულში მიაგდო მორალის დინამიკა... უკვე საოცნებო კულტად აქცია ძველი, სულიერი სინამინდეები...

ნუთუ, – პატიოსნება, სიალალე, სინრფელე, სიმართლე, სიქველე და, საერთოდ, ღირსება ზედმეტია?!..

მეც არ ვიცი... ჩემთვის, ამოუხსნელმა, უხილავმა, ბობოქარმა ძალამ დამსვა ამ წიგნების (ტრილოგიის) „კატრენების“ დასაწერად.

თავდაპირველად, ვფიქრობდი: ტრილოგიისათვის „სტროფულები“ დამერქმია. ჩემი 75 წლისთავისადმი, საიუბილეოდ მოძღვნილ ჟურნალ „ოლეს“ (№2, 2011 წ.) სპეციალურ ნომერში ერთი ციკლიც კი დაიბეჭდა „სტროფულების“ სახელწოდებით, მაგრამ... კვლავ, ინტენსიური ფიქრის შემდეგ, იმ დასკვნამდე მივედი, რომ „კატრენი“ უფრო კარგად საზღვრავდა სათქმელს.

„სტროფიცა“ და „კატრენიც“ უცხოური სიტყვე-

*(ლათ.) „ბევრია ცოტაში“, დიდი შინაარსი მოკლედ ნათქვამში.

**სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი ილია II. „საპატრიარქოს უწყებანი“ №26 (598) გვ. 4. 2011 წ.

***პარმენ ლორიას რომანი.

****ივანე გონჩაროვის რომანი.

ბია, – პირველი ბერძნულია და განიმარტება: „ლექსის ნაწილი – ორი, ან მეტი, გართიმული სტრიქონი, რომლებიც გაერთიანებულია შინაარსობრივად; მეორე – ანუ, კატრენი, ფრანგულია; იგი, – მხოლოდ, ერთი სტროფია, მთლიანი ლექსი, რომელიც დასრულებულ აზრს შეიცავს.

მიუხედავად თემატური მრავალფეროვნებისა, ჩემს წიგნში: „კატრენები“, – ძირითადი არსი და ლეიტმოტივი – ზნეობა და მორალია, რადგან – იგია კაცობრიობის ღირსებისა და გადარჩენის ერთ-ერთი, მაგრამ უპირველესი გზა... ადამიანთა გაადამიანებისათვის, ფასდაუდებელი ამაგი დაგვდეს პლანეტის სწავლულებმა, რომლებიც, თავისი ჯვარცმის ფასად ოფლით, სისხლითა და ცრემლით წერდნენ ჩვენს ზნეობრივ და მორალურ კოდექსს...

დიდი უმადურობა იქნებოდა ბრძენთაბრძენ წინამორბედთა შეუფასებლობა და დაუფასებლობა...

ჩემი წინამორბედნი რომ არ ყოფილიყვნენ, ამ გზას ისე ვერ გამოვივლიდი როგორც გამოვიარე. მე გზად და ხილად გამოვიყენე მათი მდიდარი გამოცდილება და ჩემი წარმატება მათი უდიდესი დამსახურებაც არის.

სანამ წინ წავალთ, უკან უნდა მოვიხედოთ, თვალი გადავავლოთ კაცობრიობის განვლილ გზას და, ერთხელ კიდეც, მთელი სიგრძე-სიგანით, გავიაზროთ: რას გვირჩევდნენ აზრისა და სიტყვის ქურუმნი, გენიალური მოძღვარნი და დამრიგებელნი, წინასწარმეტყველნი სამომავლოდ, – სიცოცხლის, სიკეთისა და ბედნიერებისათვის...

არისტოტელე: „ვინც წინ მიდის სწავლაში, მაგრამ... უკან რჩება ზნეობაში, ის, უფრო, უკან მიდის, ვიდრე – წინ“...

ჰორაციუსი: „ვერცხლი ოქროზე იაფია, ხოლო, ოქრო – ზნეობრივ ღირებულებებზე“...

შეიქ მოჰსლექს ოდინ საადი: „უმადლესი ქმნილება ადამიანია და უმდაბლესი კი – ძალღი, მაგრამ ბრძენთა საერთო აზრით, განვრთნილი ძალღი, უფრო, მაღლა დგას, ვიდრე – ზნედაცემული ადამიანი“...

მიგელ დე სერვანტეს საავედრა: „სათნოებას მოკლებული სწავლა-განათლება იგივეა, რაც მარგალიტი – ნეხვის გროვაში“...

ჟან ჟაკ რუსო: „ზნეობრიობის, მხოლოდ, ერთი გაკვეთილი გამოდგება, როგორც მოზარდებისთვის, ასევე, ყველა ასაკის ადამიანისათვის – არასოდეს, არავის, ბოროტება არ გაუკეთო“...

იოჰან ვოლფგანგ გოეთე: „ზნეობრიობის ძირითადი საფუძველი კეთილი ნებაა“...

ნიკოლაი გოგოლი: „ზნეობრიობის გავლენის ძალა ყველა ძალაზე მაღლა დგას“...

ჰაინრიხ ჰაინე: „ზნეობრიობა – გულის გონებაა“...

ვიქტორ მარი ჰიუგო: „უზენაესი სამსჯავრო – სინდისის სამსჯავროა“...

ჰენრი ტომას ბოკლი: „პროგრესი შესაძლოა, მხოლოდ, მაშინ, როდესაც – ზნეობა და გონება თა-

ვის განვითარებაში მოძრაობენ მწყობრად და, რაც უფრო მჭიდროა მათი კავშირი, მით უფრო მეტი გავლენა აქვთ კაცობრიობის წინსვლაზე“...

ლევ ტოლსტოი: „იმისათვის, რომ ვიცოდეთ – რა არის ზნეობრივი, უნდა ვიცოდეთ, რაც არაზნეობრივია, – იმიტომ, რომ ვიცოდეთ: რისი გაკეთება შეიძლება და, რისი – არა“...

ილია ჭავჭავაძე: „გრძნობა ადამიანობისა, ქრისტიანობისა, მაღალზნეობისა... სასწაულს აქნევენებს ხოლმე ადამიანს, რომლის საოცარი მაგალითები ძლევა მოსილებისა, არა ერთი და ორია ისტორიაში“...

გერმანული ანდაზა: „ვისაც პატიოსნება დაუკარგავს, ყველაფერი დაუკარგავს“...

ლუციუს აპულიუსი: „უზნეობა საკუთარი თავის უარყოფაა“...

ემილ დიურკეიმი: „ზნეობრიობა... ეს არის პური არსობისა, ურომლისოდაც საზოგადოებას სიცოცხლე არ შეუძლია“...

ალბერტ აინშტაინი: „ადამიანის ფასეულობების ძირითადი საწყისი, საბოლოო ჯამში, ზნეობას ემსახურება“...

მოჰანდას კარამჩანდ განდი: „გადაცვეთილი გზით სიარული კი არ არის ზნეობრივი მოქმედება, არამედ ის, რომ თვითონ შეგვეძლოს მრავალი გზის პოვნა და უშიშრად მივყვეთ მას“...

აკაკი ბაქრაძე: „მორალურად დაცემულსა და დაქვეითებულს, უფრო ხშირად, შეხვდებით მდიდრებში, ვიდრე – ღარიბებში“...

სიბრძნის კორიფეთა გამოცდილებითა და სხივოსილებით მეც, ექსპრესიული მუხტისათვის, ეს, – სხარტი, ლაკონური და ლაპიდარული ფორმა: კატრენები ავირჩიე.

„გრძელი სიტყვა მოკლედ ითქმისო“, – გენიალური რუსთაველისა არ იყოს და... იქნებ, ოთარ შალამბერიძის „ორძალებისა“ და ფრიდონ ხალვაშის ამზევებულ-ასხივოსნებული, ლაპიდარული „სამყურების“ მიზანიც ეგ იყო...

მე კი, ფრიად საჭირო, სასიცოცხლო წამალივით, სათქმელი – დავყურსე, აზრით დავზუნძლე, რამდენიმე სტრიქონში ჩავჭუჭყე და „კატრენები“ დავარქვი. რამდენად სწორი არჩევანი გავაკეთე, ამას ჭემ-მარიტი მკითხველი განსჯის.

მე, რაიც კი შემეძლო, ზენაარისა და გულის კარნახით, უსაზღვრო სურვილითა და თეთრი ღამეებით, ვეცადე – ეს ტრილოგია ყოფილიყო: აზრისა და პოეტური ხელოვნების გვირგვინი...

ჩემი: აზრი, ხელოვნება და სურვილი თუ, – რეალობას მოკლებული, ფუჭი, ამბიციურ-ფანტაზიურ-პრეტენზიულია, მე, ვითარცა – მონა თქვენი, თქვენი ფეხთა მტვერი, წინასწარ, მიტევებასა და შენდობას ვითხოვ...

P. S. XXI საუკუნის მკითხველს, რაც შეიძლება, ცოტა დრო უნდა წაართვა და... რაც შეიძლება, ცოტა დროში, რაც შეიძლება, ბევრი უნდა უთხრა...

ჟარნა რაინა

უფალო...

უსაზღვროა და
უნაპირო,
რაც მინდა
მზით ვთქვა,
სამარადისო შარავანდი
რარიგად
გშვენის...
არ მეგულება –
სამყაროში,
ისეთი
სიტყვა,
რომ გამოვხატო
სიდიადე –
უფალო,
შენი...

როგორც – სარკეში...

მზე დავიჭირე
სიტყვის ანკესით, –
მოვყვები:
ამ გზას,
ამ ნარეკლიანს...
და...
ჩემს ლექსებში,
როგორც – სარკეში,
მძაფრი ეპოქის
ანარეკლია...

**საუკუნეებს –
ელვასავით,
გადავანათებ!!!..**

ვდუღდი...
ვინვოდი...
ვენთებოდი –
ავი ნლებითა,
რწმენა,
იმედი –
მუდამ,
უფლის
ჰგავდა ბარათებს...
მე –
ამ დუღილით,
ამ ტკივილით,
დავინვები და...
საუკუნეებს –
ელვასავით,
გადავანათებ!!!..

26. III. 2014

**სულ, –
იმას ვფიქრობ...**

ბევრი ზეობდა, –
მინის ზემოთ
და...
მინად მიწვა,
იმათგან –
ვისმა იკიაფა
სახელის მზემო?...
სანამ ვიქცევი:
დავინყებად,
ნარსულად,
მინად,
სულ, –
იმას ვფიქრობ:
რას დავტოვებ
ამ მინის ზემოთ?..

2. VI. 2012

**პოეტური
გენია...**

მნამს: გენიოსი, –
ვინაც
სიტყვას –
სიცოცხლე მისცა,
სულიც,
გულიც და
მზის ნათებაც
სტრიქონში ჩადო...
მე –
მნამს გენიის:
სიყვარულის –
უსაზღვრო ის ცა, –
აზრიც გენია,
ფერწერაც და...
მუსიკის ჯადოც...

11. VI. 2015

**უფრო –
ვბრწყინდები...**

*“Axilesnon kaptas muskas“...**

რა ვუთხრა –
გონით და
გულით
ბრმა თხას?! –
მის თვალში,
როცა –
ღმერთიც
რწყილდების?!..
უღირსი,
როცა –

მკიცხავს და
მთათხავს,
მე –
მაშინ,
უფრო,
მეტად,
გბრწყინდები...

25. I. 2014

*(ლათ.) არწივი ბუზებს არ სდევს...

ისევ...

მივიწურები –
სამზეოდან,
ბოლომდი,
როცა –
და... ბოლო ეტლი
ჩაიქროლებს
სიცოცხლის ქართა,
უწინარეს, –
ეს იქნება:
ვედრებაც,
ლოცვაც,
ისევ, –
სამშობლო წამომცდება, –
სამარის კართან...

17. IX. 2011

და... მაინც – მზისკენ!!!..

გავუსხლტე უნდა –
ნისლების წამწამს,
გავკვეთო უნდა –
ღრუბლების სისქე,
ხომ ვიცი:
დამცლის...
დამნაცრავს...
დამწვავს...
და... მაინც –
მალლა!!!
და... მაინც –
მზისკენ!!!..

22. XII. 2010

როგორც – წესი...

თუკი, –
რამ არის
წასაშლელი,
ღრო
კვლავაც წაშლის...
სიხარბის ჭურჭელს, –
აუვსებელს,

აავსებს დარდით...
მდაბალი, –
ჭკუით მხიარული,
ფარფატებს ცაში,
მაღალი ღმერთი, –
სიყვარულის,
მინაზე დადის...

22. XII. 2010

დასაბამიდან...

თითქოს, –
მრისხანე დროის ყბაში,
ქაჯის
ენა დევს,
ძალა და
ფული –
ამ ეპოქის
დასვა ამინდად...
როგორ მოსხივდა
ეს ცხოვრება –
ნეტავ,
ჩვენამდე? –
„მე“-ს და
„ჩვენ“-ს შორის
არის ომი, –
დასაბამიდან...

19. XII. 2010

გამოურდა...

გამოცდას გვინყოფს –
ცხოვრებაში, –
რამდენჯერ,
ბედი...
გულგაცვეთილი
რქებით ველარ
მაღავს ზვაობას...
ბრძენი დუმს, –
როცა საჭიროა,
ლაქლაქებს –
ყბედი...
ტახტზე ზის –
ზოგჯერ,
ქედმაღალი
არარაობა...

21. XII. 2010

უფალთან ახლო...

ცხოვრება არის
ბრძენი და...
მკაცრიც, –
მზეცა და
ღამეც

აქ, ერთად, სახლობს...
კეთილი არის –
რაც უფრო,
კაცი,
იმდენად არის
უფალთან ახლო...

5. X. 2010

**არარაობა,
ანუ –
XXI საუკუნის
ავსულოთა
სიავის ფორმულა...**

აინტერესებთ –
წარმავალთ
სულ... ის:
არა – რაობის,
არა – რაობა?!..
მიისწრაფვიან,
რომ შექმნან
სულის:
არარაობის –
არარაობა...

12. XII. 2013

„კაპიტალ-იზმი“ ...

თითქოს, –
იცვალა:
ზნეც და
ფერიც –
სამყარომ, –
ერთხმად...
სიტყვა: „ჩვენ“
გაქრა...
თვალეებს ახელს
სუყველა „მე“-თი...
„კაპიტალ-იზმი“
ასე ახსნა –
მდულარემ, –
ერთმა:
სადღაა ღმერთი?!..
ვისლა ახსოვს?!..
ფულია ღმერთი...

28. IX. 2013

**კითხვა –
მთელი კარგობის
გასაგონად,
ანუ, –
რიგში –
ვინ არი???!!!..**

სიმათლის ჯვარცმა –
დასაბამით,
ალარ ილია, –
სულ,
ამას ვფიქრობ, –
გულის ცეცხლით,
ფხიზლად,
მძინარიც...
მოკლეს:
პუშკინი,
ლერმონტოვი,
მოკლეს ილიაც,
მოკლეს:
გარსიაც,
ნერუდაც და...
რიგში –
ვინ არი???!!!..

8. X. 2014

როგორ მინდა...

სიტყვა:
სიბრძნის,
სიდიადის,
მო! ასო... და...
მო! ათასო!!!..
„როგორ მინდა,
რომ –
სათქმელი
ქინძისთავზე
მოვათავსო“...*

9. VI. 2010

*უილიამ ფოლკნერი. სისტემატური განათლება არ მიუღია. თავიდან ლექსების წერა დაიწყო, რამაც წარმატება ვერ მოუტანა. შემდეგ, გახდა უბრწყინვალესი რომანისტი, – გაბედული ექსპერიმენტატორი და შექმნა ხარისხობრივად, ორიგინალური მაღალმხატვრული პროზა.

**ყველაზე
დიდი მოსამართლე...**

შავი – თეთრია,
თეთრი – შავი, –
უმეტეს,
ახლა,
ბოხოქრობს ფიქრი, –
გადარჩენის –

ღელვა და
განცდა...
ყველაზე
დიდი მოსამართლე –
სიმართლე გახლავთ
და... მის განაჩენს, –
დასაბამით,
ვერავინ ასცდა...

6. XI. 2014

არ შევენიროთ!!!..

არ შევენიროთ
გლობალიზმის:
ბურუსს და
დამლას...
შეიკრას უნდა:
ერთსულ,
ერთხორც –
ერი და
ბერი...
უძნელესია:
გზა –
პლანეტის
მობრუნდეს წალმა, –
ფილოსოფიით მუცლის,
როცა –
აზროვნებს ბევრი...

7. XI. 2014

ღიაღი...

სიცოცხლე ტყვეა,
დახსნა გვინდა –
დროიდან,
იმ ტყვის,
მომავალს –
რომ არ დავუტოვოთ
სახელი
ბუნდად...
აი, –
ღიაღი –
იგი არის,
ვინც საქმით
იტყვის:
ჩემი სიცოცხლე –
მე
კი არა,
ქვეყანას
უნდა...

28. VII. 2014

XXI საუკუნე, ანუ – ახალი იარა...

დღეს – იარაა:
ამ პლანეტის, –
სულ სხვა იარა,
ამშლელი –

მიჯნის
და... საზღვრისა, –
სახეა ლოდის...
ის –
მოდის,
ზოგჯერ,
რაკეტით და
ბომბით კი არა,
იესოს ღიმილმორგებული, –
ხაფანგით მოდის...

7. XI. 2014

მე მირჩევნია...

სულ რომ
დავიწვა,
თქვით, –
ამაში რა არის
ცუდი?..
არ მომეკიდოს:
ჟანგი,
მტვერი,
ლექი და
ობი...
მე მირჩევნია –
ვიყო მზეი, –
თუნდ,
ერთი წუთით,
ვიდრე –
წყვდიადი,
უკუნეთი, –
ათასი წლობით...

5. XI. 2009

ხომ შეიძლება?..

ეს გული –
ზღვისებრ,
ბორგავს,
მიღელავს,
უსაზღვრო სივრცეს
მივთელავ არედ...
ხომ შეიძლება? –
სჭექდე
სიმღერას
და... იმ სიმღერით
ტიროდე მწარედ...

1954

მხოლოდ... ღა... მხოლოდ...

სადღა არიან:
მრისხანებით,
სისხლის მჩქეფენი?..
დღეც,
წუთიც,
წამიც, –
უახლესი გახლავთ

ფურცელი...
 იცვლება გზა და...
 იცვლებიან –
 დრონიც...
 მეფენიც...
 მხოლოდ... და...
 მხოლოდ,
 სიღიადე არის –
 უცვლელი...

13. XI. 2009

ვლორჯე...

ვინვი და...
 ვლოცავ:
 ამ წვას...
 ამ დებას...
 ჰკითხეთ:
 ამ ზეცას,
 ამ მზეს,
 ან – ამ მთებს, –
 ვინც –
 როგორც ქრება,
 ისე
 ღამდება...
 ვინც –
 როგორც იწვის,
 ისე
 ანათებს...

15. XII. 2013

ათასჯერ, უფრო...

ხან, –
 ცეცხლს გვიკიდებს
 სილამაზე –
 მზის,
 ვარდის
 ალით...
 და... ჯადოსნური:
 ძალით,
 ვნებით,
 გვხიზლავს და...
 უფლობს...
 მიყვარს –
 სხეულის სილამაზით
 შემკული ქალი,
 სულით ღამაზი
 მიყვარს უფრო, –
 ათასჯერ,
 უფრო...

25. IV. 2014

წყურვილით ვეძებ...

ერთიმეორეს –
 სიტყვაც,
 საქმეც

ძნელად თუ ჰგვანან,
 ხშირად ვაძოვებ –
 ამ ქუდის ქვეშ,
 ფიქრების ვერძებს...
 ადამიანში –
 მე რას ვეძებ? –
 პრეზიდენტს განა?..
 პრეზიდენტში კი –
 ადამიანს
 წყურვილით ვეძებ...

16. XI. 2010

სათავე – ჩვენი უბედურების...

ჯერ, –
 გავალმერთებთ:
 ცერცეტსა და
 ცანცარა ცვილობს, –
 ვადიდებთ,
 რაც კი შეიძლება...
 და...
 ვრეკავთ ზართა...
 მერე კი –
 საყრდენს გამოვუთხრით
 და...
 იმას ვცდილობთ:
 როგორ მოადენს –
 მწვერვალიდან,
 უფსკრულში ზღართანს...

31. V. 2012

მიმიხვდებიან, – ალბათ...

მამა გაბრიელის ნათელ ხსოვნას

მიმიხვდებიან, –
 ალბათ,
 ფიქრი
 რატომ მანვიმდა?..
 ხომ ვიცით, –
 ყველამ:
 ავსა და კარგს
 თვითონ განვაგებთ...
 ზოგს –
 სადაც ვკრძალავთ,
 სანაგვესაც
 ვაქცევთ მთანმინდად,*
 ხოლო, –
 ზოგით კი –
 მთანმინდასაც,
 ვაქცევთ სანაგვედ...

22. II. 2014

*მამა გაბრიელი – „მნამს, – სანაგვეზეც რომ დამკრძალონ, ძალიან მალე, ყვავილნარად იქცევა“ ...

**როჯა, ზოლო,
არის –
პირველი...**

მალლა ღმერთია,
არა არის –
მინყივ,
ზე იმის,
ჩვენ ვართ –
უფლისთვის
მარადისი
მადლის მწირველი...
ქეშმარიტებას
ვინაც მარხავს,
რად აქვს
ზეიმი?...
იქ, –
ეშმა მღერის,
როცა, ბოლო
არის –
პირველი...

15. V. 2010

**იქ, –
ღმერთებს,
არსად,
ადგილი არ აქვთ...**

კანონად –
სადაც,
ჯორის ზნე არი,
სწირავენ სადაც –
სიმართლის ზვარაკს,
მორალი, სადაც –
ჭინჭია,
ჩვარი,
იქ, –
ღმერთებს –
არსად,
ადგილი არ აქვთ...

5. XII. 2012

რატომ?!..

მზისებრ დიადი
მართალია, –
თანაც,
უბრალო...
ვინ კი –
ცას სწვდება:
ნადავლით და
ხვეჭით, –
ძარცვულით...
ეს, –
ვერ გავიგე,
ვერ ავხსენი,
ბრძენო,
უფალო,

პატიოსნება
რატომ არის –
მუდამ,
ჯვარცმული?!..

5. X. 2014

დიადი სული...

ადამის მოდგამ –
დღემდე,
ეს გზა,
ჯვარცმით იარა,
ვერ-რით ისწავლა:
მაინც,
სიბრძნე...
და... აზრი, –
სრული...
ცოდნით,
წოდებით,
სკამით,
ტახტით,
განძით კი არა,
სიკეთის სიბრძნით
შეიცნობა –
დიადი სული...

23. V. 2014

სიყვარული...*

დრო, –
მარადისი,
ავად,
კარგად,
მი-მო,
დია** დის...
ვისთვის – ღამეა,
ვისთვის – მზისებრ,
სულში დარულობს...
სიყვარულია, –
თუ, –
რამ არის –
ცის ქვეშ,
დიადი...
წამი რა არის?
წამიც
არ მწამს –
უსიყვარულოდ...

*გაბრიელ ხოსე გარსია მარკესი – „მე რომ ძალიან
ცოტა მეცოცხლა, ერთ დღეს არ გავაცდენდი...
ვიცხოვრებდი შეყვარებული – სიყვარულზე“...
**(რუსთ.) 116,2; 119,3; 871,4; ძალიან, მეტად.

გენოსი...

სიძულვილია
აღსასრული, –
სულში, რომ
ბნელა...
სიყვარულისთვის –
ბენვის ხიდზე
ვის არ უვლია?..

ღირსებით არის
გენიოსი, –
ვინც არის,
ყველა...
ყველაზე დიდი
ღირსება კი –
სიყვარულია...

25. VII. 2014

**არც ერთი
სიტყვა:
გარეშე – გულის...**

სკილა-ქარიბდის
გზა –
მგოსანს
სვით ჰყვია...
როდია ლექსი
წილხვედრი
ბაზრის?..
არც ერთი
ბნკარი,
არც ერთი
სიტყვა:
გარეშე – გულის,
გარეშე – აზრის...

27. IX. 2012

მანჯ...

ბედნიერების
თუ, ვლი –
გზა-ხიდებს,
თუნდ, –
ასჭრა სივრცეც
ზეცის კამარის,
ქვეყნად, –
რაც უნდა,
მალლა ახვიდე,
მანჯ, –
ძირს,
მინა არის –
მთავარი...

26. XI. 2013

**ერთხელ...
და... მხოლოდ,
ერთხელ...**

ისხივე მზისებრ,
სადაც ხარ,
მუნ და...
თუნდ, იყავ –
მეფე...
და... თუნდაც –
მეთხე...
იბადებოდე –
ათასჯერ,
უნდა...

კვდებოდე:
ერთხელ...
და... მხოლოდ,
ერთხელ...

17. II. 2014

**დემოკრატია –
ტერმინი
წირკის?!..**

დემოსის ბედზე –
ფიქრით,
საქმით,
კვლავ,
ვინმე ათევეს?! –
სათამაშოა –
პლანეტაზე, –
რამდენგან,
ჭინკის...
დემოკრატია
მეტი ჰქონდათ:
სპარტას და
ათენს...
დემოკრატია
ბევრგან არის
ტერმინი –
ცირკის...

20. VII. 2012

ვიჯი...

მზე, –
სიმართლისა,
გაახელს
წამნამს,
არვის უშველის –
მოთქმა,
ლაღადი...
ბერნ წიგნებს –
ვიცი,
დრო
ისე დასწავს,
მტვერიც კი
ალარ დარჩეს
ქალაქის...

18. VII. 2014

„სად არის ღმერთი?!..“

პლანეტას შია,
არ ჭიატებს:
არსაით,
ფლურიც...*
ყველგან, –
მზისიერს,
ქაჯთ ზნეობას
ზვაობა ერთვის...
გატენილია,
გაძეძგილი –
ბანკები

ფულით...
ხალხი –
დულს...
გოდებს...
და...
ღალადებს:
„სად არის
ღმერთი?!..“

25. IX. 2013

*ძვ. ოქროს, ან – ვერცხლის ფული, – 20 თეთრის ღირებულებისა.

XXI საუკუნე – ანუ – ახალი პირამიდები...

მზეს ეცილება
ქისა, – კრიალა,
მემფისს* –
მონებად,
მივალთ... მივდნებით...
დღეს, –
ფარაონთა,
ქვისა კი არა,
შენდება –
ფულის
პირამიდები...

*მემფისი – ძველი ეგვიპტის ქალაქი.

თვით, – საქართველო სად არი?!..

აზრის ანარეკლი –
გაზეთებიდან

ლხინი – სად?!..
სად კი – იარა?!..
სად – ავდარია?!..
სად – დარი?!..
სხვა
საქართველო
კი არა,
თვით, –
საქართველო
სად არი?!..

27. III. 2014

თეთრბენვა მგლები...

„ბეეე...“ „ბეეეს“
ბლავიან, –
თვინიერი სახის
იერით –
ბეკეკას ტყავში, –
კბილბასრა და
თეთრბენვა

მგლები...
XXI-გახდა:
ეგ ზომ,*
მძლე და
ცბიერი...
ვერ ვატყობთ,
ნუთუ?! –
„ლებედ, რაკ და
შჩუკა“-თი
ვკრებით...

24. IX. 2014

*რუსთაველი – ეგრე.

წხოვრების აქსიომა...

ცოდვის კიბეზე, –
ცოდვით ასული,
ჭირს –
განა, აქრობს?!..
უფრო,
აჩალებს...
ავსულს ქომავობს:
მხოლოდ,
ავსული...
მხოლოდ, –
ყაჩალი იცავს –
ყაჩალებს...

15. IX. 2014

მთავარი...

რატომ გვხრავს,
გვჭამს და
გვანადგურებს
დარდის იარა? –
ვერ წავიმძღვარეთ:
მაგალითად,
სიბრძნის
თალარი...
მე, თუ –
მკითხავენ,
უწინარეს, –
მტერზე კი არა,
საკუთარ თავზე
გამარჯვება
არის მთავარი...

2. V. 2012

უფრო საჭირო...

დღემდე, – რამდენი:
ტომი,
ხალხი,
ქვეყანა გაქრა, –
თუ, – შევიხედავთ
გონის თვალით
წარსულის შიგნით...
წიგნიერება საჭიროა –
ვით სიბრძნე,

მაგრამ...
 უფრო,
 საჭირო, –
 არის: ცოდნა –
 ცხოვრების წიგნის...

24. V. 2012

ადამიანი ბრძენი თუ არი...

ხამს, –
 სანამ დროა,
 უღვთო საქმეს
 უთხრა
 უარი, –
 სანამ დარეკავს:
 უფლისა და
 ხალხის
 საარი...
 ადამიანი –
 წინ მზირალი,
 ბრძენი
 თუ არი, –
 რასაც აკეთებს,
 დაფიქრდება –
 ბოლო
 რა არი?..

18. IX. 2012

მტერს რად ვემდურით?!..

გვალატობს, როცა –
 ფიქრიც,
 აზრიც,
 საქმეც და
 დროცა,
 თოკს ვიჭერთ ყელზე
 და... თოკის წვერს
 ხელთ ვაძლევთ
 მტერთა...
 მტერს რად ვემდურით? –
 მზაკვრობაში, –
 უმზაკვრესს,
 როცა –
 ჩვენა ვართ,
 თვითონ,
 ჩვენი თავის –
 ამდენი
 მტვერთა...

16. IX. 2014

მათხოვარი...

ვხედავ მათხოვარს, –
 ხელებგანვდილს,
 სისხლს და
 გენს –
 მესხის...*
 და... ჩემს გაჩენას,

ჩემს სიცოცხლეს
 აღარ-რით ვლოცავ...
 ვარ –
 გულდამწვარი,
 გულმდულარი,
 თავს
 რეტი მესხმის,
 ეს მათხოვარი
 საქართველოს
 მაგონებს როცა...

5. V. 2013

*გენიალური შოთა რუსთაველი.

რა დროა?!..

რა გითხრათ,
 ახლა?! –
 ბოლოს და...
 ბოლოს?!..
 როდესაც –
 ვირიც
 აღარ სძოვს
 ღოღოს?!..
 რა დროა?! –
 ღორი –
 როდესაც კაცობს?!..
 მაგივრად –
 ღორის,
 კაცი რომ
 ღორობს...

14. XI. 2014

ასჯერ მთავარი...

ჯვარზე ვინც გვაცვა,
 თავზე
 ბუზიც არ აფრენია,
 მხარზე რომ ედო
 ეს ქვეყანა,
 როგორც – ყავარი...
 ახლა, რაც ხდება,
 კაცმა რომ თქვას,
 არაფერია?..
 ხვალ –
 რაც მოხდება,
 ის იქნება –
 ასჯერ მთავარი...

23. VI. 2014

ვინ?..

ვინ –
 უფლისა და...
 ვინ –
 ეშმაკის
 არიან ძენი...
 მშვიდობის ლავრა
 ვინ არის და...
 ცეცხლს
 ვინ აჩაღებს?..

პლანეტის ხალხი
ყველგან არის:
ალალი,
ბრძენი...
მათი სახელით
ტრიბუნა აქვთ:
ხშირად,
ყაჩაღებს...

11. XI. 2009

დაფიქრდი...

ხან, –
ხარ – ქარბუქი...
ხან, –
მღვრიე ჩელთი...
ლმერთსაც აოცებ –
ქცევით
მქისეთი...
შენ –
როგორც გინდა:
სხვა იყოს, შენთვის,
დაფიქრდი, –
შენც ხარ? –
სხვისთვის
ისეთი?..

28. VII. 2010

დანტე...*

დრო, –
ზოგჯერ,
ისევ,
გაგვახსენებს –
ელვარე დანტეს, –
უსამართლობა
რომ ახელდა
ეშმაკის წამწამს...
ჭეშმარიტების დაღადისი
ლმერთებმა ანდეს,
და... სწორედ,
იმად,
მოუნდომეს –
კოცონზე დაწვა...

11. XI. 2013

*ფლორენციაში გველფების პარტია გაიყო ორად – თეთრებად და შავებად. 1302 წელს, არჩევნებში დანტე ალიგიერი თეთრებს მიემხრო, რისთვისაც გამარჯვებულმა შავებმა იტალიის პოეზიის მზეს კოცონზე დაწვა მიუსაჯეს. მას შემდეგ, როგორც ლტოლვილმა, საკუთარ სამშობლოში, 19 წლით დაიწყო მოხეტიალე ცხოვრება და, ბოლოს, დასახლდა ქალაქ რავენაში. 14 წლის განმავლობაში აქ კინძავდა მარგალიტებად – გენიალურ „ღვთაებრივ კომედიას“.

მეკვლე – მარადისობის...

იკორთას ჰკითხეთ,
ჰკითხეთ პარხალს,
იშხანს და
ხანძთას,
სიტყვაც მზე არის, –
როცა მზეობს
დარად მისნობის...
გავა წლები და...
არ დარჩება:
მტვერიც კი, –
განძთა,
დარჩება: სიტყვა, –
სიტყვა – მეკვლე, –
მარადისობის...

14. IV. 2014

ჭომო საპიენსის,* – ჭომო მორალის...**

ღვთის გზას
ვინც მისდევს
მოაზროვნე არსი, –
ყოველი,
არის:
სიბრძნით და
სიყვარულით
ნადავლიანი...
ადამიანი –
„მე“-ს ჩარჩოში
არის –
ცხოველი...
და...
„მე“-ს ჩარჩოდან
ვინც გამოვა –
ადამიანი...

27. VII. 2015

*მოაზროვნე ადამიანი.

**მორალური ადამიანი.

ხომ ხდებ?!..

ხომ დგება –
ზოგჯერ,
ყირამალა,
ცხოვრების ხე და...
უკულმა ბრუნავს:
თვით, –
საქვეყნო –
ეტლიც და
ჩარხიც...
კაბინეტებში –
ყაჩაღები,
ქურდები სხედან,
ციხეებში კი –
მართალი და
ალალი ხალხი...

23. VII. 2007

როგორ დავიჯერო?!..

ველო,
მთაო,
მზეო,
ცაო,
მუხის,
ალვის ჩერო,
მშენებელი
სანამ ვიყო –
ფიქრის,
განცდის
ოდის?!..
ნუთუ... მართლა?!..
ნუთუ... მართლა?!..
როგორ დავიჯერო?! –
სიყვარული:
მხოლოდ, ერთხელ,
მხოლოდ, ერთხელ
მოდის?!..

7. I. 2014

XXI საუკუნის სურათი, ანუ – ძალმომრეობის ქარაგმა...

ხომ ხდება –
მზის ქვეშ,
გულის ნაცვლად,
რომ უდევთ
ქვაი?..
ძალმომრეობაც,
მადაც,
მათი –
ლეგენდებს გასცდა...
საჭეთმპყრობელად
სვამენ,
ხოლმე,
უბრალო პაიკს
და... სახელმწიფოს
მართავს –
თვითონ,
ზედალის კასტა...

2. I. 2013

ალიარება...

გვსურს, თუ –
არა გვსურს,
დრო ხომ, –
მაინც,
ყველაფერს
განსჯის, –
გაიფანტება:
ლამეც,
ნისლიც,
ბურუსიც,
იჭვიც...
ალიარება გვინდა
სადაც:

ეშმაკის,
ქაჯის,
ალიარება იქ,
ღმერთისა –
ყოველთვის,
გვიჭირს...

2. V. 2012

ადამიანი...

თვით, –
სატანაც კი
დაგადევნებს –
სიცილს და
ხარხარს:
ხანო,
სულთანო,
ფარაონო,
პლანეტის მძღოლო...
ადამიანი –
სულის,
გულის
გზით
თუკი არ ხარ,
ცა-მინის მძვრელიც –
შენი არსით,
ნული ხარ, –
მხოლოდ...

5. I. 2012

სიყვარულისთვის დასჯილო, – ღმერთო...

*ქართველი ერის – მინიერ ღმერთს,
მამასა და უგვირგვინო მეფეს – ილიას*

მაოცებ –
გულის
მზესხივის ჩენით...
და... სიბრძნეს, –
შენსას,
მძინარიც
ვერ ვთმობ...
ბედკრულ-ფვარცმული
მამულის, –
ჩვენი,
სიყვარულისთვის
დასჯილო, –
ღმერთო...

8. I. 2014

დემოკრატია...

უპირველეს და
უნინარეს,
ხოა – ხარისხი?!..
ხომ,
ახლებს ქმნიან, –
მაინც,
ისევ,

ძველობს ქარტია...
დემოკრატიაც –
მოდის
ძველი წელთა აღრიცხვით,
კი... მოდის...
მაგრამ...
თქვით,
სად არის –
დემოკრატია?!..

12. IV. 2012

ჩემო – სიწოცხლეც...

მაქვს –
ფიქრის ულო,
ვლოცავ –
ამ ულოს,
შენს სახელს, –
დიაღს,
ამოს ვუთქვამდე...
ჩემო –
სიცოცხლეც,
ჩემო –
მამულო,
შენთან ვარ:
ბოლო
ამოსუნთქვამდე...

31. XII. 2012

ზოგჯერ...

მინყივ, – თურმე,
ბედი კაცის
უკუღმართი
არის ცოტა, –
ზოგჯერ,
უნდა –
ცეცხლში იდგე,
ინვოდე და...
არ ინვოდე...
მინყივ, – თურმე,
ბედი კაცის
გამოცანაც
არის ცოტა, –
ქვეყნად
უნდა –
ბრძენი იყო, –
იცოდე და...
არ იცოდე...

1978

სასოებით მისწურით...

ზეცამდე ვარ
მისული –
სასოებით
მისწურით...
რაც

მინაზე ვიმკვიდრე
და... განსჯით,
ვიხალიბე,
საიდუმლო
შევიცან –
სხვისიცა და
ჩემიცა:
სილარიბის –
სიმდიდრე...
სიმდიდრის –
სილარიბე...

1978

გაზრდა...

ცოტაა განძი
როდესაც –
აზრთა,
იქ, –
უმეცართა
რიგს მისდევს
რიგი...
თვით, –
გამზრდელს
როცა –
სჭირდება
გაზრდა,
გასაზრდელს –
უკეთ,
ვით გაზრდის
იგი?..

30. VII. 2014

ჭილდოთა ჭილდო, – უდიადესი...

ჯილდოებს იღებს, –
უუმალღესს,
აქ, რაოდენიც,
მნამს –
შესანდობარს დაღევს, –
ბევრის,
ლუდით ჰადესი...
რომელი ჯილდო?..
ან – რა ძეგლი?..
ან – რა ორდენი?..
ჯილდოა:
ხალხის
სიყვარული, –
უდიადესი...

15. X. 2000

მასხარა წირკის...

ირევა, როცა –
ვინ თესავს?..
ვინ მკის?..
სად –
ზოგნი,
ცაში,
ვარსკვლავებს

კრეფენ,
ცხოვრება ხდება,
როდესაც –
ცირკი,
მასხარა ცირკის
იქ, არის –
მეფე...

6. VIII. 2009

ჩემი ქვეყანა...

ვაზი...
ციტრუსი...
თოვლი...
უდაბნო...
სამოთხე –
ცის ქვეშ...
ზე – მზე,
ქვე – ყანა...
გენიოსები:
ცოცხლად –
უდაფნო, –
აი,
ეს არი:
ჩემი
ქვეყანა...

ვლოცავ... ვადიდებ...

ერთურთში ურევს
დრო –
ხანდახან, –
ლმერთებს,
ბანდიტებს...
ვარდს მოისვრის და
აავარდებს –
ეკალს,
ხვიარას...
გამოუჩენელ
გამოჩენილს –
ვლოცავ,
ვადიდებ,
არ გამოსაჩენ
გამოჩენილ
ქვემძრომს კი არა...

4. XII. 2013

უპირველეს და... უნინარეს...

შეიცნობთ ყველას, –
მათში,
თუნდაც –
რწყილსა და
აქლემს...
ეს არის სიბრძნე, –
საუკუნეთ
რაიც აქვთ რიგი...
იხილოთ უნდა –

უპირველეს,
ავ-კარგით,
საქმე...
თვით, –
საქმე გეტყვით:
უნინარეს,
ვინ არის იგი...

27. V. 2014

დიოგენივით...

ვინ – დაბმულია?..
ვინ – აიშვა?..
ვინ – ზეობს
ვისით?..
ვინ –
ვის სთხრის
თვალეებს?..
ვინ –
ვის თვალეებს
ანამიანებს?..
XXI საუკუნის –
დღისით და
მზისით,
დიოგენივით, –
მეც დავეძებ –
ადამიანებს...

13. VI. 2012

რას სანყენი?..

დასჯა –
სანვრთნელი
უნდა იყოს, –
წრფელიც...
ალალიც...
ვინ არის
ღირსი:
წკეპლის,
ჯოხის,
ხოლო, –
ვინ – სარის?..
საცემს
რომ სცემენ,
გულსანყენი –
ის კი
არ არის?..
საცემი თუა
და... არ სცემენ,
აი, –
ის არის...

8. I. 2013

ღირსება...

ქეშმარიტება –
დასაბამით,
ღირსებით უფლობს...
და... გზას –
მზესავით,
მიუკვალავს

სამყაროს მკვიდრებს...
ჩანს –
კრიტიკაშიც
კრიტიკოსის
ღირსება, –
უფრო,
გაკრიტიკებულ
არსთა სახე
და... საქმე,
ვიდრე...

20. I. 2014

დასაბამიდან...

საუკუნენი –
სიმართლისთვის
ბრძოლით განქარდნენ, –
თავისუფლებას,
სიყვარულს და...
სუნთქვას ვნატრობდით...
დასაბამიდან –
სიმართლისთვის,
ვიბრძვით აქამდე,
ვინ დაამკვიდრა:
თქვით,
სიმართლე –
უსამართლობით?!

15. IX. 2013

დავეძებ – ლექსებს!!!

პოლიტ-ამინდის,
პოლიტ-დროის
რაი ხარ, ცოცხო?! –
XXI საუკუნის
აღზე რომ
ვეგზნე...
სად არის
ლექსი?!..
ლექსი მშია...
მე –
ლექსით ვცოცხლობ...
და...
დღეს, –
ამ, – ლექსის ქვეყანაში,
დავეძებ –
ლექსებს!!!

4. III. 2015

ნუთუ?!..

ვითომ –
ქველია...
ფოფინა...
მის მახეს
გვერდს სად აუვლი?!..
ცხოვრება –

ნუთუ,
ყოფილა:
ნიღბების
დღესასწაული?!..

24. VIII. 2014

ყველაზე, უფრო, დიდი მტერი – ადამის მოდგმის...

ვინ – სიყვარულის,
ვინ – ღირსების,
ვინ – ფულის ტყვეა,
ჩვენი ცხოვრება:
ვის – ცრემლს ადენს
და... ვის კი –
სუფრობს...
არც –
მშვილდ-ისარი,
შუბი,
ხმალი,
დამნა, თუ –
ტყვია,
ადამის მოდგმის
დიდი მტერი –
ფულია, –
უფრო...

20. XI. 2012

როგორც – არავინ...

ჩემი ფიქრი და
ჩემი განცდა
ამ მზის ცალია,
მსურს:
სიყვარულმა
უკვდავების
მეჯლისს დამასწროს...
მიყვარხარ ისე,
ისე ძლიერ,
ისე ძალიან,
როგორც – არავინ,
როგორც – არვის,
როგორც – არასდროს!!!

8. IV. 2014

ჩხიკვსაც რომ ვაქებთ...

კორიანტელით –
ცა იბურვის,
ჩხიკვსაც რომ
ვაქებთ, –
მზეზეც, უფრორე,
მეტი აქვსო –
სხივი და
შუქი...
იგია, თითქოს,
თუ, –
ვინმეა,

ცის სწორთა
აქეთ...
და... ისე ვაქებთ,
რომ...
ალარ ჩანს –
მტვრითა და
ბუქით...

23. II. 2014

ხსენებით, – ზოგის...

ღირსებით სავსე,
მადლით სავსე,
ხამს –
ხატად მწამდეს...
არ-რით მწამს,
ვინაც –
შემყრელია თვალეებში
ლამის...
ხსენებით, –
ზოგის:
ენათლდები და
ვმალდები ცამდე,
ხსენებით, –
ზოგის:
სულიც,
გულიც,
მერევა, –
ლამის...

12. IV. 2014

ყნინ...

დრო –
ველარ მორჩა
ბრძოლის და...
დავის...
რა არის –
მინყივ,
ვხედავ, – მთავარი...
რომ...
უნინ,
უნდა:
შენ,
შენი თავის,
იყო –
მეფეც და...
მხედართმთავარიც...

19. IV. 2014

სადაც...

უსამართლობა
სადაც იწყებს:
ქაოსს და
დრიგინს,
იმ ქვეყანაში –
რას თესავენ?!..
რა უნდა
მკანო?!..

სადაც –
უნესოდ მიაჩნიათ:
ნესიც და
რიგიც,
კანონმდებელი
სადაც –
თვითონ,
ცურცლად თვლის
კანონს...

25. XI. 2007

ხანდახან...

რამდენჯერ, –
უნდა მოგვაჩვენონ
მზედ –
ლამის ხალხა?!..
რამდენჯერ, –
უნდა დაგვაზვაგონ
ვულკანის
აღხი?!..
მე მაპატიოს –
გენიოსმა და
ბრძენმა ხალხმა,
ხანდახან, –
თურმე,
ბრმავდება და...
ყრუვდება
ხალხიც?!..

19. VIII. 2007

ხანდახან, – მარტო...

ვალმერთე – აზრი...
ვლოცე – რითმა...
და... ლექსი
ვშვი რა...
ფიქრი –
უსაზღვრო:
უნაპირო:
მანვიმს და
მათოვს...
მე –
მზის სხეულში
ვბანაკდები, –
უფრორე,
ხშირად...
საკუთარ სხეულს
ვუბრუნდები –
ხანდახან, –
მარტო...

8. XII. 2012

გახსოვთ?..

გახსოვთ? – დრო:
ულვთო...
უსამართლო...
უგულო...

ჭირ-ქვა...
გაგრძნობინებდა –
ლოკი,*
ბლენძი:
(ვიშლები ახლაც...)
აი, – ხომ ხედავ? –
შენ – ზევსი ხარ,
მე – ჭია, – ჭინკა,
მაგრამ...
შენ –
დაბლა, –
მინაზე ხარ...
და...
მე კი –
მალლა...

16. IX. 2012

*(ქართლ. ქიზიყ.) ღორისა და კამეჩის ავადმყოფობა,
– ყელში უჩნდება.
გადატანითი მნიშვნელობით, – საძაგელი ხასიათის
აღამიანი.

როცა...

ასე იყო და...
ახლაც,
ასეა, –
ხანდახან შემძრავს
ქარი ელდებით,
შენ –
როცა მოხვალ,
შენით
სავსე ვარ,
ნახვალ და...
უცებ,
ვცარიელდები...

სათნოების ნაღმი...

წყალობას უძღვნის:
მალლით,
დაბლა, –
უმცროსი უფროსს,
ცხოვრების ყანა
ვინ მოიმკა –
მშვიდმა და
ლალმა?!..
სიფრთხილე უნდა:
განა ერთხელ?! –
ათასჯერ უფრო,
სათნოებაშიც –
დევეს მიზანი,
როდესაც, –
ნაღმად...

5. XI. 2014

მაინც მთავარი...

ვუძღვნი ფრანგ ლინგვისტს –
კლოდ აჟეუს*

რაც, –
მეტი ვიცით:
ენა, –
ჩვენ გვაქვს –
უფრო,
ფრთა მეტი, –
ცოდნის,
გაგების,
და...
სიკეთის –
სავსე თალარით...
ღვთის წყალობა –
ყველა ენა, –
მთელი პლანეტის,
დედაენა:
უპირველეს,
მაინც, –
მთავარი...

21. V. 2011

*კლოდ აჟეუსი: „მხოლოდ, საქმეში ღრმად ჩაუხედავი
აღამიანები ფიქრობენ, რომ – ენა, მხოლოდ
ურთიერთობის საშუალებაა. არა, ენა ცხოვრების
წესი და... კულტურის თვითმყოფადობა...“

ქართველობა:

ღღეს –
გვართ,
არაფერსაც
არ ნიშნავს...

ზენაარის ღირსება
უნდა გქონდეს
სანიშნად...
მამულისთვის
ჯვარს ეცვა, –
როცა ნახავ
გათელილს...
ქართველობა:
ღღეს –
გვართ,
არაფერსაც
არ ნიშნავს,
გულით,
სულით,
კაცობით
უნდა იყო
ქართველი...

17. VII. 2010

სიღიაღე...

სიღიაღეა –
სხვათა ურვით
როცა იურვი...
და... როცა –
მტერსაც
მზით შეუხვევ
გახსნილ
იარას...
სხვის ამაღლებით
ამაღლება
არის ღვთიური...
სხვისი დაცემით
ამაღლების
განცდა
კი არა...

1. I. 2012

პოეტური გენია...

მწამს: გენიოსი, –
ვინაც
სიტყვას –
სიცოცხლეს მისცემს,
სულიც,
გულიც და...
მზის ნათებაც
სტრიქონში ჩადოს...
მე –
მწამს გენიის:
სიყვარულის –
უსაზღვრო სივრცე, –
აზრიც გენია,
ფერწერაც და...
მუსიკის ჯადოც...

11. VI. 2015

არასოდეს...

სანამ –
მზე,
ალავს, ოდეს,
სანამ,
მზე –
უთრთის გულში,
მწერლობა –
არასოდეს,
იქნება
თუთიყუში...

24. I. 2007

იმდენჯერ ვკვდები...

სურვილი –
მზისებრ,
ზე ამიტაცებს,
მარადისობის –
მწვავს მზე და

კდმა...
იმდენჯერ ვკვდები –
თუმც,
ამ მიწაზე,
რამდენჯერაც კი –
სიმართლე
კვდება...

20. II. 2014

როდემდე?!

სიმშვიდის,
სიკეთის
გამოჩნდეს
გზა ნეტავ,
სიცოცხლე – როდემდე:
შულში და
დავაში?!..
ქცეულა არენად –
მთლიანი,
პლანეტა:
პოლიტიკური ქადრაკის
თამაშის...

22. XI. 2014

არა მწამს...

მარად წუთს და...
მარად წამს:
პოეზიის
ლექს ვებრძვი...
არ მანთებს და...
არა მწამს –
ჭია-ლუა
ლექსები...

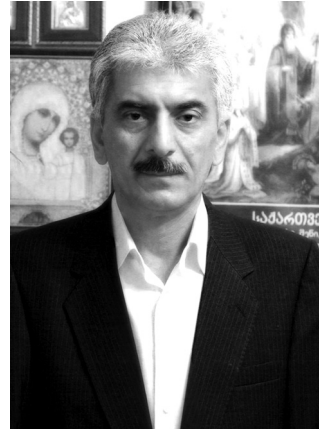
21. VIII. 2015

სიკვდილზე უარესი...

ცხოვრება –
ოდით,
საქმემ დაქარგა,
უმისოდ –
ყველას,
ურვა ესია...
სიცოცხლე
როცა –
მიზანს დაკარგავს,
იგი –
სიკვდილზე
უარესია...

19. I. 2011

როლანდ ბიორბაქი

ბზ სიარულმა დალია?!

შუალამე კარგა ხნის გადასული იქნებოდა. ცა ვარსკვლავებს ისე მოეჭედათ, ნემსის ჩასაგდები ადგილიც კი არსად იყო.

პირბადრი მთვარე თავის მეუფებას ზეიმობდა. ყოველთვის ჩაბნელებული ლამპიონებიც კი აკაშკაშებულიყო ქალაქის ამ უპატრონო გარეუბანში.

გაუკაცრიელებულ ლამის შიშნარევე მდუმარებას შუა ასაკს მიტანებული მამაკაცის ფეხის ხმა არღვევდა, რასაც მოუვლელი კორპუსები ექოდ ახმიანებდა.

მიდიოდა გზაზე კაცი და მილილინებდა. თავანუელი, ზეცას შეჰლიმოდა. ძნელად შესამჩნევი ბანცალი დაკვირვებულ თვალს მიახვედრებდა, რომ კაცი ნაქეიფარი იყო.

– რერო-ოო... სულ არ მოვალ ამ სოფელში რეროო... არ ვარგა, ხმები მაკლია... ხმები. რაო, თქვენო უდიდებულესობავ მთვარე! – შუბლმოჩრდილულმა აიხედა ზეცისკენ, – იქნებ თქვენ, თქვენ, დამეხმაროთ. ბანი მაინც მომეცი, შე დალოცვილო... ეჰ, – ხელი ჩაიქნია კაცმა, – შორსა ხარ, შორს, რას მომანვდენ. ისე, დღეს რავა პატარძალივით გამოიყურები? გალამაზებული, გაკრიალებული, სუფთა და ულაქებო, ჰა, რაშია საქმე?

მუდმივ საზრუნავში ჩაფლულმა მთვარემ, ღიმილით გადმოხედა შეტორტმანებულ კაცს, თავი გადაიქნ-გადმოიქნია და ქათინაურისაგან გახალისებულმა ერთიორად მოუმატა ნათებას.

– აი, ჯამლეთი, რომ იყოს ახლა ჩემს გვერდით, იცოცხლე, დავაგუგუნებდით. კაი პირველი აქვს, მაგრამ მარტო ვარ, ერთი ხმა კი ქართულ სიმღერაში ბევრი არაფერია, – კაცი ჩაფიქრდა, მერე ხელები გადაატრიალ-გადმოატრიალა, ისევ მთვარეს ახედა და საზეიმოდ განაცხადა, – აი, ახლა უდიდესი რამ აღმოვაჩინე, სამი ხმის გარეშე ქართული სიმღერა არ გამოდის. ე.ი. სამი ჰიპოსტასი. ღმერთიც სამეხითაა. სამი საკრალური რიცხვია. მეტყვი ახლა შენ, რა არის აქ აღმოჩენა? მოინიე აქეთ, თუ კაცი ხარ და გეტყვი. მოიჩოჩე ხომ, ხოდა, მისმინე. ქართველთა ხსნა და გადარჩენა სამებაშია. გათითოკაცებაში კი არა, სიმღერაში, ერთიანობაში, აი, მარტივი მაგალითი. სიმღერიდანაც ჩანს ეს, მაგრამ ამას, ძმაო, მიგნება უნდა. მარტივია, ხომ? ხოდა, მაგ სიმარტივეშია მისი სიდიადე. ასე, ჩემო ძმაო და მეგობარო, მე ყველაზე ხმა არ მიმინვდება, შენი გადასახედიდან კი ყველაფერი ხელისგულივით ჩანს, ნუ დაიზარებ და მიაწვდინე ხმა ჩემს თანამემამულეებს. შევთანხმდით, ხომ, ასე არა სჯობია? ავაშენა ღმერთმა. ეჰ, მთვარევე, მთვარევე! – წამოიწყო სიმღერა. – მთვარეზე სიმღერას არავინ წერს, არადა, საჭიროა. მოვიცლი და მე ვიზამ

მაგ საქმეს. დავსხდეთ მერე მე და შენ ლამლამობით და ვიმღეროთ ერთად. ერთი ხმა მაინც მომემატება, – გამოსავალი ნახა კაცმა.

მთვარესთან მუსაიფში გაბმული კაცი გზის პირას მდგარ ნაგვის ბუნკერს მიადგა, რომელშიც უპატრონო ძაღლები ელა-მელას გადადიოდნენ. კაცი შიშით გაერიდა საფრთხეს.

– რა ვქნა ახლა, გულს ემღერება და როგორ არ ვიმღერო, მოგუდულს მაინც ვიტყვი. რეროოო... – წამოიწყო კაცმა.

არც ბევრი ჰქონდა გავლილი და არც ცოტა, როდესაც გაჩირაღდებულ სუპერმარკეტს მიადგა. შეჩერდა, შეხედა და გაიფიქრა, „რავა ზღვასა და წყვდიადს შეჭიდებული „ტიტანიკით“ გაჩახახებულა. ფული რას არ გააკეთებინებს კაცსო“. კიდევ ერთხელ შეხედა უცნაური კონსტრუქციის შენობას და ფოთოლგაცვენილი ალვის ხის ძირას გაკეთებულ ძელსკამზე ჩამოჯდა. მიეყრდნო საზურგეს, თავი უკან გადასწია და ისევ ცას მიაპყრო მზერა.

– ცაო და ვარსკვლავებო, რამდენ საიდუმლოებას იტევთ, ნეტავ, რა ხდება მანდ? ან რა არის ცა? ნეტავ რამდენი ცაა! ნუთუ ეს ცა ლიბრია, ფარდაა, რომლის მიღმა ჭვრეტა ხორციელს არ ძალუძს. გამიგონია, სულიერი ხედვა ამისთვის საჭირო, რომელიც გარდაცვალების შემდეგ მოდის. იმასაც ამბობენ, მხოლოდ ღვთის რჩეულებს ხელწიფებათ ჭვრეტა მიღმიეთში. მე კი, მე ვინ ვარ?! – მერე, თითქოს თავისი უძლურებით გაგულისებულმა, ნიშნისმოგებით განაგრძო, – თქვენ, რომ გადმომხობიხართ თავზე და ციმციმებთ, მარტო ციმციმი ნათურასაც შეუძლია. ერთი მითხარით, ღვინო თუ მოგყავთ, ღვინის ფასი თუ იცით. აჰა, ჩაფიქრდით, არ იცით? მაშ, თქვენ არაფერი გცოდნიათ, – ხელი ჩაიქნია კაცმა, მინას ჩააშტერდა, ფეხით მოსრისა ფოთოლი და გუნებაგამოკეთებულმა ღიმილით განაგრძო, – სულ მიკვირს, სპარსმა კაცმა როგორ თქვა: „ბაგით დავწვდი დოქის ბაგეს, ბაგე გადავიბადაგე“. არ იქნებოდა ის კაცი სპარსი, ქართველის შვილი იქნებოდა უთუოდ. სავსე იყო მაშინ სპარსეთი ქართველებით, სილამაზე აკლდათ, თუ ვაჟკაცობა. ვის ძარღვებშიც სისხლთან ერთად ღვინოც არ ჩქეფს, რა იცის მან ღვინის ფასი. ჰო, მიყურე, შენ, მიყურე და მიჭვრიტინე თვალებში. ჰო, თქვენ გეუბნებით, თქვენო უდიდებულესობავ, მთავრევე, – ფეხზე წამოდგა კაცი და რევერანსი გაუკეთა ზეცას. მერე ისევ ჩამოჯდა, – ჰო. ჰო, ჰო, რა გიხარია, შე უბინოებადაკარგულო, ცოდვილი კაცის ტურტლიანი ფეხი შენც შეგეხო, – კაცმა ხმას დაუნია

და შემრიგებლური კილოთი განაგრძო, – ვაზი მაინც ნაელოთ იმ დალოცვილებს, ერთი ძირი ვაზი მაინც.

განითლებულმა მთვარემ საიდანღაც ობლად მოფარფატე ღრუბლის ფთილა ჩამოიფარა და ნათებას უკლო.

– კაი, გეყოფა ახლა, ნუ მიბრაზდები, მარტო შენი ბრალიც არ არის. მიხარია, რომ სირცხვილის გრძობა გქონია. შესარიგებლად, ჩემო მნათობო, გიმღერებ, რეროოო, – წამოიწყო კაცმა, – არა, არ გამოდის, ორი კაცი მინდა ახლა მე და ერთი ბოთლი ღვინო მაინც. ავაგვებდი ჭიქას, – ხელი გაიწვინა კაცმა. ცალ მუხლზე ჩაიჩოქა და ისევ ზეცას მიაპყრო თვალი, – ღვინო ამღერებს კაცს. უღვინოდ მხოლოდ მსახიობები მღერიან. ამიტომაც არის მათი სიმღერები უმარალო. მოიხედე აქეთ, თუ კაცი ხარ, გეყოფა ბუტიანობა და, თუ ღმერთი გწამს, მოუმატე ნათებას. კიდევ დიდი გზა მაქვს გასავლელი. ეგრე, შე დალოცვილო. იცი, რა მინდა შევსვა ახლა ამ სასმისით? ხვდები? მოდიხარ ხომ ნელ-ნელა ჩემს ჭკუაზე? ნეტა ერთი ჭიქა მაინც შემასმევინა შენთვის. აი, ამ ჭიქით, მისი უდიდებულესობის, ღვინის სადღეგრძელო მინდა შევსვა, ღვინის სამადლობელი მინდა ვთქვა, ვაზის სადიდებელი. ღვთივკურთხეულო მცენარევე, დღეგრძელი იყოს შენი ფესვი და შენი მადლიანი წვენი ან და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამინ! ბატონო მთვარე! დავითი თუ გახსოვს, ებრაელთა მეფე? ძალიან კარგი, თუ გახსოვს. ის თუ გახსოვს, რა უწერია თავის ფსალმუნებში? შენ იმდენი ხნის ხარ, არ არის გასაკვირი, რომ დაგვინწყობდეს. ჰოდა, გაგახსენებ:

„ღვინო ახალისებს გულსა კაცისასაო“. მიხვდი ახლა, რატომ ვარ ასეთ კარგ გუნებაზე? თუ მიხვდი, მაგას რა სჯობია? არა, იმას თუ ხვდები, საით ვუმიზნებ? მოდი რა, მთლად ნუ დაიბნევი, ისევ არ გამებუტო, თუ კაცი ხარ. სხვა რა გზაა, გეტყვი. ნუ გგონია, რომ ყველა ჩემსავით დაგიჯდება და გაგანათლებს მიწიერი საიდუმლოებებით. ჰოდა, მისმინე. იმ დალოცვილმა, ქართველებისგან ისწავლა ვაზის მოშენება და ღვინის დაყენება. კარგი, კარგი, ნუ გელიძება ახლა. ღვინო ჩვენი ეროვნული განძია, ჩვენი სიამაყე, ჩვენ დავამკვიდრეთ მსოფლიოს ყველა ენაში ღვინის ცნება. ღვინო, ძმაო, ფილოსოფიური კატეგორიაა, კაცობრიობის ხსნა და განწმენდა ღვინოშია, ქართულ ღვინოში. აბა, რა გეგონა შენ? ისე, დიდი უცნაური ხალხი კი ვართ ქართველები. დაგვეპატენტებინა მაინც, ხომ დაგვადგებოდა საშველი და ჩვენს შეჭირვებასაც მოელებოდა ბოლო. აუჰ, ეს რა წამომცდა, – შეფუცხუნდა კაცი, – ქართველი და ვაჭარი? ჩვენ დაუდევარი, უშურველი, ქველმოქმედი ხალხი ვართ. ჩვენ მხოლოდ გაჩუქება შეგვიძლია. რას არ გავაჩუქებთ ხოლმე?! მომხედე ერთი აქეთ, მომხედე, ალექსანდრე ფლემინგი თუ გახსოვს? ჰო, პენიცილინი რომ გამოიგონა და მერე მთელ მსოფლიოს უშურველად აჩუქა, მგონი, შოტლანდიელი უნდა იყოს. დამერწმუნე, ჩვენებურის სისხლი ურევია. არ დამიწყო ახლა დავა და ნუ ხარხარებ. ვაჰ, ხარხარიც შეგძლება, ხომ გაგაცინე, ერთი წვეთიც არ დაგიღვია და გუნებაზე მოხვდი. მერმისს მოვახერხებ როგორმე, დაგალეგინო. თუ შენ არ ჩამოხვალ, მე მოვალ შენთან. რა, არ მიმიღებ? შე კაცო, რითა ვარ ამერიკელებზე ნაკლები. ეს რა ვქენი, კაცო, არ მოვკალი კაცი სიცილით? – თვითონაც ახარხარდა, ახარხარდა გულიანად. მერე გამოერკვა და ტუჩზე ხელი მიიფარა, აქეთ-იქეთ გაიხედა, გიჟი არავის ვეგონოო. ნაამბობით გამხიარულებულმა, ნამმორეულ-

მა დედამინამ კაცს ხელი შეაშველა და ფეხზე წამოდგომაში მიეხმარა.

კაცი ნელში გასწორდა, მხრებში გაიჭიმა, დასიებული თვალები მოისრისა, მარადისობაში გადასული ფოთლები შეაშფოთა და, სახელიმილიანი, თავის კანტურით გზას გაუყვა.

მიდიოდა გზაზე კაცი და მილილინებდა:

– „გზა სიარულმა დალია, სიპი ქვა წყლისა დენამა“... ეჰეე, ჰე! გაიღვიძეთ, გაიღვიძეთ, გამოაღეთ ფანჯრები, ერთი დღისთვისაც კი ღირდა გაჩენა. სიცოცხლეს გაუმარჯოს, ქართველებო, სიცოცხლეს. გეხვეწებით, გეხვეწებით, მოუფრთხილდით ყოველ დღეს, ყოველ წუთს, მერე სანანებლად რომ არ გაგიხდეთ, მერე გვიანი რომ არ იყოს. შეხედეთ, რა მშვენიერია სამყარო, როგორ კაშკაშებს ცა, როგორ გვიღიმის მთვარე, კიდევ რაღა გინდათ? ლექსი გინდათ? ლექსსაც გეტყვით, ოღონდ იფხიზლეთ. ჩვენ რომ გვძინავს, მტერი ფხიზლობს, მტერი ძლიერი, უჩინარი და ვერაგი, – კაცი შეჩერდა, გზის პირას ბუჩქნარევე, შემალღებულ ადგილზე შედგა, ხელი ცისკენ გაიშვირა, – ცას შემოეწნა ცეცხლის აკიდო, გრგვინვამ გააპო ღრუბელი შავი, დაბანგულივით გზარეულო, გეყოფა ძილი, აიღე თავი, არ გაქვს უფლება, არ გაქვს უფლება, იწვე სიკვდილთან წილნაყარივით, – კაცმა ხმას მოუმატა და რიხიანად განაგრძო, – მოყვრად მოსული ვითომ მოკეთე, ბილწი ზრახვებით, ფლიდი ღიმილით, გადაგვარების, გადაჯიშების, მოურჩენელი არის ტკივილი, – კაცი აჩქარებული სუნთქავდა. წამიერად მთვარეს ტყორცნა მზერა. მთვარე გაყურსულიყო. უსმენდა. დადნა კაცი, ხმა დაიარბილა და თითქმის ჩურჩულთ განაგრძო, – შენ სხვა მისია გარგუნა ღმერთმა, შენ გოლგოთაზე დიდხანს გივლია, – ჩაბნელებულ კორპუსებს გახედა და დასჭექა, – ფეხზე წამოდექ და დაიქუხე, ქართლოსიანო, რა დროს ძილია... სევდის ნისლეები მიჰფანტ-მოჰფანტე, ამომზიურდე, შენ შეგიძლია...

დადუმდა კაცი, ირგვლივ სამარისებური სიჩუმე იწვა. „ეჰ, მაინც ვერაგინ გავაღვიძეო“, გაიფიქრა კაცმა, მაგრამ უცბად ტაშის ხმა შემოესმა. ჯერ კანტიკუნტად, მერე კი – მქუხარედ. ახედა ზეცას, იღიმებოდა მთვარე და ტაშს უკრავდნენ ვარსკვლავები. ზეცამ მიმიღო, გადაირია კაცი, მუხლებზე დაემხო, გადაინერა პირჯვარი და შეჰლალადა:

– უფალო, ისეო ქრისტე, ძეო ღვთისაო, შემინყალე მე, ცოდვილი. მადლობა, უფალო, გაჩენისთვის, ამ სამყაროს ხილვისთვის, სიცოცხლისთვის, ყოველი დღისთვის, ყოველი წამისთვის, განსაცდელისთვის, ტკივილისთვის, ყოველივე მიწიერისთვის და სიყვარულისთვის. დიდება შენს სახელს. ქრისტიანი კაცი ხომ ღვინით ეზიარება შენს ჭემმარტებას, ღვინით და პურით. გმადლობ, უფალო, ასეთი ქვეყნისათვის, ასეთი ხალხისათვის. მაპატიე, მე, უბრალო ცოდვილს, მოკვდავს, თუ ჩემი მნიშვნელო ბაგით ისე ვერ ვთქვი, როგორც შენს დიდებას ეკადრება, კიდევ ერთხელ მაპატიე, დიდება შენს სულგრძელობას.

დაჩოქილმა კაცმა ისევ ახედა ზეცას, პირჯვარი გადაინერა და მიწას ეამბორა. წამოდგა ფეხზე. შეყოვნდა. ძალუმად შეისუნთქა შემოდგომის ცივი ჰაერი და გზას გაუყვა.

კაცი დაფიქრებული და მდუმარედ მიუყვებოდა გზას, მის სხეულში მბორგავი ბახუსის ჭინკები კი მოსვენებას არ აძლევდნენ გონებას. ღიმილი გაუკრთა ისევ კაცს. თვალები მოჭუტა. სვლა შეაჩერა და მთვარეს შეეხმიანა:

– მგონი, ხვდები რალაცებს, ჩემო ძმაო და მეგობარო, დღეის შემდეგ ჩვენ განუყრელი მეგობრები ვიქნებით. ასე გახსნილად მე ჯერ არავისთან მისაუბრია. რომ იცოდე, ის ლექსიც შენ წაგიკითხე პირველად. მართალია, ბევრი არაფერია, ამას შენც მიხვდი, მაგრამ ტაშით მაინც დამაჯილდოვეთ. ვიცი, გამხნეების იყო ის ტაში, შენ გულწრფელობა და სიალალე უფრო მოგეწონა. ჩვენ ხომ არავის ვეჯიბრებით, ჩემო მეგობარო, ლექსის შესახებაც მარტო ჩვენ ვიცით, მე და ზეცამ. ყველაფერი, ყველაფერი, მაგრამ ცოტათი მაინც მეტრალეები, ჩემს მეტი მეგობარი არ გყავს. არ ვიცი, მანდ როგორი მეგობრობა იციან. აქ კი... იცი, რა სუფრიდან მოვდივარ? იცი, რა მოლხენა ვიციტ ქართველებმა? შეიძლება, ცალი თვალით შემოგიჭყეტია, მერე შეგრცხვებოდა და თვალს მოარიდებდი, როგორც დაუპატიუბელი სტუმარი. აუცილებლად წაგიყვან ჩემს ძმებთან, ჩემს მეგობრებთან მოსალხენად. დროს რა ვუთხრა, თორემ მეგობარი როგორ უნდა გენატრებოდეს. გაგონილი გექნება შენ, „ხანმა უნდობარმაო...“, ის დროა ახლა, მაგრამ ვერაფერს დაგვაკლებენ. მეგობარს ყოველდღე უნდა ნახულობდე, ეხმარებოდე, მისი ტკივილით თუ სიხარულით უნდა ცხოვრობდე, გვერდში უნდა ედგე ჭირსა თუ ლხინში, ესაა მეგობრობა. ღვინოზე ხომ გელაპარაკე, ღვთიური სასმელია, მაგრამ მეგობარი მარტო ქეიფში ხომ არ უნდა გახსენდებოდეს, მარტო ქეიფში ხომ არ უნდა ეფერებოდე? არ მნამს მე ღვინისმიერი მეგობრობა. მიგდებ ყურს, ხომ? დარწმუნებული ვარ, ჩვენ მაგარი მეგობრები ვიქნებით. ისე რავა მოკვდები, ერთი თუ არ დაგათვრე. რაო, გელიმება? არ გეხუმრები. შე კაცო, სულ მე ვლაპარაკობ, შენ კი ჯერ ერთი სიტყვაც არ გითქვამს. ჰო, ჰო, მიგიხვდი. მიგიხვდი, ძნელია ნასვამ კაცთან საუბარი, მაგრამ მოსმენა რომ შეგიძლია, დიდი კულტურაა ეგ, ძმაო! სუფრაზე მოგახსენებდი და ჩემს მეგობრებზე. მადროვე ცოტა ხანს და ყველას გაგაცნობ. არ გაგიკვირდეს, იცის ასე ღვინომ აზრების შემოსევა. ჩვენთან, აქ, დედამინაზე იციან თქმა, ღვინო ჭურებს ხეთქავსო და კაცს რას უზამსო? აბა, რა გეგონა შენ, ჭკუით უნდა მოხმარება. ზომიერებაა საჭირო. ჰა, ჰა, ჰა, – ჩაიქირქილა კაცმა, – ზომიერება, რომლის დაცვა ასე გვიჭირს ქართველებს, განა მარტო ღვინოში, ყველაფერში. მოქნევა, გაგიხარია, ვიციტ, მაგრამ ხშირად გადავყოლილვართ მოქნეულს. ნამეტნავად მომერია, მგონი, ეს დალოცვილი, ნამდვილად დავთვერი, ვერ იქნა და ვერ ჩავათავე დაწყებული, – კაცი ცოტა ხნით შეყოვნდა, ახედა ზეცას და დამორცხვებულმა განაგრძო, – თუ მეგობრები ვართ, მეგობრები ვიყოთ ბოლომდე და დღეიდან ბატონობით ნულა მივმართავთ ერთმანეთს. შევთანხმდით, ხომ, აგაშენა ღმერთმა. ჩემო მთვარევ, სუფრას თამადა უნდა ჰყავდეს, ასეთია აქაური წესი, – კაცმა ჩუმად ისევ ჩაიქირქილა, – მაგის გასაჭირი ნამდვილად არ გვაქვს, ქვეყნის თამადების გაჭირვება კი საგრძნობია. ჩვენს სუფრასაც ჰყავდა თამადა, ერთი გამხმარი, ცხვირკაუჭა, ორბივით მომზირალი, ენაკვიმატი და ენანყლიანი. რა არ თქვა, კინალამ იტირა და ჩვენც ლამის გვატირა. განსაკუთრებით, სამშობლოს სადღეგრძელოზე ითქვა ბევრი. ქართველები, რომ იცოდე, ჩემო მეგობარო, სამშობლოზე თავგადაკლული ხალხია. გვანოიკებდნენ, გვწვავდნენ, ვაზს გვიჩხვავდნენ – იცოდნენ მტარვალეებმა მისი ფასი. სამშობლოდან გვერეკებოდნენ, მაგრამ მაინც ვერაფერი დაგვაკლეს. ქართველი უსაქართველოდ არაფერია. დროე-

ბით ნასულელებსაც კი საშინელი ნოსტალგია ტანჯავთ. შენ რა იცი მინის ყადრი, შენ რა იცი, რაა განშორების ტკივილი. სულ ერთ ადგილზე ბრუნავ, არ გენყინოს, ამას რომ გეუბნები. ქართველი, დაბრუნებისთანავე, ჯერ მინას ეამბორება, მერე დედას და მერე ყველა დანარჩენს. დედა და სამშობლო, დედა და მინა ქართველისათვის თითქმის ერთი და იგივე ცნებებია. ყველაზე მეტი დრო ამ სადღეგრძელომ წაიღო. სასამისს არ იკითხავ ახლა? დრო მოვიდა, ჩემო კეთილო მნათობო, წარმოგიდგინო ჩემი მეგობრები, რომლებიც უსათუოდ შენი მეგობრებიც გახდებიან. ოჯახის უფროსი თემური, რომელსაც სიყვარულით თოვლის ბაბუას ვეძახით. დალოცვილი, ყოველი ახალი წლის ღამეს კახური ღვინით ხელდამშვენებული ჩამოგვირბენს ხოლმე. ხომ ხვდები, რა აკეთებინებს ამას, ძმაო, ჰო, დიდი სიყვარული და უზომოდ კეთილი გული. კახელია და იუმორიც საოცრად მარილიანი აქვს. სასამისზე გელაპარაკებოდი, თემურმა გლობუსი გადახსნა შუაზე. გლობუსი ხომ იცი, რაც არის, ჰოდა, ორ ნაწილად გაყო. ერთი ნაწილი თამადას მისცა, ჰო, იმ ცხვირკაუჭას, მეორე – მის მოადგილეს და ამ სასამისით შეისვა სამშობლოს სადღეგრძელო. გლობუსი სიმბოლოა, ჩემო მეგობარო. ჩვენი სამშობლოს თამადობით მთელი დედამინის სადღეგრძელო ითქვა. ახლა ვანელი უნდა გაგაცნო გია-გიორგი – ორმეტრიანი ბექბრტყელი და მხრებგანიერი ვაჟკაცი. გლობუსის დაღვევის შემდეგ სულ ასე გაიძახოდა – ჩვენს ხუტუნს გაუმარჯოსო, ესე იგი, ჩვენს სიყვარულსო. ახლა ზესტაფონელ მალხაზს არ იკითხავ?! მეგობრისთვის ერბო-კვერცხს შეინვავეს ხელის გულზე. სხვა ბიჭები – ერთმანეთზე უკეთესები. ჯამლეთი, ხომ იცი, კარგად მღერის-მეთქი, სადაც გაივლის, იმის ნაფეხურებზე ყვავილები ამოდის. სოხუმელი სოსო – ბედის უკულმართობით საკუთარ სამშობლოში ლტოლვილად ქცეული, თავის ეზო-კუთხე-კუნჭულზე რომ აბოდებს ყოველჯამს. გალელი თამაზი – ისიც ლტოლვილი, ნამეტანი სერიოზულია, კანონის კაცია. აბა, მხოლოდ გალაკტიონის „მერის“ კითხვის დროს ავინყდება კანონი და სამართალი. ნიკო, ჩემო ბატონო, სიყვარულის კაცი – გაჭირვების ტალკვესი. ერთი სიმღერა აქვს ამოჩემებული, მომადგება და სულ იმას მამღერებს. ნაგიმღერებ ახლა: „წავალ და გაგიფრინდები“... ამირანი, – ძირძველი თბილისელი, კოლორიტი და ბოჰემა ქალაქისა. ქალაქური მელოდიების უბადლო შემსრულებელი, შნოიანი კაცი. ახლა, ქალბატონებს არ იკითხავ? ერთს გამოვყოფ განსაკუთრებით, ქალბატონი დინა – ჩვენი გიორგის მეუღლე, ჩვენი დადნაფიცი, ქალური მშვენიერებისა და სინაზის განსახიერება. მთელი უბნის, ჰა, ვთქვი რა, მეც, უბანი რას მიქვია, მთელი ქვეყნის მშვენება. სათნო, კეთილი, კდემამოსილი ქალბატონი. მთელი საქართველო იყო იქ შეკრებილი, ჩემო ძმაო. ხომ ხედავ, რა ხალხი, რა ვაჟკაცები ტრიალებდნენ ჩემს გარშემო. არაფრით არ არიან იმათზე ნაკლები, დიდ დავითს რომ ეხვია დიდგორში. გახსოვს! რა სიტყვები თქვა გადამწყვეტი ბრძოლის წინ! შენ უნდა გახსოვდეს, ძმაო, შენი ხნის ქვა აღარ აგდია აქ, ჩვენთან. სმენა იყოს, დავითი ლაპარაკობს:

„ეჰა, მეომარნო ქრისტესანო! თუ ღვთის რჯულის დასაცავად წესიერად ვიბრძვი, არამც თუ ემ-მაკის ურიცხვ მიმდევართა, არამედ თვით ემმაკებსაც ადვილად დავამარცხებთ“... ასეა დღესაც. ტანში მაჟრჟოლებს ამ სიტყვებზე და ცრემლიც მომანვეება ხოლმე. ნეტავი გამოჩნდებოდეს კიდევ ერთხელ დავითი. ნეტავი კიდევ ერთხელ გვეტყოდეს ვინმე ასეთ

სიტყვებს. ხალხი კი მზად არის, დაუჩოქოს და შეჰლ-
აღადოს. გაგვიძეხ წინ, დიდო სარდალო, გვიყმე და
გვამსახურე სამშობლოს. ჩემო მეგობარო, მომიტევე,
თუ ნაღველი შეეპარა ჩემს ხმას. რა ვქნა, უზომოდ
მიყვარს ჩემი დაბნეული საქართველო. იმ სუფრიდან
იმოდენა სიყვარული მომაქვს, არათუ ჩემს ქვეყანას,
შენც კი გაგათბობს, ჩემო ცივო მეგობარო.

კაცი შეჩერდა, კარგა ხანს იყო ჩაფიქრებული.
მთვარეც ელოდა, ელოდა მოუთმენლად...

თავჩალუნულმა კაცმა ხელუკუღმა თვალში
ხელი ამოისვა და ალაპარაკდა. ალაპარაკდა ოდნავ
ხმაგაბზარული:

– ჩემო მთვარევ, არაა დიდი სირცხვილი, თუ რო-
გორც წვეთად ქცეული ცის ნამი გასხლტება პანანა
ფოთოლზე – ვაჟკაცის თვალსაც მოსწყდეს ობოლი
კურცხალი. მაგრამ ეს მარტო სევდის, უიმედობის
ცრემლი როდია, მარტო წარსულს კი არ მივსტირი,
არამედ სიხარულისაც არის. და იცი, რა მიხარია, აბა,
თუ მიხვდები? ნუ დაიბნევი ისევ, შე კაცო. არწივის
მზერა გაქვს, შე დალოცვილო და ვერაფერს ამჩნევ?!
ამჩნევ და შენც გიხარია. გატყობ, რომ გიხარია.
შენი ფხიზელი თვალი კარგად ხედავს, რომ არსად

დედამინის ზურგზე დღეს იმდენი ღვთის სახლი არ
შენდება, რამდენიც ჩვენთან. ერთიმეორეზე უკე-
თესები, კელაპტრებივით გაბრწყინებულნი. ამდენი
მლოცველიც მსოფლიოს არცერთ კუთხეში არ არის.
ეს შენც გიხარია ჩემსავით. გიხარია ჩემსავით, ჩემო
მეგობარო და ხვდები, ეს საქართველოს უკვდავებაა,
რომ საქართველოს გადაშენება არ უნერია. მოიცა,
მოიცა... – შეყოვნდა კაცი და ისევ შეჩერდა, შეხე-
და მთვარეს და კიდევ ერთი კურცხალი ჩამოეკიდა
ლანვზე, – ჩემო მეგობარო, შენც აგინწყლიანდა თვა-
ლი?!

კაცის ლანვზე დაკიდებულ წვეთში კისკასობდა
მოჭექილი ცარგვალი. გულაჩვილებულმა, გალურ-
სულმა მთვარემ სხივებით მოუმშრალა დანამული
ლანვები მხრებჩამოყრილ კაცს და ბეჭებზე ოდნავ
უბიძგა. კაცი ისევ გაუდგა გზას, მიდიოდა მდუმარედ,
ხან ხელებს გაასავსავებდა, ხან თავს გადაიქნევდა,
ხან ისევ სახელიმილიანი ზეცას ახედავდა. მთვარე კი,
რომელსაც სიფითრე მოსდებოდა, უხმოდ ემშვიდო-
ბებოდა ახლადშეძენილ მეგობარს და საბრძანებელს,
მის უდიდებულესობას, მზეს უთმობდა.

კაცი კი მიდიოდა...

მარიამ კობანიძე

დარჩენი ქარად

ამომეზარდა უშენობა,
 ვით, ბეჭზე – კუზი...
 მივსდევ შარაგზას –
 ჩემზე მეტად,
 ეულს და მარტოს...
 ჭადრის ფოთლებში
 გაბლანდულ მზეს
 ერხევა ფრთები
 და შუქ-ჩრდილები
 ჩემს ტერფებთან
 ცეკვავენ ჩარლსტონს.
 დრო დროს გადაჰყვანა...
 წერილების
 ნავიდა ხანა...
 გულუბრყვილობა დაიკემსა
 გულმა იარად...
 სიცოცხლე – ჩვენი,
 იყო დედა –
 მარადიული...
 და სიხარულზე მეტი
 სევდა იმშობიარა...
 მომენატრე და
 მივატოვე
 სიჩუმე – კოშკის,
 მივსდევ შარაგზას,
 ჩემზე უფრო
 ეულს და მარტოს...
 შენი სუნთქვაა,
 რომ ათრთოლებს
 ფოთლებში მზეს და
 ანცი ჩრდილები
 ჩემს ტერფებთან
 ცეკვავენ ჩარლსტონს...
 და მელიმება
 ჩემს ტკივილზე...
 კვლავ, ვრჩები ცალად...
 ქარი იყავი...
 ქარი ხარ და
 დარჩები ქარად.

* * *

როცა მთვარე, ირიბი,
 ნისლის ზეფირს გაჰყვება,
 მზე ტირიფის მტირალ ტანს,
 როცა ცხელ შუბლს მიადებს...
 მდინარის პირს, ყანჩებთან

და შრილა არყებთან,
 ქვებზე, როგორც კეცებზე,
 დავდებ ხსოვნის ხმიადებს.
 მერე, შებინდებულზე,
 შუქრდილების თამაშში,
 დღეს რომ ააბულულებს
 ლამის ბნელი ფინალი,
 ჩავემხობი მწუხარედ,
 ყაყაჩოთა ყანაში
 და ბეჯითი ბავშვივით,
 უშენობას ვისწავლი.

მეგობრისათვის

წამოდი, ცოტა ხნით,
 მხარდამხარ ვიაროთ,
 ქალებს არ შეშვენით
 ცალ-ცალად წანწალი...
 წამოდი, რაც ვიცით
 გზებს გავეზიაროთ...
 რალაცას ვისწავლით,
 რალაცას ვასწავლით...
 წამოდი... ქვეყანა
 ისეთი ვრცელია, –
 ჩვენ, დღემდე, ამ სივრცის
 ვერ ვნახეთ ნაწილიც...
 ოჯახებს ვაკვდებით,
 მრავალი წელია,
 ზურგსუკან ჩერჩეტი
 ქარიც კი დაგვცინის.
 წამოდი... ხომ, უკვე,
 დაფხარდეთ შვილები?..
 ანი, მეტს რას გავცემთ,
 რაც უკვე გავეცით...
 არასდროს გვექონია
 უღრუბლო დღეები,
 ვიომეთ... ვიბრძოლეთ...
 ვიტირეთ... ჯვარს ვეცვით!..
 ნავიდეთ, ვიაროთ
 კიდიდან კიდემდე,
 სადამდეც გავვინევს
 გული და... თვალი და...
 ვიაროთ, მუხლებში
 ძალა გვაქვს ვიდრემდე,
 ვეცადოთ, – ცხოვრება
 დავინყოთ თავიდან.

* * *

მაისის დღეებს შენი სუნთქვის
მოაკლდა სიტკბო...
ჩემს შთაგონებას არაფერი
აღანთებს ახლა,
წვიმს... მოგონების ჟრუანტელზე
ოცნებებს ვითბობ...
ქუჩას გავყვები... ვიცი, სადმე,
უთუოდ გნახავ.
აბუზული მაქვს მხრები დღეთა
ზანტი მსგავსებით,
კისრის მალებთან დაფათურობს
სიბერის სევდა...
მსურს შენი მზერის მზით ავივსო
თვალთა თასები...
ისევ, მითხარი: მიყვარხარო,
თუ, გამიბედავ.
იცი? – თანდათან, მძიმე ხდება
ნაბიჯთა ექო...
საგულდაგულოდ იმახსოვრებს
ჩემს პროფილს სახლი...
ფიქრში ვკიოდი სახელს – შენსას,
შენ რომ გაგეგო...
გნახავ და ნატვრას – დაგუბებულს,
ელდად მოგახლი...
.....
უშენო დღეებს ესიზმრებათ
ლიმილი – შენი.

* * *

მზეს ვეფერები,
მთვარეს სწყინს,
მთვარეს ვუმღერი,
მზე წყრება.
მოდინარ,
შუქით ვივსები,
მიდინარ,
დარდი მეწყება...
ღმერთო, მიხსენი,
დამლოცე,
მერყევი, ცრუ და
ცოდვილი,
მიხარე ნერგი –
მადლისა,
შიგ, გულში,
ამოტოტვილი.
ამაბრიალე
ცეცხლივით,
რომ ალი ყველას
სწვდებოდეს...
მთვარეს რომ
მოვეფერები,
მზეს გული არა
სწვდებოდეს!

* * *

არაფერი არ ხდება
მიზეზების გარეშე,
უმინოდ და უაზროდ
მლილიც კი არ დაცოცავს.
გულებს ვწირავთ ზვარაკად,
ოჯახს, – დედამინაზე,
უფლის მერე, ყველაზე
უძვირფასეს სალოცავს.

უნებართვოდ – ღმერთისა,
ქვეყნად ხეც არ იზრდება...
ზეცას როგორ შეხედავ
სიყვარულის გარეშე...
თუ, სიკეთეს ვისაგზლებთ,
სული სანთლად დარჩება,
ჩვენს ნაკვალევს, როდესაც
ჟამი მოითარეშებს.
ნაბიჯ-ნაბიჯ, ნელ-ნელა,
მივბიჯებთ ტაძრისკენ...
მთავარია, რა მიგაქვს
მხრებით, ანდა სულებით...
თუ, ერთურთი არ გვიყვარს,
არანაირ საგანძურს,
არანაირ სიმდიდრეს
ფასი არ აქვს სრულებით.
არაფერი არ ხდება
უფლის ნების გარეშე,
მირაჟი და ნისლია,
უღიმღამო ცხოვრება...
ჩვენს ქოხს ვერ გადაწონის,
თუ, ღვთის მადლი ტრიალებს,
უგულო და უღმერთო
ბოხოლების ქონება.

სიწოცხლე

ვიბადებით და ვიზრდებით...
ვბერდებით... ან ვერ ვბერდებით...
მოგვაქვს სიცოცხლის წყურვილი,
სულებით... მხრებით... მკერდებით...
მომავლისაკენ მივიწვევთ,
ვიბრძვით, ბედს როდი ვნებდებით...
ხან, წვიმის თქეშად ვიღვრებით,
ხან, სიყვარულად ვმზევდებით!..
ცოდვა მადლგაბეგრებულნი,
კვლავ, დამბადებელს ვბარდებით.

* * *

სულ არაფერი გითხარი,
ისე „მარტივად“ დაგთმე.
არა იმიტომ, რომ მძულდი,
არც – „სად შენა და სად მე“...
უბრალოდ, აზრი არ ჰქონდა,
ვით, დაგტოვებდი ძალით?..
ან, სად გამეშვი, ტვირთივით
აკიდებული ბრალით?
სათქმელი საყვედურები
გადავინახე მკაცრად...
უერთმანეთოდ ვიარეთ,
გავუცხოვდით და... არც რა!

* * *

სიზმრიდან ბავშვობა ავიყოლე,
თხასავით კვალდაკვალ გავიყოლე,
ჩიტი მაცილებდა ასკინკილით
და მზე ქანაობდა ასკილივით...
სიზმრიდან ბავშვობა ავიყოლე,
ჩემს გზაზე ნუგეშად გავიყოლე...
ალალი, სუფთა და დარდიანი,
დამყვება პატარა მარიამი.

შემოდგომა

რა ფერებია!
ღმერთო ჩემო,
რა ფერებია!!!
მინა – ქართული,
გოჯა-გოჯა
საფერებია!..
რა სურნელია,
მზენასვამი
ჭრელ-ჭრულა ტყისა?..
თითქოს, უფაღმა
ჯადოსნური
დაბერტყა ქისა!..
იქით – ასკილი
კისკისებს და...
აქეთ – კუნელი...
მჭირს სიყვარული,
შემოდგომის, –
განუკურნელი!

* * *

დღეს წვიმდა... ოღონდ,
ჩემს გულში წვიმდა.
წვიმდა – სულიდან
და... არა – ციდან.
დღეს გავატანე
ცრემლების ღვარცოფს,
რაც ბავშვობიდან
მტკუნდა და მწყინდა...
და ახლა ვდგავარ
უფალო, შენს წინ,
არა უბრალოდ
სუსტი და ბეცი...
შენ უკეთ გახსოვს,
მე – ჩალის ღერი,
დასაბამიდან
ჯვარს როგორ ვეცვი.
ვდგავარ და ბავშვის
თვალით შევყურებ:
სიცარიელეს –

უფერო კედლის
და შენი სუნთქვის
რიტმზე ვირხევი,
ვითარცა – ქარში,
ღერწამი, ნედლი.

გამახსენა

როგორც გოგოს
თმაში – ვარდი,
ცას მზე
ისე უხდებოდა.
ვინ იტყოდა,
ქვეყანაზე
ბოროტება
თუ, ხდებოდა.
ბრიალებდა,
ტკარცალებდა...
უფრო ღვთიურ
კოცონს ჰგავდა,
ოდნავ სცრიდა...
ღვთისმშობელი
ყრმა იესოს
ტანს თუ ბანდა?..
მეცვა დედას
შენაკერი,
იმ მზისფერი
სარაფანი,
იღებოდნენ
მეზობლების
მოჩურჩულე
დარაბანი...
დროს გადაჰყვა
ხიბლი – ყრმობის,
იმ ხალისის
კვალიც არ ჩანს...
გამახსენა –
სარაფანი,
მზეჩახჩახა
ზეცის ფარჩამ.

მამუკა დემეტრაშვილი

32

თბილი ნატვრა

ნატვრა იყო დღეს ისეთი თბილი,
ვით ტაძარში ღვთისმოსავთა კრება.
გული ელტვის შენთან მომყვან ბილიკს,
გიპოვის და უფრო ავადდება.

მახსოვს ხეზე წყვილად მჯდარი გვრიტი
და ის ნატვრა, სული რითაც ვლადრე,
შორს რომ იყავ, მწუხარებას მგვრიდი,
გიხილე და უფრო მომენატრე.

არ გაგიმხელ წადილს, შენს გულს თუ წყინს.
(გრძნობა როცა ცალმხრივია, ბრიყვ არს!)
შენი სულის სიღრმე რომ არ ვუწყი,
მე ის სუფთა მგონია და მიყვარს.

რწმენა ზოგჯერ სუსტდება და დნება,
როს მთავაზობს ხიბლი მოძრავ ცხედრებს,
ნეტავ უფლის შეუცნობი ნება,
გულით ნანატრს როდის შემახვედრებს?

გული ელტვის შენთან მომყვან ბილიკს,
გიპოვის და უფრო ავადდება.
ნატვრა იყო დღეს ისეთი თბილი,
ვით ტაძარში ღვთისმოსავთა კრება.

ჩემი ლექსის ავტორი

კვლავ აოხრებენ მამულს იბერთა,
კვლავ გადაეკრა მის თალს მკაცრი ცა,
ვგრძნობ, გული უკვე რომ დამიბერდა,
ხვალის რწმენა რომ ჟამმა გაცრიცა.

ლოცვა მამშვიდებას, ჩემით ვიცი ვერ
გავუძლებ მე ამ ჯვარცმულ ეპოქას,
არ გაჩნდებოდა სულში სიცივე,
იმედები რომ არ გაეპო ქარს.

გულზე ნალველი მანვეს ექვსპირი,
(მე სიყვარულის გრძნობა დავტორე),
დრომ მოაბრძანა ბრძენი შექსპირი,
ეს დროა ჩემი ლექსის ავტორი.

ლოცვა

მადლს უფალო, ნუ დაზოგავ,
გთხოვ ტაძრამდე მე მისული,
ყველგან მრავალ ცრუ და ზოგ ავ
სულს არიდე ჩემი სული.

კრავთ რომ მყუდრო მღვიმით იტევ,
გელტვი მამას შვილი ქებით,
სხვას არას გთხოვ, მიმითითე:
სასუფეველის ბილიკები.

ვგმობ უძლებ და მუსუს ტიალთ...
ლოცვით ჯვარზე რწმენით აველ
და ეს სული თუ სუსტია,
მასზე ზრუნვა შენ ითავე.

უშენოდ, ვით წამი ნათევ
ლამით, ისე ვჩანვარ ჩიად,
გონი სიბრძნით გამინათე,
წრფელი ყალბს რომ განვარჩიო.

წუთისოფლის სიამენი,
რაც ღრმად გულში ბანგად იდო,
შემუსრე, რომ მე ამ ენით
სულიწმინდავ, განგადიდო.

ყველგან მრავალ ცრუ და ზოგ ავ
სულს არიდე ჩემი სული,
ნურც შენდობას ნუ დაზოგავ,
გთხოვ ტაძრამდე მე მისული.

უპოეზიოდ

ელვა ღრუბლებსა ხევს
და მე არაფრით მჯერა,
რომ განრისხებულ ზევსს,
დაამოშმინებს ჰერა.

გზები ჩახერგა დრომ,
მაგრამ მე არა მჯერა,
შავი ყორანი რომ
ნამოენევა მერანს.

ბევრი იმოკლებს რთულ
გზებს, მე კი არა მჯერა,
უპოეზიოდ თუ
გულს შეუძლია ძგერა.

მბჟუტავ ვარსკვლავთა გუნდს
ვუმზერ და განა მჯერა,
მართალთ გარიყულთ თუნდ,
რომ ღლის ბავშვების ცქერა.

წლები მისდევნ წელს
და მე ისიც არ მჯერა,

უპოეზიოდ ძველს,
თუ ცვლის ახალი ერა.

ელვა კი ღრუბლებს ხევს
და მე მაინც არ მჯერა,
უპოეზიოდ ზევსს,
რომ დაამშვიდებს ჰერა.

ჩუმი ტყე

ყალყზე დამდგარან ალვის სვეტები,
ჩუმი ტყე ვახშამს უმზადებს მხეცებს,
განწირულივით დავეხეტები,
ბინდი ნისლიან თვალებს აცეცებს.

ღამეა... ცაზე ძვეს მთვარის კეცი,
ობლის კვერთხით ნელ-ნელა ცხვება,
ბედის ლაბირინთს გამოვექეცი,
მშველოდა ჯვარი და მირონცხება.

ჩონჩხთა ზმანება ძერწავს მირაჟებს,
იხვევს სიჩუმის ზენარით ეშვებს,
ნეტავ როდისმე თუ ირიჟრაჟებს,
ბნელეთს გააღლობს და მანუგეშებს?

სად თქმულა რომ მგელს ეჟვანი ებას,
თავისი ჩრდილი ვერ ჰფარავს გვიმრებს,
გაუკვალავი გზებით ძიებას,
ყვავი ჩხავილით მომისამძიმრებს.

ვნატრობ მეგობარს და დილას სისხამს,
ნიაზე თრთიან ყლორტები ლერწმის,
ბევრი სუდარის ხალათს მოისხამს,
ტყის მდუმარებას ურცხვად შეერწყმის.

მთვლემარე ნაძვთა ხშირი ვარჯები,
ჰგვანან სიჩუმის მომხატავ ფუნჯებს,
ძებნით ამაოდ გავისარჯები,
ჩიხში მომამწყვდევს ტყე, დამამუნჯებს.

ან ჟღერადობა როგორ ექნება,
გათელილ სულის დანყვეტილ სიმებს,
თუ დადნა სხივი ოქროსეკლებს,
მზე ჩვეულ ეშხით ვერ იციმციმებს.

ქარიშხალად არ იქცე ნიაგო,
მე თავშესაფარს არვისგან ველი,
ხომ თქვი: დიდი ხნის ჩავლილიაო,
უკანასკნელი მატარებელი.

სიყვარული და ხელოვნება

ჩემს სულს მოდებული ალი ცაში ადის,
გთხოვ რომ ჩემში აღარ გაახელო ვნება.
რადგან რითმებია მკრები ხვაშიადის,
აღბათ სიყვარულში წვრთნაა ხელოვნება.

წოვენ წუთისოფელს წამებს წამებანი,
ყველგან ნაბოლარა ჩემი ნომერია,
მსურდა კუპიდონის ცრემლში გამებანე,
გრძნობას ვერ ვაჯობე, კვლავ ის მომერია.

ვერ სცნობს ვისაც ეძებს, მრავალს ემართება,
სულიც უხეშდება, ხშირად ხდება ასე.
მალე გახუნდება რწმენა, შემართება,
უფალს წრფელი ლოცვით თუ არ ებაასე.

რადგან რითმებია მკრები ხვაშიადის,
აღბათ სიყვარულში წვრთნაა ხელოვნება.
ჩემს სულს მოდებული ალი ცაში ადის,
გთხოვ რომ ჩემში აღარ გაახელო ვნება.

სულის ვერ დაიმონებს!

ქარით ნაზავი ტალღები ზღვასთან
ყლაპავენ გემის ცხვირსა და კიჩოს,
ქარს ვეკითხები: როდემდე გასტან?
(თურმე სურს, გემი ორად გახლიჩოს).

ზათქების ჯერი არ დაილია,
ტალღა ჭურვივით ასკდება გემბანს,
ვილაც უზომოდ კმაყოფილია,
ზღვა ღვარცოფიან ქაფით რომ მე მბანს.

ქარი მოელის ჩემს ქედის მოხრას,
რომ საჩუქარი უძღვნას დემონებს,
ზღვას შეუძლია, გემი გამოხრას,
მაგრამ სულს იგი ვერ დაიმონებს!

რითმათა თაიგულები

ჩემი ოცნების ედემო და
ნატვრავ, გიხდება მიმოზები.
ჩვილ გულს ნამქერი ედებოდა,
ლექსის სურნელით ვიმოსები.

შენზე ატირდა კამელია,
ნამავს რითმათა თაიგულებს,
ბანგი მინდოდა დამელია,
ჩემს სულს ნალველი დაიგულებს.

შენთვის შევმუსრე შლეგი ცანი,
ჩემი სიცოცხლე განდე, გივლი.
ბედის ვარსკვლავად შეგიცანი...
შენთვის ვლოცულობ განდეგილი.

ხასხასა სულო

მე შევნატრი შენი
ნაზი სულის ხასხასს,
ჰგვანან ზეცის ას ხაზს
სასუფეველის ბჭენი,
ძნელად მოსარჩენი
სევდა მძივებს ასხამს,
სურს რომ გადმომასხას
ღვარი ღვარძლის მჩენი.

სიყვარულის კოდის
შიფრი არსად ჩანდა,
ვინ გახსნიდა ანდა
თუ გახსნიდა როდის?
იგივე აქვს ლოდინს
ფასი აქაც, მანდაც,

ნლები იქცნენ ლანდად
(წამთა წვიმა მოდის).

ჩუმად გიმხელ, ნუხელ
მუზამ ცრემლი ღვარა,
ლამემ შემიზარა
(სევდას თვალს ის უხელს),
სასოებით თუ ხელს
არ მომკიდებ მყარად,
შედედება მარად
სისხლი მოჩუხჩუხე.

მე შევნატრი შენი
ნაზი სულის ხასხასს...

ზედის სათამაშო

სული სიცოცხლის მხოლოდ ფასადებს
ჭვრეტს და ვერ ახელს ცოდვით ნაკერ თვალს,
ღვთის წყალობას თუ მცირე ფასს ადებ,
რა იოლია, რომ ის წაგერთვას.

უძლებს მრავალი გზიბლავს ცდუნება
და მის ანკესზე მარდად ეგები
და უკეთურობს შენი ბუნება,
ღვთისგან ხანგრძლივი არდადეგებით.

ანმყო გატკობს და ფიქრთა გამა შორ
ბედსაც გისახავს ნათელს, ანკარას,
თავს ბედნიერად გრძნობ სათამაშო,
დროში რყევისა, როგორც ქანქარა...

ნუთისოფელი შვილად არ იყვანს,
ცოდვის ბადეში ვინც ვერ გაბალთა,
ბედთან მეგრძოლი სულის გარიყვა,
არის საუნჯე სიბრძნით მდაბალთა.

ღვთის წყალობას თუ მცირე ფასს ადებ,
რა იოლია, რომ ის წაგერთვას,
სული სიცოცხლის მხოლოდ ფასადებს
ჭვრეტს და ვერ ახელს ამონაკერ თვალს.

მუზათ სანატრელო

სევდა იღვენთება გულის შავ აბრაზე,
ჩიტი მობუზულა ობლად ქანდარაზე,
შენზე მწუხარებით მუზა გავაბრაზე,
ან მთლად გამიხსენი გული, ან დარაზე.

გრძნობა შენზე ფიქრს და ეჭვს რომ უგეშია,
გნატრობ, ვით სიცხეში მწყემსი ტყეში ნიავს,
წრფელი სიყვარული სულის ნუგეშია,
მაგრამ მარტოობის ძლიერ ეშინია.

ხელზე გაამბორე, დიდხანს მეყო ვნება,
მსურდა გამეძარცვა შენთვის ლომბარდები,
მზიბლავს შენს ბაგეზე ღიმის შეყოვნება,
მუზათ სანატრელო, როდის მომბარდები?!

დამნაშავე

ქალიშვილო, დღეს ისე ვარ ალენილი,
ვით სიზმარი უთავბოლო, შლეგი ნუხელ,
ლექსში შენზე ფიქრის რომ არ ვმაღე წილი,
შემინდე, თუ ამით გული შეგინუხე.

ჩემს ღრმა სევდას შევჩიოდი მთვარიან ცას,
უშენობით ღამე როგორ გამეტანა?!
თუმც ფიქრმა ხომ ლექსში ბევრი არ იანცა,
სანატრელო, ნუ დამტუქსავ ნამეტანად.

ჩემს დედოფლად რომ მყოლოდი, მე მინდოდა,
(ამის მსაგავსი ხიბლი ღმერთმა სხვას აცილოს),
სიყვარულის ცოდვა იქნებ შემინდო და
ნუ დასძრახავ ჩემს სისუსტეს სასაცილოს.

გულმა შენი მოხატვა ლექსს შეუკვეთა,
და სტროფები შენს ღირსებებს თუ კანრავენ,
დამნაშავედ ვალიარებ მე უკვე თავს,
უკაცრავად ქალიშვილო, უკაცრავად.

ედემის კარიბჭესთან

ვხედავ ედემის კარიბჭესთან როგორ ღამდება,
დრო, დემონთ მიერ ნაგვემ გვამებს სტოვებს, ტიტანი,
ჩემო მსმენელო უთუოდ დიდ პატივს დამდებ ამ
უსაზღვრო სევდის გულთან ძალზე ახლოს მიტანით.

ჰყინავს. ვერ ჰპოვა ბინდში ბინა კრავთა კრებულმა.
ვარსკვლავთ ვარდისფრად ვარვარება
მსურდა მეხილა,
მაგრამ ცისა და მიწის ბრძოლა გამძაფრებულა,
გადაქცეულა დამანგრეველ მძლავრ ქარტეხილად.

მარგებენ მარწუხს, მართალთ დევნის ჟამი მოსულა,
ისმის გოდება ამავალი ზეცის თალამდე,
ბევრს უძლებს კაცი, ჭირში მყოფი,
თუნდ მარტოსულად,
ოლონდ სულში არ ქროდეს ქარი და არ დაღამდეს.

თვალეზი

მაცდუნებელ სულს შეუპყრია შენი თვალეზი,
სანუთროს ხიბლით აღვსებულნი და ლიცლიცანი,
გაფაციცებით ეძებ ფუჭად და ეწვალეზი,
შენ ვინც გჭირდება მე ვარ, შენ კი ვერ შემიცანი.

ჩემს სულს არა აქვს ფორმა
მკვეთრი და სტანდარტული,
რომ მას მოერგოს ყალიბები და მატრიცანი,
ის უბრალოა, ალალი და მშვიდი, ქართული,
შენს გვერდით ვიყავ, მაგრამ მაინც ვერ შემიცანი.

სული უიღბლო წრფელი გულით ვინ დამიტყროს?!
ან ოდესმე თუ მიმიღებენ ნანატრი ცანი?!
შენს თვალწინ ვიდექ, მართალი და მიამიტი, როს
თავად გენვიე და მაშინაც ვერ შემიცანი.

მაცდუნებელ სულს შეუპყრია შენი თვალეზი...

გრძნობის მოტივი

*„მე შენში მიყვარს ოცნება ჩემი“
გალაკტიონი*

იქნებ ეს გრძნობა შეადაროს ბევრმა მოგონილს,
ან სატრფიალო გაახსენდეს ვინმეს არაკი,
შენ მიუღწევდეს წადილს აღძრავ ჩემში, გოგონი,
მხოლოდ ფიქრებში ტკბობა შენით განა კმარა კი?

მსურს, სიყვარულით სავსე გამცნო რამე ციტატა,
და განგიმარტო შენდამი ამ გრძნობის მოტივი:
შენ გაქვს სინაზე ჩემი ლექსით ნანატრ ტიტათა,
მე – გული, მარად მეოცნებე დონ კიხობით.

გულს შენი ნდომა შერჩენია უხეშ იარად,
უკეთ დაშნაც კი ვერ დამჭრიდა, ორმხრივ ნაღესი,
მე შენ უთუოდ გამოგტვიფრავ, თუ ხეში არა
ლექსებში მაინც, სტრიქონებით უბრწყინვალესით.

შენ მიუღწევდეს წადილს აღძრავ ჩემში, გოგონი,
მხოლოდ ფიქრებში ტკბობა შენით განა კმარა კი?

იქნებ ეს გრძნობა შეადაროს ბევრმა მოგონილს,
ან სატრფიალო გაახსენდეს ვინმეს არაკი.

ტრიოლეტი

*„ვინც დააღვინებს ერთს ამ მცირეთაგანს
თუნდაც ერთ სასმის ცივ წყალს მონაფის
სახელით, ჭეშმარიტად გეუბნებით თქვენ,
მას არ დაეკარგება თავისი საზღაური“.
მათე 10, 42*

აღბათ ცხონდები შენ ცოდვათა მიუხედავად,
რომ სიმართლისთვის დევნილს ხელი გამომიწოდე.
ფიროსმანივით თავდახრილი ხშირად მე დავალ.
აღბათ ცხონდები შენ ცოდვათა მიუხედავად.
ჩემს წინააღმდეგ უსახურთა ხროვა გედავა.
შენ უქომაგო შემინყნარე და ძმა მიწოდე.
აღბათ ცხონდები შენ ცოდვათა მიუხედავად,
რომ სიმართლისთვის დევნილს ხელი გამომიწოდე.

ბოროტი და კეთილი

*„ნუ გეშინიათ მათი, ვინც სხეულს
კლავს, სულის მოკვლა კი არ ძალუძთ.
უფრო მეტად მისი გეშინოდეთ, ვისაც
სულის დაღუპვაც შეუძლია გეენაში
და სხეულისაც“*

მათე 10, 28

*„ბოროტსა სძლია კეთილმან,
არსება მისი გრძელია“*

შოთა

ბოროტი არ ხარ მეგობარო, ვიცი, ნუ ჯავრობ,
თუმც შლეგიანზე არ ითქმება არც რომ კეთილი,
შენს ცხოვრებას და სულს ის არყევს რწმენით ჯუჯავ, რომ
მრწამსი არა გაქვს ჯერაც მყარად გამოკვეთილი...

ვიცი, სიკეთის მკეთებელი ბევრჯერ გაგწირეს,
ვინც რომ ჭაობზე ფონს გაგყავდა, დაგდეს მათ ნოხად,
ცხოვრების გეზი გაიძულე, მიჰყვე შმაგ წირებს,
ჟამთა სიავე როცა გდევნის, ღვთისთვის სათნო ხარ!

ჟამმა თანდათან გამოგ ზარდა ეგოისტურად...
სხვის ვერ მცნობს ხშირად გიფიქრია: „მე ვარ, რაც ვარ“,
დღეს რომ გაშფოთებს, მშიშარავ და შლეგო, ის ტურა,
სხვასაც შენსავით აგულისებს თავდასაცავად.

რადგან შენს ფიქრში ჩაიკეტე და მიენდე თავს,
თვით შეპყრობილი ალაღსაც კი მტრად იძიებდი,
დემონი ცდილობს, რომ დანერგოს შიშით ვენდეტა
და შეგაძულოს კაცთმოყვარე ტრადიციები.

თვით ბოროტდები ზოგჯერ, მისი ეჭვით მკვლევარი!
საუნჯის შექმნაც, თუ ვინმემ თქვა: „ვაი“, არა ღირს!
დემონს უნდა, რომ დევნილისგან შექმნას მდევარი,
ანდა სიკეთის და ღვთის მგომობი ბრმა იარაღი.

სიკეთეს სხვისგან ხან ივინყებ, ხან კი ვერ ხედავ,
უძღებს დაღმართზე გითრევს სულის იერარხია,

ზესვლა მოყვასთა შურით განსჯით შეიფერხე და
სულის ბჭეც ყველგან ავის ძებნამ ძლიერ არხია.

სული ცდუნებებს მხოლოდ მაშინ არ ემონება,
თუ მასში ხიბლი თავმდაბლობის გამო არ იდო,
სულში ცდუნებით დევნის ღვთიურს გარემო ნებას.
ცდუნებას თვალი უნდა მოჰკრა და მოარიდო!

თუ გამძაფრებულ ფიქრს არ მისდევ და ავცია გონს,
ირგვლივ გარემოც მშვიდდება და მაშინ მტერიც ხან
შეგებრალება და სიკეთეც გიჯობს მიაგო,
რომ სიავისგან ვით ჭურჭელი გამოგერეცხა...

თუმც ზოგი მტერი შენს სულს ებრძვის, როგორც ტიფი ტანს,
სულს შენ არ უთმობ, დახევა კი არ იცის არც მან
და თუ შენს გულში ღვთის გენი არ გამოიფიტა,
სულის სიცოცხლის გზა ერთია: ქრისტესთვის ჯვარცმა!..

თუნდაც მრავალჯერ მიეძალოს დაუნი ათონს,
შვებას ვერ ჰპოვებს, თუკი გულში ჩაიდო ვნება,
სული სნეული, შეპყრობილი და უნიათო,
სინმინდის ჯვარცმით იმხილება და იდევნება...

მახსოვს, ფიქრს ლოცვის სქელი ფენა გადავაკარი,
როცა ჩემს წინსვლას გზა უხეშად გადაუკეტეს...
როცა ჯვარცმისგან შერისხული გადავა ქარი,
ნაკლულის ნაცვლად ღმერთი გიძღვნის ბევრად უკეთესს.

ტანწერნეტა ტიტები

სალ კლდის პირას სახლობენ ტანწერნეტა ტიტები,
ტყეში ველურ ყიჟინით ჭრიან მუხას და თელას,
კლდის ქიმებზე მხედარი სისხლით დაინრიტები,
ტანწერნეტა, ნაზ ტიტებს ფლოქვით ვერვინ გათელავს!

ტლანქ ვნებათა მორევი ითრევს სულებს, ობიან
მსხვერპლს უმზადებს ლუციფერს ავზნიანს, ტორებიანს,
ტიტები ძალმომრეთ და თვალთმაქცთ ვერ შეწყობიან,
ალვირახსნილ ღრიანცელს ცივად გაშორებიან.

სადაც დრტვინავს, მძვინვარებს, ლაგამს იძრობს სტიქია,
სადაც ბორგავს ქაოსი, იქ გლოვა და მწუხრია,
მე დემონთა ღრეობა არასოდეს მიქია,
ბედის ნედლი ისარი ღვარცოფს გადაუხრია.

უცვდება, ეფლითება იათ მანდილს არშია,
ისტორიის ძარღვთაგან ცრემლით ვავსებ ფიალებს,
ასწლეულებს თითქოსდა მდუმარება არ შიათ,
მაჯისცემა აჩრდილთა მაჩქარებს, მანრიალებს.

ძალებს იკრებს ღვთაებრივს, წყლულს იშუშებს ზეცა და
მზადდება ანგელოზთა გადამწყვეტი შეტევა,
მეც მათ საყვირს ავყევი, ან რად უნდა მეცადა,
შმაგი სული ღელვისას სხეულში ვერ ეტევა.

ღამეები მეძებენ თეთრად განათევები,
თვალს ვუბრმავებ მათ, ლექსით გაჟღენთილი ისრებით,
სულ არ ვნანობ რითმათა უღელში რომ შევები,
სულის ნატიფ ხნულებში ავდარშიც არ ვისვრები.

მუზამ ვისაც მოასხა მარგალიტის ლაბადა,
მზესავით გააბრწყინა დრომ, გარშემო მეფეთა.
ტანწერწეტა ტიტები ლალის ცვარმა დაბადა,
ვწუხვარ, მათი ცალი მე რომ არ შემომეფეთა.

სულს ერჭობა გამჭოლი მჭმუნავ ეჭვთა წინვები,
მომღერალ სირინოზზე ვინ იტყვის რომ ბერდება,
ცრემლი მაშინ მაგრილებს, როცა უხმოდ ვინვები,
სიყვარული იპყრობს კლდეს სალს და ხრიოკფერდებას.

ბროლნარევი ბორკილით შებოჭილი ქარები,
ცოტაც და იქცევიან მკრთალ, უვნებელ ლანდებად,
ტიტებს ვერ შეაშინებ და ვერც მიეპარები,
უშფოთველად იცდიან, არსად აგვიანდებათ.

თუნდ ვულკანის კრატერში ჰკითხო აზრი საღი ქვას,
ვერც ის გეტყვის ხვაშიადს აყეფებულ ლავისას,
ტანწერწეტა ტიტების ღიმილი ვერ აღიქვას,
ორთაბრძოლა ჯიხვების ვინც ვერ გაითავისა...

უხედნავმა ღვართქაფმა ტიტები ვერ ჩაყლაპა,
მათთან ერთად წეროთა მფრინავ ქარავანს ვდევი,
სადედოფლო გვირგვინი ნატრობს ტიტებს ლაპლაპა,
ელტვის სევდისფრთიანი ქარვის შარავანდედი.

სადაც ლექსით ითვრება ქალი შავდალალება,
სადაც ხევში მიშხუის ჩქერი სწრაფი, თავნება,
მონადირეს ქურციკი სადაც არ ემალება,
ტანწერწეტა ტიტების იგავიც იქ თავდება.

მარიამ გიბაური

გზა...

*მთაო, ცათა თანამბჯენო,
ახლოს ხარო ღმერთთან...*

იქ, მთებში სამოთხეა, კარი ყველასთვის ღიაა, მაგრამ მიგნებაა ძნელი, მე მიგასწავლი... ბავშვობის ბილიკს გაუყევი, წყალი შეგხვდება, ისიც შეეცდება გზის მისწავლებას, მაგრამ სწრაფი დინებაა და ტალღების ხმაურში გაგიჭირდება აზრის გამოტანა, მდორე ადგილი მოძებნე, ცოტა დასვენდები, წყალი გაგნმენდს და ახალი ენერჯით აგავსებს. აღმართს აუყევი, ციცაბოა და ხეებს სთხოვე ტოტები ჩამოგაშველონ, სანამდის მწვერვალამდის მიაღწევ...

პირველად მინდვრის ყვავილები შეგეგებებიან, მათ სული უდგათ უმანკოების, საოცარი თავმდაბლობით და უბრალოებით გაგეგებიან ფეხქვეშ, შემდეგ ჩიტების ჭიკჭიკი გაგაბრუებს...

თუ შეისვენებ, თეთრი ხე მოძებნე, მას ვერხვი ჰქვია, გამუდმებით ჩურჩულებენ მისი ფოთლები, მაგრამ არ გემდურებიან, გამხნევენ და გაიმედებენ. დილის მზე შენს გვერდით ამოვა და ცის ნამთან ერთად იბრწყინებს, ირგვლივ ღვთიური სიმშვიდე

იმეფებს და იხილავ სიმაღლეებს – სინმინდეთა საფარს.

თეთრ ღამეებს მზის ნაქონი სხივი გამოჰყოლია და ამით განუქარვებია სადარდებელი...

იქ ჩემი სოფელია. მივიწყებული, ხელებ-გამონვდილი ჩვენს გზას გამოჰყურებს, ჯოხზე დაყრდნობილს გრძნობა დაბერებია. წელში მოხრილა და მუხლებში მოკეცილა ბებერი მუხაც... ახლაც ჩამესმის მისი ბოხი ხმა, როგორ ცდილობს ჩემს უკან მორბენალი ბავშვის შეჩერებას...

იქ სამოთხეა, ყვავილებს დედაჩემის კაბა ჩაუცვამთ...

მზეს ბებოს სითბო მოუპარავს...
გარემოს მამაჩემის კაცურკაცობა შეუფერებია...
დედამინას პაპაჩემის სიმტკიცე შემორობია...
ხოლო მე – გზა ვარ, იმ სოფლისკენ მიმავალი.
ნამოდი, ნავიდე!

ჩუას ცოლის ქმარი

ჩემი სტუმრობა კახეთში, ხშირად, შთამბეჭდავი შემთხვევებით მთავრდება. როდესაც სითბო, სიყვარული და გახალისება მომენატრება, მაშინვე კახეთისკენ, ჩემი კახელებისკენ მიმიწევს გული. ეს ის ხალხია, ვისთან ყოფნითაც არასდროს დავიღლები – ჩემი პირდაპირები და ალალები... ჰოდა, ახლაც ერთ უცნაურ ამბავს შევესწარი. კახეთში საღამო ხანს ჩავედი, სასიამოვნო ამინდი იყო და ფეხით გავლა მოვიწყობე. გზად ბევრი ნაცნობი შემხვდა (ნაცნობიც რომ არ შეგხვდეს, ხალხი ისე გიყურებს თითქოს გულში გეუბნება, კეთილი იყოს შენი მოზრდანება, მიხარია რომ გხედავო). ამ მოკითხვა-მონატრებაში ჩემებს მივუახლოვდი, და უცბად დუდუკების ხმა შემომესმა. ეს ხმა მეზობელი სახლიდან მოისმოდა, ეს ან გარდაცვლილი ჩუას სახლი გახლდათ, ახლა მისი ცოლი ცხოვრობს, რომელიც სხვა კაცზე გათხოვდა და ქმარი თავისთან მიიყვანა. მათი სახელები დღესაც არავის ახსოვს, უბრალოდ, „ჩუას ცოლად“ და „ჩუას ცოლის ქმრად“ – ასე მოიხსენიებენ. ვინმესთვის რომ მათი ნამდვილი სახელი გეკითხა, ვერავინ მიგასწავლიდა. ჰოდა, მეც ჩუას სახლის წინ ვიდექი და ინტერესით ვუყურებდი რა ხდებოდა მის სახლში. იმ დროს, მათ, არც გასათხოვარი ჰყავდათ ვინმე და არც დასაქორწინებელი. ჩემი გაცემა გაორმაგდა, როცა ჩუას ცოლი და მისი ქმარი ცოცხლები დავინახე. მუსიკაც უცნაურად უკრავდა, ვერ

გაიგებდი, საქორწინო იყო თუ სამგლოვიარო. მეზობლები შემომეგებნენ, ...იქეთ მამიდაჩემი გადაირია სიხარულით, თან მისაყვედურა, გეთქვა, ჩამოსვლას თუ აპირებდიო. როდესაც ვკითხე, რა ხდებოდა ან ყველაფერი ასე უცნაურად რატომ გამოიყურებოდა, მამიდაჩემმა ღიმილით მითხრა: ეს, ჩემო სიხარულო, მთელი ისტორიაა, ჩვენც გაოგნებულები ვართ, ასე უცბად ვერ გეტყვი, ნავიდეთ სახლში, დაისვენე და თან მოგიყვებიო.

სანამ მეზობლებმა ერთმანეთი მოვიკითხეთ, მამიდაჩემი ჩაფიქრებული იჯდა... არაფერს ამბობდა, ჩუმად გვისმენდა, სახეზე წუხილი ეწერა... მერე თავისთვის რაღაც ჩაილაპარაკა და გაჩუმდა, კარგად ვერ გავიგე – ალბათ, მეც ეს ბედი მენევაო... მეზობელმა პირდაპირ მიახალა – არ იდარდო, გენაცვალე, შენც მოგხედავთ, ძანაც, რო გინდოდეს, მინის ზემოთ არავინ დაგტოვებსო. რა იყოთ, ხალხნო... ვინმე მეტყვით თუ არა, რა ხდება-მეთქი, უკვე ვეღარ ვითმენდი, ისე მაინტერესებდა. დინჯი კახელები კი მშვიდად, ღიმილით მიყურებდნენ და ხმას არ იღებდნენ... როგორც იქნა, ერთმა მეზობელმა დაიწყო მოყოლა...

გუშინ საღამოს, გარეთ, უბნის სკამზე (ეს სკამი ჩუას სახლის წინ დგას. როცა საქმეს მორჩებიან, ამ ადგილას იკრიბებიან და ერთმანეთს კახურად ახალისებენ) ვისხედით, ქვემოდან ვილაც ასაკიანი ქალი ნელი ნაბიჯით მოდიოდა, როდესაც გავისწორდა,

ერთი კი თქვა, ცუდადა ვარ, მომხედეთო, და იქვე ჩაჯდა. ქალი ჩუას სახლში შევიყვანეთ, სასწრაფო გამოვიძახეთ, მოკლედ რაც შეგვეძლო, მივხედეთ და მოვუარეთ. საწყალი ძლივს ლაპარაკობდა, როდესაც ვკითხეთ, სად მიდიხარო, დარდიანად გვიპასუხა, იქ მივდივარ, სადაც თქვენი მტერი წასულა ადრე და მალეო. მართალია, ვერ გავიგეთ, ეგ სადღა იყო, მაგრამ აღარ ჩავაცივდით, ცოტა მოკეთდეს და მერე გავესაუბრებითო. სახელი ვკითხეთ – შუშიკა რქმეოდა. ცოტა რომ მოკეთდა, მაშინვე ჩაეძინა, ჩვენც დავიშალეთ, ყველანი სახლებში წავედით. ჩუას ცოლს დავუბარეთ, თუ კიდე ცუდად გახდება, დაგვიძახე და მივხედავითო... აბა, რა გვექნა, შვილო, ქალი ცუდად იყო, სიარული არ შეეძლო და ქუჩაში ხო არ დავაგდებდით...

ეგ იყო და ეგ, დილაი კვილიმა გამალვიძა – არიქა მიშველეთ, მიშველეეთ!!! ახლა რალა ვქნაო... (შუშიკა იმ ღამეს გარდაცვლილა, საერთოდ ვის უნდა მიცვალებული სახლში, მით უმეტეს, უცხო) შეგროვდა სამეზობლო, არ ვიცით ვინ არის ან სად ვეძებოთ მისი ნათესავები. ყველამ თავისი აზრი გამოთქვა: პირველ რიგში მღვდელი უნდა მოეყვანათ, ქალისთვის სურათი გადაეღოთ, დროებითი ჭირისუფალი კარებში დაეყენებინათ. ითათბირეს და გადაწყვიტეს, რომ ეზოს ჭიშკართან, ჭირისუფლად „ჩუას ცოლის ქმარი“ დამდგარიყო, ხოლო მიცვალებულთან „ჩუას ცოლი“. არა, მე რა შუშიკა ვარ, იუარა „ჩუას ცოლის ქმარმა“, მე აქაც არ ვარ ჩანერილი, ჩემი ცოლი დადგესო. აბა, ეგ სად გაგონილა!? ქალმა უნდა დაიტყუოს და შენ კარებთან იდგე, ხალხი რო მოიდე, ხელი ხო უნდა ჩამოგართვანო. ახლა ჩუას ცოლი გადაგვერია, მე რა უნდა ვიტყვო, ის არ მეყოფა სხვისი მიცვალებული სახლში რომ მყავსო? სწორედ მაგიტომა გააქ სატირალი, რა ვიცო, გენაცვა, დილაი ისე კი შეიცხადე, საკუთარს ვერ შეიცხადებს ადამიანიო, შეახსენა მეზობლის ქალმა. მოკლედ, ყველას რალაც დავალება ჰქონდა შესასრულებელი. ნაწილი მეზობლებისა რაიონში წავიდა, ამ ქალის შესახებ ამბავი რომ გაეგრცვლებინათ. ერთმა მისი მოძებნის სტრატეგია შეიმუშავა, თან განუმარტა, უბან-უბან ჩამაიარეთ, მოსახლეობასთან გაჩერდით, მერე მორიდებით დაიძახეთ, ხალხნოო!... და მერე მოყვით რაც მოხდაო. ჯერ გარდაცვალება არაი თქვათ, ჯო! ჭირისუფალს ნელა შეაპარეთო. თუ ვიპოვით კი შევაპარებთ, თუ არადა, ჩვენ დავგრჩება შემოპარებულო... მასხრობდნენ კახელები. იქ მდგომმა ქალბატონმა ერთი გვერდულად გადაულაპარაკა, ნეტა, რასაი ლაპარაკობ, შენ ხო თვალის არ დაგიკრავს, ისე სასწრაფოდ მოკვდაო... ან რა ეჩქარებოდა დალოცვილს? ვინ იცის, საიდან მოვიდა ან სად მიდიოდა ეს ოხერიო, ვიშვიშებდნენ მეზობლები. იმ საცოდავ შუშიკას, ყვავივით, რალა მანდ შაუსრულდა სიცოცხლის ბოლო წუთები, „ჩუაი ცოლს“ რა ბედი ჰქონიაო?... ლაპარაკობდნენ სხვები. მოიყვანეს ფოტოგრაფი, რომ გარდაცვლილი ტელევიზიით ეჩვენებინათ. ფოტოგრაფი გადაიარა, სხვა სურათი გაადიდეთ, მიცვალებულის გადალება რა ჩემი საქმეა, კრიმინალიაში კი არ ვმუშაობო. შე დალოცვილო, სხვა სურათი რომ გვქონდეს, შენ კი არ მოგიყვანდითო, გაგულისდა მეზობელი. კაცოო, ამ ქალს, როგორ, თავის სიცოცხლეში სურათი არაი ქონდა გადაღებული? გამაიტანეთო!.. იმეორებდა ფოტოგრაფი. ვაახ, შენ რა ვერ გაიგე, სულ არ ვიცით ეს ქალი ვინ არის და მას რა ჰქონდა გადაღებული, საიდან გვეცოდინებაო. ფოტოგრაფი გაფართოებული თვლებით უღვაშე-

ბზე ისვამდა ხელს, ან თქვენ ვინა ხართ, ან ეს ქალი აქ საიდან გაჩნდაო? მოკლედ, ფოტოგრაფმა დიდი ხვეწნა-მუდართი გადაიღო სურათი, თან დააყოლა, ხვალამდის ვერ დაგებქდავ, ბევრი სამუშაო მაქვსო. არა, ბიჯო, ესა, განსაკუთრებული შემთხვევაა და, იქნება, დაგვიჩქაროო... ზოგი რაიონში წავიდა გასარკვევად, ასეთ და ასეთ ქალს ხომ არავინ იცნობდითო?! ნაწილმა საოჯახო საქმეების მოგვარება დაიწყო, იქნება, არავინაი ყავ და ხო უნდა დავასაფლაოთო. ამასობაში მოძღვარიც გამოჩნდა. რა ვქნათ, მამაო, გვითხარით, ხო უნდა დავკრძალოთო? მაიცა, ახლა მავზოლეუმი არ მამთხოვოთ... მა რა უნდა ვქნათ, ჯოო... ეს რა შეკითხვაა, გამაგიჟებთ თქვენა... თან პირჯვარს ინერდა და ლოცულობდა. მთელი უბანი შეიკრიბა და როგორც წესი და რიგი იყო, ისე შეუდგნენ სამზადისს. ეს მუზიკანტები ვინლა მოიყვანა, ვიკითხე მორიდებით... ეგენი გვერდით უბნელები არიან. ეს ამბავი, რომ გაუგიათ, თავისი ნებით მოვიდნენ, ჩვენც რამეში გამოგადგებითო... საერთოდ, აქა, წესია მუზიკა... მაგრამ მიცვალებული რო ჩვენი არ არი, მთლად სატირალს ვერ უკრავენო – ამიხსნა მეზობელმა. არც ქორწილისაა და არც მიცვალებულისაო, ძველი ბაიათები უფროაო...

რაიონში წასულელებმა ბევრი იარეს, მაგრამ ამ ქალის მცნობები და პატრონი ვერსად იპოვეს. მარტო სახელი იცოდნენ და რაფერი კაბა ეცვა. მაგრე ბევრს აცვია. სადაც მივდიოდით, ვეკითხებოდით, თქვენი ოჯახის წევრი ხომ არ გასულა გუშინ სახლიდან და აღარ დაბრუნებულაო?... შუშიკა ჰქვია და თეთრი კაბა აცვიაო... ყველა უარს ამბობდა. რატო ამბავს არ უყვებოდით-მეთქი რო ვკითხე, ეჰ, შვილო, ამდენი ამბის მოყოლით დაილაღნენ... ყველა შემომატებელი ინტერესდებოდა და ახლა თავიდან იწყებდნენ მოყოლას... ბოლოი, მოკლედ ყვებოდნენო. წავიდა გადაძახილ-გადმოძახილი. მაიცათ, ეგეთი სიდედრი მყავ. აბა, ქალო, დარეკე... გაიგე, დედაშენს ხომ არაფერი დაემართაო? დაიცათ, იქნება ჩემი სიდედრია, შენსას რას ერჩი, ჯერ მე დავრეკავ და გავიგებო (ეცილებოდნენ ერთმანეთს ღიმილით). თან აჩერებდნენ, სანამ მე არ მოვალ, აქედან ფეხი არ მაიცვალოთო... ესენიც ელოდებოდნენ და ფიქრობდნენ – მადლი იქნება, პატრონიც ამოისუნთქავს და ჩუას ცოლიცო. ასე უშედეგოდ ვიარეთ, და ვერა კაცი ვერ მოვნახეთ ასეთი ქალის მნახველი და მცნობიო... ტელევიზიითაც გამოაცხადეს, მაგრამ არც იქიდან შემოხმინანებიან... რალა ექნათ მეზობლებს, ყველაფერი წესისა და რიგის მიხედვით უნდა ჩაეტარებინათ. ვისაც რა ჰქონდა, ღვინო თუ დედას პურები... ფული თუ მანქანა. მოკლედ, საკლავიც იყიდეს და სასახლევ შეუკრეს, სუფრაც გაუშალეს და მუზიკანტებიცაი ჰყავდათ, გასვენებას კი მთელი უბანი დაესწრო.

სწორედ იმ დროს მივედი, როცა მეზობლები უკვე იშლებოდნენ... მეც ამ ამბის მომსწრე და მონაწილე გავხდი, მათი მოსმენისას გულში სიმშვიდე და სითბო მეღვრებოდა. აი, რას ნუხდნენ და განიცდიდნენ კახელები. როგორც წესი და რიგია, ქალი სამი დღე გავაჩერეთ, მეოთხე დღე დავკრძალეთ, ხო ყველაფერი გაუკეთეთო. აბა რაა, მადლია, ხო არაფერი დაგვიკლიაო. ახლა ისე დავამთავროთ, როგორც წესია. სირცხვილია, ხალხ სალაპარაკო არ მივცეთო, თან დროზე დავიშალოთ, ქალებმა ხო უნდა მიაღაგონ აქაურობაო... არავის დაუჩივლია არც დროზე და არც გატანილზე, პირიქით, კმაყოფილები იყვნენ, რომ ყველაფერი გაუკეთეს, რასაც

მიცვალებულის წესი ჰქვია. ბოლო ღამეს აღარავინ ხუმრობდა თურმე, ყველას ეცოდებოდა, შიგადაშიგ თუ ვინმე დაარღვევდა სიჩუმეს (უნყინარი ხუმრობა თანდაყოლილი აქვთ კახელებს). მიცვალებულიც სასაფლაომდე უხმოდ მიუსვენებიათ, პროცესიას ყვე-

ლა ჩუმად და ჩაფიქრებული მიჰყვებოდა...

ბოლოს „ჩუას ცოლს“ ენაკვიმატმა მეზობელმა მაინც მიაძახა, ორმოცი დღე მიცვალებულის სული ოჯახში იტრიალებს და, ხო იცი, სანთელი უნდა ენთოსო...

ბილეთი №13

შემოდგომის სევდაშეპარული თბილისური საღამო იყო. გზის გასაყართან ზამთარი ჩასაფრებულყო და თავს გვახსენებდა; გარემოსავით მეც ამინდის ხასიათი მეცვა...

სწრაფი ნაბიჯით შევედი ორთაჭალის სადგურში. იქ სიხალვათე იყო – აღარც ხალხი ირეოდა, ტრანსპორტიც კანტი-კუნტად მოჩანდა. დავიგვიანე, ვიფიქრე გულში და პირველივე სალაროსთან მივედი...

– უკაცრავად, კახეთისკენ რამე გადის?

– ბოლო ავტობუსი თელავამდე... ხუთმეტ წუთში გავა, – მიპასუხა მოლარემ. თელავის გაგონებაზე შევყოყმანდი, მაგრამ მერე ვიფიქრე, იქიდან რამეს გავყვები, ბოლო-ბოლო გზას ტაქსით გავაგრძელებთქი. ყოველმიზეზგარეშე უნდა ჩავსულიყავი კახეთში, გადაუდებელი საქმე მქონდა.

– კარგი, ქალბატონო; ერთი ბილეთი, თუ შეიძლება.

– აი, ინებეთ, – მითხრა და თან სათვალის ზემოდან შემათვალისწინებდა. ბილეთი გამოვართვი, ისე სხვათა შორის, დავხედე და: – რაღა მაინცდამაინც მეცამეტე ბილეთი?! ავტობუსი ცარიელია, – ვთქვი გაოცებულმა და მოლარეს მივაჩერდი.

– რა ვქნა, გენაცვალე, ახლა გავყიდე მეთორმეტე ბილეთი... იქნებ ბედნიერება მოგიტანოთ... რა იცი, რა ხდება... – გამიღიმა ჩემი ბედის გამრიგემ და ცხვირწინ მომიხურა ფანჯარა.

რა მექნა, ბედს დავმორჩილდი, ავედი ავტობუსში, რომელიც, ის იყო, გასვლას აპირებდა. ავტობუსში მხოლოდ ერთი კაცი იჯდა – ბილეთი №12-ის მფლობელი – მაღალი, სიმპათიური, შავტუხა, ტიპიური კახელი. სხვა გზა არ მქონდა, მიუხედავად გვერდით.

ეს ამბავი გასული საუკუნის ოთხმოციან წლებში მოხდა. მოგესხენებათ, მაშინ არც მობილური ტელეფონები იყო და არც სხვა რაიმე გასართობი, რომ დრო გამეყვანა.

ჩემს დანახვაზე შავტუხას სახე გაუბრწყინდა და სასაუბროდ მოემზადა. დაიწყო და... დანვრილებით მომიყვა – ვინ იყო და სად მიდიოდა... რომ წარმოშობით კახელი ვარო (ამას ხომ უთქმელადაც მივხვდი), ახლა გლდანში ვცხოვრობო, თელავში დეიდასთან მივდივარ, ჩემს დეიდაშვილს დაბადების დღე აქვსო... ერთი პირობა სხვა ადგილას გადაჯდომაც განვიზრახე, მაგრამ ვიფიქრე, ისეთი ბედი მაქვს, გზად ვაითუ ვინმე უარესი ამოვიდეს და ახლა იმან გამიბურღოს ტვინი-მეთქი.

სიმართლე გითხრათ, მისი ამბავი საერთოდ არ მაინტერესებდა. ჩემს თავში ჩავიკეტე და ფანჯარას მივაშტერდი. მალე სოფლებს ბინდი შეეპარა, ფანჯრიდან აღარაფერი ჩანდა. გარემოს თვალყურებით დაღლილმა ხმა რომ ამოვიღე ძალიან გაეხარდა (აქამდე, იქნებ მუნჯიც კი ვეგონე).

– ინდე, მაგრე, შე დალოცვილო, შენა! ლაპარაკი გცოდნიაო...

ახლა ჩემი ჯერი იყო, – დრო ხომ უნდა გამეყვანა, დავინყე ლაპარაკი და აღარ გავჩუმებულვარ. ისე, დიდი გულისყურით კი მისმენდა. მივალწიეთ,

როგორც იქნა, თელავს. ავტოსადგურში შევედით და მაშინვე ტაქსის ძებნა დავიწყე... ისეთი თანხა დავგისახელეს, ფეხით წავსულიყავი, ჯობდა. არც არაფერი აღარ იქნებო, დამამშვიდეს ადგილობრივმა მძღოლებმა – ასეთ დროი იშვიათია, იყოი ვინმე იქეთ წამსვლელიო...

ჩემმა შავტუხამ, რომელიც გვერდიდან არ მომშორებია, შენუხებულმა შემომთავაზა: ეგრე ხო ვერ მიგატოვებ, წამოდი, ჩემი დეიდაშვილი აქვე, ახლოსა ცხოვრობს, მანქანას ვეთხოვები და წაგიყვანო. არჩევანი არ მქონდა და დავთანხმდი.

სადღაც ათი, თერთმეტის ნახევარი იქნებოდა. მე ცოტა მოშორებით გავჩერდი, სანამ ის დეიდას ელაპარაკებოდა... ჩემდა ბედად, მისი მანქანის დეიდაშვილი სახლში არ აღმოჩნდა, – აქვია, გენაცვალე, გასული, ახლავე მოვა, შემოდით, ქა! სახლში დაელოდეთ... არა გცხვენიათ, გარეთ რასაი დგახართო... შესულები არ ვიყავით, თამადამ (რომელიც კახური სიკეთით იყო გაჯერებული) შემოსწრებულებს გაუმარჯოსო, დაიძახა და ყანნიც მოითხოვა; უკვე კარგად შეზარხოშებული იყო. კახელები ფეხზე ადგნენ და დიდი სიყვარულით შესვეს ჩვენი შემოსწრების სადღეგრძელო... ისე მშობდა, ბევრი პატიჟი არ დამჭირებია. მე და შავტუხა დიდი მონდომებით შევუდექით სუფრის შეფასებას... ამ დროს ვილაცამ იხუმრა: – რა იყოთ, მტრის ოჯახში ხომ არ ხართო!? მასპინძელი გადაგვერია – მიირთვით, გენაცვალე, ამი ვინაი კითხამს, ეგ მე ვიციო... ამასობაში ღვინოც ჩამომისხეს... უარი ვთქვი, არა, არ ვსვამ საერთოდ-მეთქი და – ვიცი, ვიცი ღვინო რა საკადრისია, კონიაკი გაუხსენით, ეგ როგორ შეგვეშალო... ჩვენი მოსიყვარულე მასპინძელი ნამეტანი ყურადღებას გვაქცევდა. ახლა კონიაკი ჩამომისხეს და, რომ არ დამელია, უკვე აღარ გამოდიოდა, მოკლედ გახურდა ქეიფი... სად იყო, სად არა, მუზიკანტებიც შემოგვიერთდნენ. ჩემი შავტუხა, ორი ყანნის წყალობით, უკვე ისეთ გუნებაზე დადგა, ხელიც გამალა, აბა, ტაში, ტაშიო და გადამიცეკვა კიდევაც. მაშინ კი ვიკადრე, სუფრიდან წამოვდექი და, სანამდის კიდე შეიძლება რამე შევცვალო, გარეთ გავალ-მეთქი, ვიფიქრე. ჩემი ადგომა და სამი კარგად მოსული ქალბატონი უკან დამედევნა. ვიფიქრე, აუხსნი სიტუაციას და დავინყე: იცით, რა... ვიცით გენაცვალე, იგეთი ოჯახია, ჩიტის რძეი არ მოგაკლებენო... მეც ეგრე გავყე ჩემ ქმარსა და დღეს სამი შვილი გვყავ, მაშაა, – მითხრა მეორემ, რომელიც გასასვლელ კარებს სიგანეში ფარავდა. აქ ძალით არაფერი გამოვიდოდა, ახლა ხერხით უნდა მეჯობნა. დავბრუნდი სუფრასთან და, რახან არავის ვიცნობდი, ისევ „იმაი“ მიუჯექი გვერდზე. მაგრამ კახურად, რომ „ვთქო“ „იმაი კი ვიცნობდი, რო“. ჩემი ოქრო ჩემთანო, დაიძახა სასმელით გათამამებულმა, ასე ვთქვათ, სასიძომ და ტაშიც დასცხო... მერწმუნეთ, იქ იუბილარი აღარავის ახსოვდა, ისეთი ამბავი ატყდა... აღარ ვიცოდი, რა მექნა და ისევ ჩემი შავტუხას შებმა დავინყე... ახლა სახლში წამიყვანე და ხვალ ჩემი ფეხით გეახლები... ერთი კარგად გაიცინა, დღევანდელი კვერცხი გერ-

ჩვენსო, არ გაგიგონიაო? კაცო, ახლა კი მართლა გავბრაზდი: რა კვერცხი, რა ქათამი, მე აღარ მეკითხებო?! არც კი გიცნობ... ვინ ხარ-მეთქი?!

მე ძაან კარგად გიცნობ, მთელი გზა გულისყურით გისმენდი, ყველა შენი აზრი მომეწონაო და ა.შ... შევთავაზე, მოდი გავიპაროთ-მეთქი, ახლა ამაზე იცინა: აბა მითხარი, ამაზე კაი ადგილაი სად ნავალთო... (გულში გამეცინა. ეგეც შენა, კონიაკს რო უჭახუნებდი, აბა რა გეგონა). ცოტა ყურადღება როგორც კი მოდუნდა, შუმჩნევლად ავდექი და ჩუმად გაპარვა დავაპირე. ის იყო, კარს მიეუახლოვდი, რომ უკანიდან მესმის:

„რათა შვილო?! რითი გვიწუნებ? ქორწილს გვიშლი. ვაჰ, რა იციან ამ ახალგაზრდებმა“-ო... ის ფაშფაშა ქალი ისე სწრაფად ლაპარაკობდა, სიტყვის თქმა არ მაცალა – ისე შემომაბრუნა სუფრასთან. მგონი იმ ქალს ყველაზე მეტად უნდოდა ჩვენი დაქორწინება. ღმერთს ვევედრებოდი, ოღონდ ახლა მშვიდობით გამიყვანა და სხვა დროს კონიაკს სათოფეზეც არ გავეკარები (კონიაკზე იმიტო ვამახვილებ ყურადღებას, რომ ერთი ჭიქა კონიაკი დავლიე, ისიც ზრდილობის გულისთვის, სხვა დანაშაული მათ წინაშე არ მქონია). თამადა გააქტიურდა, ახლავე დარეკეთ და დედამისს შეატყობინეთ პატარძალი მოგვყავ, სუფრა გაშალოსო... თან თადარიგი დაიჭირა: აქედან ყველა თბილისში მივდივართო...

ვაიმეე, ძლივს ჩამოვედი... ახლა ისევ თბილისში? რას მერჩით, რა გინდათ... ისევ ის სამი მოსული ქალბატონი დამიდგა გვერდზე. სირბილით მიმიყვანეს მანქანამდე, თან ერთმანეთს ელაპარაკებოდნენ, თავი ფეხით მოგვეყვებოო. „მუზიკანტები“ ერთ მანქანაში ჩასხდნენ, რომელიც ჩვენი მანქანის გვერდზე იდგა და რაც ძალი-ღონე ჰქონდათ გაჰყვი-

როდნენ, ამ ოჯახში მტრედი ბუდეს იკეთებსო...

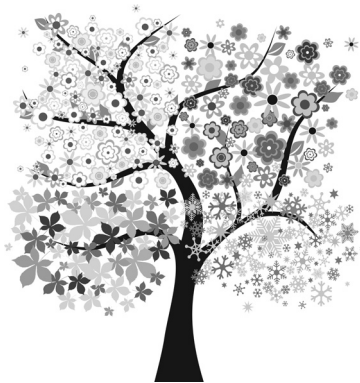
რა მტრედი?! რისი თბილისი? ძლივს ჩამოვალნიე თელავამდე... არ მინდა გათხოვება, ხალხნოოოო! ვყვირი, მაგრამ ვინ გისმენს. ის იყო, ყველანაირი იმედი გადამენურა და ვიფიქრე, რაც იქნება, იქნება-მეთქი, რომ ჩვენი მანქანის მძღოლმა, რომელიც სამართალდამცავი აღმოჩნდა, დაიძახა: „მე მგონი, აქ სხვანაირადაა საქმე! მითხარი, შვილო, შენხელა შვილი მყავ, მენდე და ხელსაც ვერავინ ვერ გახლებსო... მომისმინა, მერე თავში ხელი შემოიკრა: „რასა შვრებით, ჯო! მაჭერინებთო? ამ ხნის კაცი ვარ და ამისთანა რამეი არ შავსწრობივარო, ემ ბალღს ხელს ვერავინ ვერ ახლებს, პირობა მივეციო... უი, გაგახარა ღმერთმა, ძლივს ერთი ნორმალური კაცი არ გამოჩნდა, – ვიფიქრე გულში.

– აბა, მითხარი, ვინა ხარ? სად მიდიხარ? და მე მიგიყვანო...

ასე დამთავრდა „მოტაცება კახურად“ ანუ ბედნიერი „ბილეთი №13“.

P.S. ძალიან ლამაზი ქალაქია თელავი. იქ თუ მოხვდებით (არა, ასეთ სიტუაციას არ ვგულისხმობ), არ ინანებთ: განცვიფრდებით, კახელების სტუმართმოყვარეობით, სიალალით, და განსაკუთრებული იუმორით. სიტყვებით ვერ გადმოსცემ იმ განცდას, რაც ამ ქალაქში მოხვედრილს, მისი ნახვისას დაგეუფლებათ, განსაკუთრებით წლის ამ პერიოდში.

აი ასე, ამ ალაღად მდიდარ სამფლობელოში სიყვარული სუფევდა, საღამოს თბილი ნიაჟი სასიამოვნოდ გვეფერებოდა და შემოდგომის სურნელით გვაბრუნებდა. ჰოდა, რა გასაკვირია, კაცს ცოლის მოყვანა მოსდომებოდაა! ლხინი იქა, ლხინი აქა.

ნანა მანიშაშვილი

* * *

წყენა თუ დამრჩა მოყვასის,
დარდი თუ დამრჩა ძმის,
ადიდებული იორი
თუ, ვერ გამიგებს ფიქრს,
თუ, სიყვარული, ფერებით,
არ მომიქარგავს მძივს,
რიჟრაჟებს ავედევნები,
ლამეს დავუფრთხობ ძილს,
და, თეთრად, გადანათენებ –
დღეს გავიმძღვარებ წინ.
ვივლი და არ დავიღლები,
არც – სხვას დავუდებ წილს,
გულს გავშლი, სასიყვარულოდ,
მტერსაც ჩავიტევ შიგ.

* * *

მიდის ჩვენი ცხოვრება,
აღმა-დაღმა ტრიალებს,
და... ჩვენს გულში ატეხილ
დარდებს ახეტიალებს.
სევდით ჩამოქსოვილი
ფარდა, ისევ, ფრიალებს,
დაღლილ დედამინაზე
მთვარე ჩუმად ციალებს.
მიჰქრის წუთისოფელი,
კრეფს ვარდებს და ლიანებს,
შემოდგომა კარებთან
ფენს დარჩენილ იარებს.

* * *

ისევ იცვალა ამინდი,
არ დაახანა, ინვიმა,
ქარმა – სიჩუმე გააპო, –
ხმაურით გადაიფრინა,
ლობესთან მდგარი ტყემალი
მკლავებზე გადაიწვინა.

* * *

ქუჩაში გოგო რომ ყიდდა იებს
და თვალში კრთოდა სევდა,
მის უკან იდგა მწარე სიცივე
ტკივილებს ჩუმად ხვედა.

პატარა გოგო რომ ყიდდა იებს,
დედის თვლების ფერთა,
ქუჩა სიჩუმის ფარდასა ქსოვდა,
გზას მოლოდინი ედგა...

* * *

არავინ ჩანდა გზის გასაყართან,
ნაცრისფერს, ისევ, არღვევდა ქარი,
ლოდინი ლანდად მიმაცილებდა,
და სიმარტოვის, კვლავ, მედგა კარი.

ყურს არ ვუგდებდი შეძახილს სხვისას,
დრომ – დარჩენილი გვიან გალია,
სითეთრე შერჩა უსაზღვრო ფერებს
ნანატრ სიზმრების, ალბათ, ბრალია.

სიმარტოვესთან დიდხანს ვერ დავრჩი,
დროს ვერაფერი ველარ ვაფარე
და, დაქანცული ბელურასავით,
შენს ტოტზე თავი შემოვაფარე.

* * *

მთაო, დანისლე, დანისლე,
ცის მოქსოვილი ფარდა,
ღრუბლის ქულაში გამხვიე
და მამწყემსინე ფარა,
მთის წვერზე, ოქროს სხივების,
შემახსნევიანე კალთა,
ცის მკერდზე დამაბნევიანე –
მარგალიტების ასხმა.
ეს მოქარგული ფიქრები
დამიწყე გულის კართან.

მიაშვე ქრის ნაშალო

სიბ ქვებში ჩუმად ჩაკრულო,
წინაპრის ხელით ნატარო,
როგორ მოხვედი აქამდე,
მითხარი, ციხის ნაშალო.
დგახარ და სივრცეს გაჰყურებ,
მე კი, ლოდინმა ამავესო,
სიმტკიცე შენი მაოცებს
დუმილმა დალი დამასო...

მიაბზე, ციხის ნაშალო,
შენ, თუ, მიხვდები ამასო.
შენი ამბავი მწველია,
და... გულზე – სევდის მფენია.
დამუნჯებული წარსული –
ეს, მხოლოდ, შენი ფერია.

ცარიელი დარჩა სული, – ეული,
ვით ფრინველი, სადღაც გამომწყვდეული.
ფერებს უხმობს, თრთოლვით, გამორჩეული,
გული – თბილი, – მოცახცახედ ქცეული,
დაცლილ გრძნობებს ავსებს ბგერა ქართული,
პანანინა ლექსად გადაქცეული.

ველი

მიუსაფარის გოდება ჩუმი,
დრო – ჩემი ფერი,
სხვა – არაფერი.
შენს კართან ვდგავარ,
შეხვედრის ლოდინს –
ველი და... ველი, –
დახეტიალობს –
მოცლილი ქარი,
ჩუმად ირწევა –
შროშანის ველი.

* * *

ზღვის ტალღებს გაჰყვა ფიქრები,
როგორც დაღლილი მგზავრი,
გადაიარა ქარაფი, – ამოვარდნილი ქარის,
დადევნებული გრძნობები
არ მასვენებენ წამით,
შორეულ ნისლებს მოუცავთ
და გაჰყოლიან ნაპირს,
გაოცებული შევყურებ
რასა მალავენ ამით!

* * *

ფურცელ-ფურცელ დაიხია რვეული,
დაიფანტა ლექსი, – ლექსთა რჩეული,

* * *

ახალგაზრდობა თუ აგიხირდა,
ნუ გაუმართავ დიდგორს,
არც – გენყინოს და... არც – გაგიკვირდეს,
ყველა თავისას ითხოვს.

გურჯი ხათუნი

მომეგებება დარდიანი გურჯი ხათუნი,
და ბედისწერის ზარებს დაჰკრავს, შორით, წარსული,
სიმშვენე ელვად გამორჩნდება და დაგამუნჯებს,
კაბის შრიალში დაილევა ნუთი გასული.
მძაფრი ტკივილი მოსვენებას ვერსად იპოვის.
უცხოვს დარჩება დასაცლელი ტრფობის ფიალა,
დაილენება, უცხოდ ყოფნის, ერთი ბილიკი,
პირს ვერ შეიკრავს დავინყების ყველა იარა.
დროის ქარტეხილს მონატრება სადღაც წაიღებს,
სველი ლანგები ცრემლიანი დუმილით მოვა,
სევდისფერ ფურცლებს ქარი ჩუმად დაფანტავს, – ისევ...
და... თეთრი თრთოლვით დაინყება წარსულზე თოვა.

ვანტანბ ჭანკოტაძე

ჩემო კახელაჲო, ჩემო თელაველაჲო!

ნებისმიერი ადამიანისთვის არის დამახასიათებელი მშობლიური კუთხის, ბავშვობის პერიოდის, საყვარელი პიროვნებების მონატრების განცდა, თუმცა, სხვადასხვა დოზით და ხარისხით.

ჩემი აზრით, ამ მხრივ, მაინც, სამშობლო პირველ ადგილზე, რომელთანაც განშორება ინვეცს იმ მძაფრ განცდას, რომელიც ნოსტალგიის სახელით არის ცნობილი.

თელავის ხედები, ჰაერი, წყალი, მზე და თელაველების კილო-კავი, თუ, იუმორი, ის კონგლომერატია, რომელიც, თითქმის, 60 წელია სანატრელი გამხდომია და, რომელიც, საოცრად, ძლიერ განცდებს ბაღებს მასთან ხანმოკლე შეხების დროსაც კი. შეიძლება ვინმეს უცნაურადაც კი მოეჩვენოს, მაგრამ მგონია, რომ ყველაზე მეტად, მე მენატრება ჩემი ბავშვობის პერიოდი, რომელიც სულ არ იყო მოფენილი ყვავილებით, პირიქით, იყო (1937-1947 წლების) შიმშილი, სიცივე, უშუქობა, სასწავლო ნივთების უქონლობა, ქვრივების სიმრავლე და ა.შ.

ნოსტალგიის გავლენით მაქვს დანერვილი და გამოცემული რამდენიმე წიგნი კახეთის, კერძოდ, თელავის და თელაველების შესახებ („ლეგენდები“, „ალმასა“, „მტევნის ნაჟური“, „თიკუნები“, „ნოსტალგია“ და ა.შ.), რითაც ვცდილობდი, როგორმე დამეოკებინა მოზღვავებული მონატრება.

ამჟამად გთავაზობთ ორ ახალ ლექსს.

ვანტანბ ჭანკოტაძე

*ტექნიკურ მეცნიერებათა დოქტორი,
საქართველოს მწერალთა კავშირის წევრი,
გორის საპატრიო მოქალაქე*

ერთხელ, კიდევ, მშობლიურ ქალაქს!

გამარჯვების დღეს, 1945-ში,
ჩემი სახელი ამოგტვიფრე ნალესზე კედლის,
ყოველ ნახვაზე, ზარი რეკდა ბობოქარ გულში,
ძალას მმატებდა ის ნაჩიჩქნი მრავალი წელი.

გადაუღესავთ, ველარ ვნახე ბავშვობის კვალი,
თვალეებს ვაცეცებ, ვერ ვპოულობ იმ ჟამთა მონმეს,
მაჯისცემა კი, ძალას მმატებს იმედად ხვალის,
ჩემი ბავშვობის და ბიჭობის მუხლმოყრით მლოცველს.

სასაფლაოზე ვინახულე საძვალე გენის,
სანთლის ფარფატმა ამიდულა ძარღვებში სისხლი,
კახურ შოთ-ლავაშს დავანვეთე ნაჟური მტევნის,
აქ, სამახსოვრო, განისვენებს ჩემიც და სხვისიც.

მოვინახულე, ნაბიჯ-ნაბიჯ, მთელი თელავი,
შემომეგება: „ნადიკვარი“, „ზუზუმბო“, „კვათა“,
მაგრამ, ბავშვობის მეგობრები ვნახე ვერავინ,
სანუთრო, სამკვდრო-სასიცოცხლო ბაღებს ხლართავს.

მოვინაკლისე: „სიმაფორა“, „კლუკი“, „პეია“,
აღარც, – „თოხანა“, აღარც – „მეხინკლე“ და.. აღარც – „საბა“,
„ლახტის ბიჭები“ ძველებურად, აღარ მელიან,
ველარ ვპოულობ, დამეკარგნენ, ნასულან სადღაც.

განახლებული ცენტრიც ვნახე, იხარა თვალმა,
„ახალმა ბაღმა“ გამახსენა „შატალოს“ წლები,
ფრთხილი სალამი შემაგება ორმა, თუ, სამმა,
სადღაც, შორიდან, შემომესმა საკლასო ხმებიც.

მერე, ჰაერი შეტორტმანდა ხმაურით გრდემლის,
შავი ღრუბელი შეესია ცივის მთის კალთას,
სევდამ შემიპყრო, გული დამწყდა, მომადგა ცრემლი,
დაუნგრევიათ ჩემი სკოლა, – II-ე, – ვაჟთა.

ვშორდები თუ მშორდება

იყო ყინვა, სიბნელე და შიმშილი,
ომის ექო ქუხდა ყველას კარებთან,
ყურში ჩამრჩა ქვრივთა ნივილ-კივილი,
ბედად მერგო მძიმე დარდის ტარება.

ბავშვობა ხომ, მაინც არის ბავშვობა,
ვახერხებდი თამაშსაც და სიცილსაც,
ვესწრაფოდი გაზრდასა და კაცობას,
ვნატრულობდი შემძლებოდა „სიტყვის თქმა“.

მას შემდეგ კი, წლების გუდამ იარა,
თქვენს წინაშე დავდგებოდი ვიდრე მე,
უხვად მერგო: ტკივილი და იარა,
თუმცა, სიტკბო და სიამეც ვიგემე.

ჩემს ბავშვობას, ახლა, ვხედავ სხვა თვალით,
როდი მინდა ვაი-ვიში გოდება?!
კითხვა მტანჯავს, მსურს ვიცოდე მართალი,
ვერ ვგებულობ, ვშორდები, თუ, მშორდება?..

გალაკტიონს

მახსენდებიან ლექსის მეფენი,
ბედი-მდევარი ვაგლახად სდევდათ,
ზოგი, მღეროდა ბულბულის ბაღში,
სხვა, უნაგირის ტახტაზე წერდა.

ეს, ვისი ლანდი მიშფოთებს გრძნობებს,
ვინ დაეუფლა ჩემს შთაგონებას?
ლურჯა ცხენების მესმის ჭიხვინი,
მერის თვალეხი მიმღვრევს გონებას.

„ისფრად“ ათოვს გრძნეულ სამყაროს,
ატმის ყვავილი ფარფატებს ქარში,
„უნდობარ ხანის“ მოტანილ ცხედრებს
ლექსებში გლოვობს პოეტი ბავშვი.

აღბათ, ეს არის პოეტის ბედი,
სისხლი და ცრემლი, კომმარი, გლოვა,

ფუჭი ლოდინი „შორეულ ქალის“,
გულში იმედი – „ის მაინც მოვა!“

მიუსაფრობა ჩვენი ხვედრია,
ბევრჯერ, ქოხიც კი არ გვეგულება,
და... იმას როგორ დაგვაყვედრიან,
რომ პოეზია დაგვაქვს გულებად.

და თუ, ვიგრძენი სიტყვა ძალუმად,
ან, თუ, ავენთე ლექსის ხსენებით,
ეს, – გალაკტიონ, შენი ბრალია,
და... დანყვეტილი „ლურჯა ცხენების!“

თამარ ბელაშვილი

*სსიპ თელავის №2 საჯარო სკოლის
IX კლასის მოსწავლე*

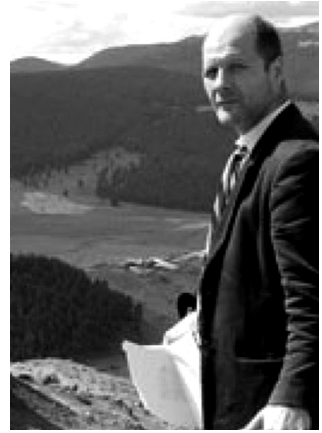
გალაკტიონის ზოლო ნაბიჯი ატმის ყვავილებს შეერია

ატმის ყვავილებს შეერია გრძნობის ფერები,
მე გხედავ, დგახარ სარკმელთან და გაჰყურებ ღამეს.
მე მათრობს ზეცად აწყვეტილი ლურჯა ცხენები
და შენს თვალეხში არეკლილი მთანმინდის მთვარე.
მე გხედავ, როგორ ეთხოვები მერის ცრემლებით
და სანთელივით იღვენთები გულსაკლავ ფიქრად.
მე გხედავ, როგორ იტანჯები სევდის ფერებით,
მეც, შენთან ერთად, ვევედრები მზეს თიბათვისას.
ისევ ისეა... მტკვარ-მეტეხი ელვარებს თეთრად
და მთვარეც, ისევ, ქროლვით იწვევს, კვლავ, ცისფერ ლანდებს.
შენ დაიბადე რომანტიკოს პოეტთა ღმერთად,
შენ აგვიტაცე ლურჯ იალქნით მიწიდან ცამდე.
ისევ ისეა... ტბაზე ისევ იმღერის გედი,
მთვარესაც მძივი აუსხია შუქთა მკრთალ ფერთა.
ანდერძად დამრჩა სანთლის შუქზე ნაწერი ლექსი
და სარკმელიდან გადადგმული ნაბიჯის სევდა.
მე მათრობს ზეცად აწყვეტილი ლურჯა ცხენები
და შენს თვალეხში არეკლილი მთანმინდის მთვარე.
ატმის ყვავილებს შეერია გრძნობის ფერები,
მე გხედავ, დგახარ სარკმელთან და გაჰყურებ ღამეს...

ბაქა ბაიშვილი

*თელავის მუნიციპალიტეტის სოფელ ლაფანყურის საჯარო
სკოლის მე-10 კლასის მოსწავლე*

ნუბზარ ვანიშვილი

არქეოლოგიური მოგზაურობა ტაოში

დასასრული. დასაწყისი იბ. „ოლე“ №1, №2, 2015.

12 სექტემბერი

გუმბათი იშხანისა არის პირველი, ქვედა ცა საქართველოსი... და სულ ხომ ცხრაა.

იშხანის ტაძრის გუმბათი თუ მიგანიშნებს მეცხრე ცის მშვენიერებაზე, იშხანის გუმბათის სვეტები თუ მიგანიშნებენ ზეცისკენ მიმავალ გზაზე, იშხანის სვეტებიან-თაღებიანი საკურთხეველი თუ ჩაგახედებს წირვა-ლოცვის საიდუმლოში...

- ჩვენ თურქის მიწაზე როდი ვცხოვრობთ, ჩვენ ქართულ მიწაზე ვცხოვრობთ, - მითხრა ბორჩხაში მცხოვრებმა აჰმედ ლომინაძემ.

- ოლონდაც გავმრავლდეთ და დაკარგული არაფერია! - ბრძანა მიტროპოლიტმა ანანიამ.

ოთხი შვილი - მართლა შვილი, ხუთი შვილი - აი შვილი და იბერიაც გაბრწყინდება და იშხანიც აღდგება.

იუსუფელიდან დილით გამოსვლას ვერ ვახერხებთ. თანხის თურქულ ვალუტაზე გადახურდავებაა საჭირო. სურსათი და სხვა სამგზავრო ნივთები საყიდელია, სანავი შესავსები. ჩვენი დროით თერთმეტზე, მათთვის კი ათ საათზე იუსუფელები უხალისოდ იზმორებოდნენ. მაღაზიათა უმრავლესობა დაკეტილია, ქუჩებში სიხალგათეა. გაგანია რამაზანია და მზის შუქზე სმა-ჭამა, ნერწყვის ჩაყლაპვაც კი აკრძალულია. იქნებ, ამიტომაც, მთვარეს ეთაყვანებიან და ღამის ცხოვრებით ცხოვრობენ, დღის პირველ მესამედს კი ძილში ატარებენ.

იუსუფელიდან აღმოსავლეთით 5-6 კილომეტრში ისპირ-ხახო-ოსვანკ ანუ სპერი-ხახული-ოშკის სამხრეთის გადასახვევს გავცდით და 12-13 კილომეტრში კვლავ ოლურის გზაზე, სოფელ იშხანში შევედით.

იშხანის დიდებულებამ, მნიშვნელობამა და ფასეულობამ ვგონებ თავისი ქნა, რომ სოფელსა და ტაძარს ახალი თურქული სახელი არ დაარქვეს, მსგავსად დორთქილისა - ოთხთა, ხახო - ხახული, პენეკ - ბანა, ოსკვანკ - ოშკი და ა.შ.

ტაძრის გზაზე დიდი ტრაფარეტია ეკლესიის ფოტოთი. სამ კილომეტრში კი ედემის ბაღივით სოფელია ტაძარზე გარშემორტყმული. ეკლესიის ეზოში ჯიპი დავინახეთ ქართული სანომრე ნიშნებით.

ტაძარში ფოტო და ვიდეოკამერით შევედი. შიდა დარბაზში ახალგაზრდა ბიჭი დავინახე, რომელმაც იქ მდგომთ გადაულაპარაკა, ვილაც მოვიდაო,.... კარში

ახოვანი, ანაფორიანი ნვეროსანი - ჩვენი უწმინდესი პატრიარქის ქორეპისკოპოსი, ტაო-კლარჯეთის ეპარქიის მმართველი, მიტროპოლიტი თეოდორე გამოჩნდა.

- მეუფე თეოდორე, - ჩავილაპარაკე, მუხლზე დავეცი, ხელზე ვემთხვიე და კურთხევა მივიღე. წამომაცენა, გადამეხვია, მომიკითხა. მე მასთან ნაცნობობა და მის სულიერ შვილთან კი მეგობრობა მაკავშირებს.

ვანდალებმა, ბარბაროსებმა, უღმერთობმა და ტარტაროზებმა ათწილად რომ შეურაცხყონ ხატები და დაანგრიონ ტაძრები, უფლის სახელსა და დიდებას არაფერი მოაკლდება.

- მრავალკეთილმოწყალე ღმერთი კენჭიდანაც კი აღადგენს თავის საყვარელ და ერთგულ ხალხს, - მითხრა ძამის ხეობის მონასტრის წინამძღვარმა, ჟღალთმიანმა ახალგაზრდა ბერმა იოანემ, ჯაჭვი რომ ერტყა ქამრად და დაკოჟრილ ხელებში ჩემი თითები ეჭირა.

...და იბერიაც გაბრწყინდება ჩვენი მრავალშვილიანობით, ლოცვითა და მეცადინეობით. ოთხი შვილით, ოთხი მარხვით, ოთხი წიგნითა და ოთხთა ეკლესიის მადლით. ოთხთა ეკლესიის, რომელიც დიდებულებით მეუფე ანანიამ სვეტიცხოველს შეადარა და იკითხა, საიდან უნდა მოდიოდესო სახელი ოთხთა? ველარ შევბედე აზრი გამომეთქვა, წმინდა ოთხთავთან სახელის კავშირისა.

იშხანის ეკლესიის დარბაზიდან მეუფე თეოდორეს ორი მონაზონი და ორი (ასაკოვანი და ახალგაზრდა) მამაკაცი გამოჰყვა და იყო დიდი სიხარული.

იშხანის მონასტერში, ღვთის ნებით, ორი მიტროპოლიტი შეხვდა ერთმანეთს. ეს მოხდა XXI საუკუნის მერვე წელს, მეცხრე თვის მეთორმეტე დღეს, ზუსტად 12 საათზე დედათბილისის დროით.

წინა დღეს მამა გიორგიმ ბრძანა და მენიშნა: „ამ მიწაზე, აგერ უკვე მიტროპოლიტი ლოცულობსო“. მეორე დღეს კი, ქართული საგალობლების ფონზე, უკვე ორი მეუფე აღავლენდა უფლის სადიდებელს წმინდა ოთხთა ეკლესიის საკურთხეველთან.

იშხანი იგავმიუნვდომელია. მე არ მინახავს მსგავსი დიდებული საკურთხეველი, მსგავსი უზადო

სვეტები გუმბათისა და თვით გუმბათი, რომლის ყურება კისერს აგატკიებს, პირს დაგიშრობს, მხერას კი დაგიაძებს, რადგან ფანტასტიურ ლურჯ ფერებში ნამდვილ ზეცას დაგანახებს. მერე, თავანული დგომისგან ოდნავ შეტორტმანდები და ანგელოზთა ფრთებიც შეირხევა, სამყაროს ქუდი რომ ადევთ მხრებზე. ამსუბუქდები, გონებითა და გუმანით მიუახლოვდები ლურჯ ფონზე პურისა და მზისფერ ლალისთვალკონტურიან ჯვარს და ისიც ოთხივ კუთხით, ვრცლად გადაეფინება შენს კურთხეულ სამშობლოს.

უმორჩილესად გთხოვთ, საკუთარ თვალთა და სულის საამებლად, სასწრაფოდ ნახეთ იშხანის გუმბათი.

თვით სოფელი 880 მეტრზეა გაშენებული, ეკლესია 1100-ზე მაღლა იქნება. ამ ორ ადგილს შორის აშკარაა ნიადაგისა და ლანდშაფტის, შესაბამისად კი მოსავლიანობის სხვადასხვაობა. ტაძრის მიმდებარე ტერიტორია ნალკოტია ფართოფოთლოვანი ხეებით, სასმელი წყაროებითა და სარწყავი რუებით. სარწყავი სისტემის ერთ-ერთი ტოტი კომპლექსს შუაზე გასდევს და საძირკველშიც ჩაედინება. ამა წლის გაზაფხულზე, სამწუხაროდ, მთავარი ტაძრის ქერი ჩამოგრეულა. იმედია რომ ოპიზასავით აქ ტრაქტორს არ გაატარებენ. ბოლოს და ბოლოს, ტაძრის ამ ფორმით შენარჩუნება, იმ სახელმწიფო მოხელის ინტერესშია, ორი ავტომობილის ვიზიტისათვის 5-5 ლირა რომ გადაგვახდევინა. ფეხოსანი ტურისტი ერთი ლირა ღირს, მიკროავტობუსი – 10, ავტობუსი კი – 20 ლირა.

მეუფეები წყაროსთან, ფანჩატურში დასხდნენ. საოცრად ლამაზი იყო მათი ურთიერთობა, კრძალვიანი და უშუალოც. იქვე იყვნენ ორი კდემამოსილი, კონსერვატორი და ამასთანავე თანამედროვე დედაო. ერთი დეკანოზი – პატიოსანი ტკბილი მამაო. ერთი საერო პაპა – ქორეპისკოპოსის თანამგზავრი. ერთი წესიერი და აღმსარებელი ქართული ოჯახი (გერმანე, მაკრინე და ხუთოსანი ანა). წარმატებული ქართველი კაცი და ამასთანავე სტიქაროსანი – შალვა ოქრუაშვილი. ასევე მეუფე თეოდორეს თანამგზავრი, ახალგაზრდა ეკლესიური კაცი, რომელიც უნაკლო თურქულით საუბრობდა. იგი მეუფე ანანიას მიეახლა და თავი გაახსენა: „მე თქვენი კურთხევით ჩავაბარე თქვენს მიერვე დაარსებულ სემინარიაში და თქვენივე სასწავლო პროგრამით დავეუფლე თურქულ ენასო“.

მეუფე ანანია, ჯერ კიდევ მაშინ (მისი მესხეთში ეპისკოპოსობისას) მოძღვრავდა ახალგაზრდებს: „ისწავლეთ თურქული, რადგან მალე საზღვრები

გაიხსნება და ტაო-კლარჯეთის სინმინდეების მონახულება-მოლოცვა შეგვეძლებაო. მას თურქულის ჩინებული სპეციალისტი მოუწვევია და სასწავლო პროგრამაში თურქული ენა შეუტანია.

როცა ამ სტრიქონებს ვწერ, ინტერნეტით წერილი მივიღე, რომელსაც სტილის სრული დაცვით გთავაზობთ.

რიდვან კოტანი (გათენაძე) ბორჩხა.

ნუგზარ ვანიშვილს.

„გამარჯობა ნუგზარ ძმავე. მე საქართველო ძაან მიყვარს. რომელი ოჯახში მივედი მეგონა რომ ჩემ სახლში ვიყავი. 20 წელი დაგვიანებით დავბრუნდი საქართველოში. აქ ერთი მწერალი არი და „სამშობლო აწყობილი ხარ და ლამაზი, ვის არ ეყვარები შენო“. მეორე მწერალმა გააკრიტიკა, სამშობლო როდის დანგრეული და გაჭირვების დროს იქნება, მაშინ უნდა გიყვარდესო, როდესაც საქართველო გამახსენდება ეს სიტყვები მახსენდება. საქართველოს ისტორია ნავიკითხე და კიდევ ნოდარ დუმბაძის წიგნები. ძაან მომეწონა. ახლა ქართულს ვსწავლობ სულ. ყველაფერი სწავლა მინდა. აქ დრო მოვა ქართული სკოლასაც გავხსნით, ეს ჩემი დიდი ოცნებაა. ნელნელა ამის თესლებს ვთესავთ და ვნახოთ აბა დრო რას მოგვითვანს. ქართული მიჭირს და იმედია რომ ჩემი სიტყვები მიხდებათ. აბა კარგად ძმავე“.

ჩემო ძმაო რიდვან, შენი ქართული მშვენიერია, ასევე მშვენიერია შენი გული და ოცნება. აუცილებლად მოგწერ და დარწმუნებული ვარ, გაბრწყინებული იბერიის ერთ-ერთი მეჩირაღდნე იქნები.

იშხანიდან დაბლა დავეშვით და ხახულისა და ოშკის მოსანახულებლად სპერის გზას დავადექით.

ოშკი გრანდიოზულია. მდიდარია ბარელიეფებითა და ჩუქურთმებით, გარშემორტყმულია სატრაპეზოებითა და დარბაზებით, რომელთაც ადგილობრივები სათავსოებად და სათივებებად იყენებენ. ეკლესიაში უამრავი მტრედი ცხოვრობს. შარშან, ჩამოვარდნილი ღვთისმშობლის ბარელიეფიანი ქვა ერზრუმის მუზეუმში წაუღიათ. ირგვლივ სამასამდე ადგილობრივი ეფიცხება მზეს – სამასამდე კაცი და არც ერთი ქალი. ჩვენი მისვლისას მოლამ განგაში შემოჰკრა და მეჩეთი უმაღლა დაიცალა. გარკვეულ მიზეზთა გამო ვერ ვილოცეთ და სევდიანებმა დავტოვეთ იქაურობა.

ხახულის ეკლესიას ტრაფარეტით ვერ მოძებნით. იგი ამავე გზის 45-ე კილომეტრზე, ასევე მარჯვენა გადასახვევში, სოფელ ბაგბაშიშია.

ხახულში მეჩეთი და საბავშვო სკოლა ფუნქციონირებს. ტაძარი გადარჩენილია. პარადოქსია, მაგრამ შენარჩუნება-გადარჩენას მეჩეთს უნდა ვუმაღლოდეთ. ხელუხლებელია გარე ფასადის ბარელიეფები, სახურავი და გარემო. ეზო სავსეა მსხმოიარე ხეხილით, ტერიტორიის კიდზე წყალუხვი რუ ჩამოდის. მიდამო მოვლილია. ეკლესია დაკეტილი დაგვხვდა. მეუფე თეოდორეს თარჯიმნის მეშვეობით ადგილობრივებს კარის გაღება ვთხოვეთ და მათაც არ დაიზარეს. 20-25 წუთში სკოლის დირექტორი მოვიდა, სულგრძელობა გამოიჩინა და როგორც მუზეუმი, იქაურობა ისე დაგვათვალისწინა. ფეხზე გავიხადეთ. ეს იყო ჩემი პირველი შესვლა მეჩეთში, თუ ამას მეჩეთი ჰქვია – შიდა კედლები და სვეტები სავსეა ჩუქურთმებით, ჯვრებითა და წმინდანთა ბარელიეფებით.

ხახულში ბალახზე ვიტრაპეზეთ. მეუფეები

მორებზე დასხდნენ, სხვები ბალახზე. მე და გერმანე მუხლებზე ვიდექით. შალვას საფერავით სამი სადღეგრძელო დავლიეთ. მეუფე ანანიას მითითებით, მეუფე თეოდორეს და მისი ეპარქიის სადღეგრძელო დავლიე. საერო კაცს, წუთისოფელში, იშვიათად თუ მიეცემა მსგავსი პატივი.

ტაძრიდან გამოსულთ, ეზოს კართან სამი ახალგაზრდა დაგვხვდა. კონტაქტურები, კეთილგანწყობილნი, ენაწყლიანნი. თარჯიმნის დახმარებით ბევრი ვისაუბრეთ. გვითხრეს, გურჯები ისპირის გარშემო სოფლებში კანტიკუნტად ცხოვრობენო. აქ, ბაგაშიში სხვა მეჩეთი თუ დგას მინარეთიანი-მეთქი და არაო, ეს ხახო-ხახული ერთადერთიაო. ეტყობა, სოფელს, სიღარიბის გამო, ჯამეს აშენების საშუალება არ ჰქონდა და მადლობა ღმერთს, ამიტომაც გადარჩა ხახული. ერთ-ერთს ქართული ლიქიორი ვაჩუქე, მეორემ შეიცხადა „ალკოჰოლ იოხტურო“. იმ პირველმა კი მზეს ახედა, როდის დაღამდებაო.

ხახულიდან, მეუფე თეოდორეს მეგზურობით, კვლავ იუსუფელში დავბრუნდით, კვლავ მდინარე ბარხალი გადავიარეთ და ქალაქის მთავარი შესასვლელის გასწვრივ, მდინარის გადმოღმა, მთის აღმართს შევეყუევით. ოღოროლო, ვინრო, მთის ქვებზე მოხტუნავე მდინარის გასწვრივ, სოფელ-სოფელ მიმავალი გზა იმდენად გადატვირთული იყო, რომ ასობით მეტრზე მოგვიხდა ავტომობილებისა და ავტომობილების დევნა. მეცხრამეტე საუკუნის გარემოს მხოლოდ ეს მანქანები ათანამედროვეებდნენ. ბარხალის წყლიდან ოთხთა ეკლესიამდე კი 6-7 კილომეტრია.

გზაზე დანგრეული ტრაფარეტია გონებადაფანტულთათვის – დორტკილისი 0 კმ. + 00 კმ. ანუ, უნდა შედგე, მიმოიხედო და გზიდან ჩრდილოეთისკენ 40 მეტრში, ბებერი კაკლის ხეების ტევრში, ქართული ხუროთმოძღვრების შედევი გამოჩნდება. ღმერთმა არ ქნა მისი დანგრევა და დიდებული ოთხთა, წმინდა ოთხთავის მადლით მყარად და მხნედ დგას, მიუხედავად საუკუნეებისა და დღევანდელი ქარტყილნალექებისა. ადგილობრივ მახვილგონიერს, ბოსტნის სარწყავი ისე მოუწყვია, რომ მთიდან ჩამოგდებული რუ ეკლესიის სამხრეთ კარში შემოედინება, ხოლო ჩრდილოეთის კარიდან გაედინება და ასე, ოთხთაში გავლილ-განმენდილი წყლით რწყავს საკუთარ ლობიოს.

ტაძარსა და დარბაზებს შემოვუარეთ. ოთხთა უდაოდ დიდი მნიშვნელობის კომპლექსი იქნებოდა შუასაუკუნეების საერო და სასულიერო პირთათვის. ზემოთ მოგახსენეთ, მეუფე ანანიამ მისი აღმოსავლეთის კედელი სვეტიცხოველს შეადარა ზეაზიდული სვეტებითა და ხუროთმოძღვრული გადაწყვეტით. მიმდებარე დარბაზებსა და სატრაპეზოებში კი ათასამდე ადამიანი განთავსდებოდა. ბუნება კი უხვმოსავლიანია.

ერთადერთგან, ტაძრის დასავლეთ კედელზე, სარკმლის თაღზე ქართული წარწერაა, რომელიც მიზანმიმართულადაა სანახევროდ ჩამოტეხილი.

ტაძრიდან ბოლო გამოვედი და კიდევ ერთხელ ავხედე მრავალი საუკუნის წინანდელ, ლურჯ საღებავით შეღებილ ქვებს. ერთი წიბოიანი ქვა ამოვარჩიე და გულმხურვალედ ვკოცნე და ვკოცნე... და ისიც ოპიზას ლოდივით დავიმეგობრე.

მანქანებთან რომ დავბრუნდი მეუფე თეოდორე უკვე გვემშვიდობებოდა. თბილი ამბორით, დალოცვითა და კურთხევით ჩვენი გზები გაიყო.

ართვინში ისე ჩავედით, თითქოს ნახევარი ცხოვრება იქ გაგვეტარებინოს.

შემდეგ დღეს კი ჩემი ლაზეთი და ლაზები, ჩემი აჭარა, ჩემი გურია, ჩემი იმერეთი, ჩემი ქართლი და ჩემი უტკბილესი თბილისი და ოჯახი გველოდა.

13 სექტემბერი

დავემშვიდობეთ მშვენიერ ართვინსა და მის მხნე ციხე-სიმაგრეს. ქალაქში ქართულ სანომრენიშნიანი მანქანის დანახვისას ახალგაზრდამ მარჯვენა ხელი ზეალაპყრო და ომახიანად შემოსძახა: „საქართველო!“ – ჩვენ გველოდა იქაურ ტაძრებზე არანაკლებ საოცარი რამ, სამი საუკუნის განმავლობაში ქართული გენის ჩაუმქრალი ჩირალდნები, ჩვენი სისხლი და გული.

ბორჩხაში უმეტესობა გურჯია.

თბილია მათი თვალები, ტკბილია მათი დიალექტი, რთულია მათი ხვედრი...

რიდვან გათენაძე (კოტანი), 34 წლის, ფიზიკის მასწავლებელი, 9 დედამამიშვილის ოჯახიდან:

„თურქი გოგონას მოყვანა მინდოდა ცოლად და დედაჩემმა ან ქართველი მოიყვანე ან აღარ მნახო“.

„ჩემი ოცნება ქართული სკოლის გახსნაა, ახლა მაქვს დედაენა, საბავშვო წიგნები და ბავშვებს ვკრიბავ და ვასწავლი“.

„ქართველები ხშირად ჩამოდით, აქაურებს გული მიეცემათ, მე მარტო ვცხოვრობ და 6-7 სტუმარს მივიღებ“.

გაიხარე ძმაო რიდვან გათენაძე და უფალმა აგ-

ისრულოს ყველა ჩანაფიქრი.

აჰმედ ლომინაძე (ბაქირი). 64 წლის, მენარმე, მეურნე და წარმატებული ოჯახის უფროსი:

„ჩვენ თურქეთის მინაზედ არ ვცხოვრობთ, ჩვენ ქართველის მინაზე ვცხოვრობთ და აქ იცხოვრებენ ჩვენი შვილები“.

ხახული

„ბავშვობაში ჩემზე ღარიბი ოჯახი ბორჩხაში არ იყო, თორმეტი წლიდან ვმუშაობ, დღეს კი ორი ქარხანა მაქვს და 300 კაციდან 200 გურჯი მუშაობს“.

„დიდი სოფელი მაქვს, 20-25 კაცი ნებისმიერ დროს მესტუმრეთ, ღვინოსაც მე ვიშოვი“.

„დაინერე ჩემი ტელეფონი და თურქეთში სადაც არ უნდა იყო დამირეკე და ჩემი მანქანით ჩამოგაკითხავ“.

ზაქრო კიკნაძე (ოსტურკი). 50 წლის. წარმატებული გლეხი, ხუთი შვილის მამა.

„ჩვენ აქ ქორწილია თუ ამბავია ბათუმში გადავიდვართ, ღვინო გადმოგვაქვს და სმას მაგ დღეს არ ვიკლებთ“.

კაფეს მეპატრონე და მისი ოჯახი, სამწუხაროდ სახელები არ მახსოვს. თვითონ მეპატრონე კი 42 წლის ღიპიანი, გრძელცხვირა, ქერათმიანი, დათვიკაცი:

„თუ გინდათ ფულს არ გამოგართმევთ, უკანა გზაზე ყოფილხართ და შეიძლება შემოგელიათ“.

ძმებო ქართველებო! – თბილისელებო, გორელე-ბო, ქუთაისელებო, ოზურგეთელებო, თელაველებო, მერწმუნეთ, არსად ისე არ გველიან, როგორც აქ, ამ სამშობლოში.

სადილის შემდეგ, საზღვრისპირა სოფელ მარადითში წავედით. იგი ბორჩხადან 13-14 კილომეტრშია ჩრდილო-დასავლეთით. ამ მხარეს, როგორც მეუფე ანანიამ ბრძანა, საუკუნეების წინ, ლიგანი რქმევია. უსაზღვროდ მდიდარი რეგიონია. ნიადაგი, კლიმატი და გაშლილი ბალ-ვენახები ნებისმიერი კულტურის მოსაყვანად იდეალურია.

რადვინი თავისი მსუბუქი მანქანით წამოგვეყვა. მე ძია აჰმედს ჩავუჯექი ჯიპში. სოფელი ქართულია, უხვმოსავლიანი და ხალხმრავალი. ქარხნების სიახლოვისა და მოსავლის სარფიანობის გამო გაბატონებულია თხილი და ჩაი. ტონა თხილს 4-5 ათას დოლარად, ტონა ჩაის კი 700 დოლარად იბარებენ ადგილობრივი სანარმოები. ჩვენი ნაცნობი ზაქრო კიკნაძეც აქ შეგვხვდა. მისი ქართული გამართული, ტიპური იმერული დილაქეტია.

ბორჩხის რაიონი შედარებით გაშლილი და დაბლობი რეგიონია, ვიდრე არტაან-შავშეთ-ართვინ-იუსუფელი. ქალაქის აღმოსავლეთით, ახალაგებული, მოზრდილი ჰესია დიდი წყალსაცავით. ასეთივე კაშხალს აგებს თურქეთის მთავრობა ბორჩხის დასავლეთით, რის გამოც ჭოროხის ართვინ-ბორჩხის კალაპოტის მიმდებარე სოფლები იტბორება. წყლიდან თავი აქვთ ამოყოფილი მინარეთებსა და ქარხანათა საკვამურებს. ადგილო-

ბრივი მოსახლეობა ბორჩხასა და ახლომდებარე სოფლებში გადაუსახლებიათ შესაბამისი სახელმწიფო ხელშეწყობით. ამდენად, აქაური ეთნოსის გადინება-დაფანტვა არ მოხდა. რადვინმა მითხრა, ბავშვები ერთმანეთს ეჯიბრებიან ქართული სიტყვებისა და გამოთქმების ცოდნაშიო.

ბორჩხასა და შავშეთში ისეთი ოჯახებია, რომელნიც 300 წელიწადია საქართველოში არ ყოფილან, მაგრამ ქართულად ცხოვრობენ და ასე იცხოვრებენ უკუნითი უკუნისამდე.

მარადითის გადაღმა, მთაზე, აჭარული სოფელი აკვინეთია შუაში რუსულ-თურქული მავთულხლართით. უფალო, გვედრები განწყვიტე იგი...

ბორჩხაში გულის დიდი ნაწილი დავტოვე, თუმცა უფრო მეტი წამოვიღე მოყვასის პეშვებით მორთმეულნი.

და მე საქვეყნოდ ვაცხადებ, რომ ვარ შავშეთელი და კოლაელი, ართვინელი და არტანუჯელი, ბორჩხელი და არხაველი, სოხუმელი და ცხინვალელი, ბელაქნელი და ტაშირელი, ტაოელი და კლარჯი, აჭარელი და ლაზი, მეგრელი და გურული, იმერელი და სვანი, ხევსური და კახელი, ქართლელი და მესხი – მე ვარ ქართველი და მართლმადიდებელი!..

ასე დავტოვეთ, მაგრამ აღარასოდეს მივატოვებთ ტაო-კლარჯეთსა და ლაზეთს ჩვენ: მიტროპოლიტი ანანია, დეკანოზი გიორგი, სტიქაროსანი შალვა ოქრუაშვილი, მრევლი გერმანე, მაკრინე და ანა გელოვანები, და თქვენი მონა-მორჩილი – ნუგზარ ვანიშვილი.

– ღმერთმა დალოცოს და გააძლიეროს საქართველო! – ბრძანა მეუფემ და სარფის საბაჟოდან გამოუსულმა ჯვარი გადასახა სამშობლოს.

გიორგი ჯავახიშვილი

გიორგი ლეონიძის ორი ესსეს ირგვლივ

„ნაზი ტკივილი სულისა“ და „იგი მეფე თავორი არის“

გიორგი ლეონიძემ ჭაბუკობის ჟამს დაწერა ორი ესსე, რომელშიც ჩამოყალიბებულია მისი შეხედულებები ინგლისელი მწერლის ოსკარ უაილდისა და ინდოელი პოეტის, რაბინდრანათ თავორის შემოქმედებაზე.

1915 წელს, ახალგაზრდა პოეტმა, გიორგი ლეონიძემ ჟურნალ „თეატრსა და ცხოვრებაში“ (№51) გამოაქვეყნა ესსე „ფურცლების“ სახელწოდებით, სადაც საუბრობს ოსკარ უაილდის შემოქმედებით თავისებურებებზე. „ის სილამაზის მოგვი იყო – წერს ქართველი პოეტი... იგი ჩვენთან იყო, მაგრამ სულ სხვა ჰაერს სუნთქავდა, მას ჰქონდა საკუთარი სამყარო სილამაზისა და ოცნებისა“.

გიორგი ლეონიძის აზრით, ინგლისელმა მწერალმა „ოქროს ლეგენდა თვითვე დაწერა თეთრი ცრემლებით... მას თიბათვის ყვავილს ვადარებ სილამაზით, მაგრამ მას ვეძახი ამირანს, რომელიც კავკასიონის მთებზე კი არ არის მიჯაჭვული, არამედ უსამინლეს ერთფეროვან ცხოვრების მკერდზე“ („თეატრი და ცხოვრება“, 1915, №51, გვ. 14).

ოსკარ უაილდის შემოქმედების სიყვარულის გამო, გიორგი ლეონიძე მას „ჩემს უაილდად“ მოიხსენიებს და ასე ახასიათებს: „...როგორც ქალწულს ეპარება სუნთქვა სიყვარულისა, სწყურთან იგი და ამავე დროსაც ეშინიან მისი, რათა არ აღმოჩნდეს ეგ ნაზი ტკივილი სულისა – ასე იყო ჩემი უაილდი საუკუნისთვის, რომელმაც წარმოშვა იგი“. იქვე მიუთითებს წერილის ავტორი, რომ „სიყვარულია მისი არსებობა და უფრო საკვირველია მისი წიგნი. მე ახლაც ვტკბები მისი კითხვით და ხშირად მესმის სიტყვები, რომლითაც იგი უაღერსებს მშვენიერებას“. ქართველი პოეტი, აქ, უაილდის წიგნს „დორიან გრეის პორტრეტს“ გულისხმობს.

გიორგი ლეონიძის შეხედულებით: „არ არის რომელიმე საუკუნის სიმბოლო, საუკუნენი არიან მისი სიმბოლო“. პოეტს ღრმად სწამს, რომ „ეპოქას ქმნის ადამიანი... ეს სწამდა უაილდს და ამისათვის არ შეაერთა: ბუნება და კულტურა, სტიქია და გონება, ცხოვრება და ხელოვნება“. ესსეს ავტორი ასე დაასკვნის: „ხელოვნება თავისუფალია, ვით ნიავე ჩემს სამშობლოში, ნუ მიახლოებს მას ქვეყნის სამსახურს... ხელოვნება ულამაზესი ქალწულია და ვერ ნაბილწავს ვერც ერთი ბანოვანი. ამიტომ ბაძავთ მას და ამოდ იძახით თქვენ: ცხოვრება სარკეა ცხოვრებისაო. ცხოვრება არა ჰქმნის ხელოვნებას. ხელოვნებაა შემოქმედი ცხოვრებისა, ისე როგორც ბუნებისა“ („თეატრი და ცხოვრება“, 1915, №51, გვ. 15).

აქ, ესსეს ავტორი, დორიან გრეის მაგალითით, დაასკვნის, რომ „თვით უაილდმა საკუთარი ცხოვრება გარდაქმნა ხელოვნებად“.

გიორგი ლეონიძემ ესსეში განაზოგადა თავისი აზრი მსოფლიო ლიტერატურის კლასიკოსების მაგალითზე: „ფაუსტის სილამაზე მიგიყვანს ჭეშმარიტებადმდის... ოიდიპოსი – რად უკვირდება ასე ღრმად ამ ბნელს, რად ეძებს მასში ცხოვრების აზრს, ჭეშმარიტებას?“ დასმულ კითხვაზე ქართველი პოეტი იქვე პასუხობს: „შენ თვალს აგიხელს მშვენიერება!“

ზემოთ წარმოდგენილი ესსეს გამოქვეყნებიდან, ორი წლის შემდეგ, გიორგი ლეონიძე გაზეთ „საქართველოში“ (1917 წ. №217) წერდა, რომ „ჰეტე მოსაწყენია თავის იდეალებში. შექსპირის ზოგიერთი კეთილდაბოლოებანი ბრახს გვრიან ადამიანებს, დანტეს შარავანდედი უხუნდება სამოთხეში“. აქვე ესსეს ავტორი, ქართული ლიტერატურის მაგალითით, ასკვნის: „ტარიელმა გაუსწრო დორიან გრეის და შოთამ უაილდზე უწინარეს წარმოთქვა მშვენიერების სიტყვა ღვთისმსახურებაში“.

აღნიშნულ ესსეში გიორგი ლეონიძემ ინგლისელი მწერლისადმი თავისი დამოკიდებულება შემდეგი სიტყვებით დაასრულა: „მე იმდენად მიყვარს იგი, რამდენადაც მას უყვარს და ესმის ხელოვნება. განა მან არა სთქვა, რომ ხელოვნებით „შემიძლია შუა ზამთარში ავაცვავილო ნუშის ხე და თოვლი გადავყარო მკათათვის ყანებსო“. ქართველმა პოეტმა მწერლისადმი განსაკუთრებული სიყვარულის დასტურად ფსევდონიმადაც კი ამოიჩნია „დორიან გრეი“ და 1917 წელს გაზეთ „მებრძოლის ხმის“ ფურცლებზე გამოქვეყნებულ წერილს ფსევდონიმი „დორიან გრეი“ მოაწერა (გაზეთი „მებრძოლის ხმა“, 1917 წ. №5).

ინგლისელი მწერლის ოსკარ უაილდისადმი მიძღვნილ ესსეში გიორგი ლეონიძემ გვაგრძნობინა თავისი სიმბოლისტური განწყობილება და შეუდგა ევროპული ლიტერატურის პროპაგანდას. უაილდი რომ ქართველი სიმბოლისტებისათვის სასურველი ავტორი იყო, ამას ადასტურებს პაოლო იაშვილის მიერ უაილდის ერთმოქმედებიანი დრამის „სალომეს“ თარგმანი და პიესის 1922-23 წლების თეატრალურ სეზონში სანდრო ახმეტელის მიერ მისი დადგმაც.

1917 წელს ჟურნალ „თეატრი და ცხოვრებაში“ (№23, 24) გიორგი ლეონიძემ გამოაქვეყნა ესსე სათაურით: „აღმოსავლეთის სიტყვა თავორზე“.

ესსეს ავტორი, აქ, საუბარს აგრძელებს დასავ-

ლეთ ევროპულ ლიტერატურაზე და მიუთითებს: „დასავლეთი, – მომურული ქარხნების კვამლით მოქსოვილი ერთგვარი ნამების მატინანია... იგი სდულს, გმინავს ვითარცა ვეშაპი ქართული ზღაპრებისა, გრგვინავს და აქური ლურჯი ცა ხშირად შავადაც იჩადრება. მისი ზღაპრები ნავითა და ჭვარტლით არის ავსილი და, არა მოთესილი თეთრყვავილებით, არა ჰგავს ქალის ლურჯ თვალებს. დაუდგრომელია, გიჟი და მოუსვენარი, ხან ობოლი – მავალი მთვარის სიმღერებით, ხან რაინდი – უშიშარი შვილდოსანი, ხან მოგვი ვარსკვლავთ თვლაში, რომ უწყალდება თვალები, ხან სული განდევნილი, შუალამის მღვიმეში, რომ ხარხარებს ულხინო და უყვავილო“...

ევროპულ ლიტერატურას გიორგი ლეონიძე, აღმოსავლური ლიტერატურის უფროს დას უწოდებს. იგი არის „ბრძენი ასიზმრებული, მუდამ მდუმარე, მზეთი დამთვრალი ფიქრნი მარადისობაზე. მწუხარე და დილაულევი იგზავნება ფიქრი მისი ლურჯი ვითარცა ნისლი და საერთო ჰანგივით. მწვერვალია მისი ლოცვა ვით ქვიშა პირამიდების, ვით კორიანტელი საჰარის უდაბნოსა. იგია მოგვი, რომელიც თილისმად ხმარობს ოქროს, ანთრაქს, გუნდრუქს, მურს ცეცხლთა ვნება მისი, ვითარცა სუნთქვა ლეილასი – ტურჩებზე რო ინვის დაუშრეტლად“.

ქართველი პოეტი კრძალვით იხსენებს აღმოსავლური ლიტერატურის გენიალურ წარმომადგენლებს: ჰაფეზს, საადს, ჯალალ-ედ-დინს, რომელთა პოეზიაშიც „ყოველდღე ახალია და ნაზია ცისკარით სიტყვა, მისი ქაღალდი ვერცხლის სხივად დაფრქვეული საუკუნეების ბინდში“. მაგრამ, ერთხანს დაივიწყეს თუ, „ბედისწერამ“ გასწირა აღმოსავლეთი „დიდების შარავანდედი კი დასავლეთს შემოევლო თავს. განგებამ ხელი ჰკიდა მას და დასავლეთის მკერდზე დააბნია მადლიანი კალთა თავისი“. აღმოსავლური მწერლობის სიყვარულში დაიმედებული ქართველი მკითხველის სახელით გიორგი ლეონიძე წერს: „გარნა ვერ დავივიწყეთ მისი ჯადოსნური სიტყვა ცეცხლეული, ღვინისფერი, მზით გამხურვალე-ბული... დავიწყების წიგნში ვერ ჩავწერეთ ნათელი ჰაფიზი, მრავალ საუკუნეთა გრეხილებიდან მოშაირობს საადი, ვარდის ჰანგებად იფერფლება ჯალალ-ედ-დინი. მარად დღე ღრუბელივით ქვითინებს სიტყვა სოლომონისა: „ამაოება ამაოთა, ყოველივე ამაო, რაი უმეტესობა კაცსა ყოვლისა შინა შრომით მისსა, ყოველი შვრების მზერა ქვეშე“ – ესესე ავტორს იქვე ახსენდება „არწივიანი სიტყვა რუსთაველის“.

ასეთი შესავლის შემდეგ ესესე ავტორი ეხება ინდოელი პოეტის რაბინდრანათ თაგორის პოეზიას და ცდილობს ახსნას მისი პოპულარობის მიზეზი.

გიორგი ლეონიძის დახასიათებით რაბინდრანათ თაგორი არის „მზესთან მოლაპარაკე ძირს დაშვებული წყვდიადის ფრთებთან“. „აჰა, ავვისრულდა სანატრი იგი – წერს ქართველი პოეტი, და ბენგალის

შორეულ ნაპირებიდან გამოკრთა როგორც ლანდი, ჩვენთან მოვიდა მეფე ჯადოსანი, უხმალო, ულახტო, უამქრო და უხმოდ დაიმორჩილა ქვეყნიერება“. უშუალოდ ქართველ მკითხველს შეახსენებს, რომ „თქვენ იცით იგი, მარადღე გესმით მისი სადღესასწაულო საგალობლები, თქვენც დაგატყვევათ უჯაჭვოდ, იგრძენით თავი მის სიტყვათა ტყვეობაში, გარეშე მისსა ვერვის ჰსახავდით, ჩაიძირენით მისსა სიტყვათა ბადეში და ჰრქვით: იგი მეფე რაბინდრანათ თაგორი არის!“ („თეატრი და ცხოვრება“, 1917 წ. №23, გვ. 6-7).

ეს იყო 1913 წელი, როცა „სახალხო გაზეთის“ სურათებიან დამატებაში (№185) გამოქვეყნდა ცნობა და სურათი ინდოელი მწერლის რ. თაგორის ნობელის პრემიით დაჯილდოების შესახებ. მას მოჰყვა ამავე გაზეთის სურათებიან დამატებაში ლეო ქიაჩელის სტატია „ინდოეთის თანამედროვე მგოსანი“ და ფრანგული ენიდან პროზად თარგმნილი „გიტანჯალის“ ოთხი ლექსი.

თაგორისადმი ინტერესი საქართველოში თანდისთან მატულობდა. „გიტანჯალიდან“ შვიდი ლექსი სათაურით „უზენაესი საგალობელი“ გერმანული ენიდან თარგმნა სანდრო შანშიაშვილმა. მანვე კიდევ რვა ლექსის თარგმნით გაამდიდრა ქართული თაგორიანა. 1915 წელს გაზეთ „საქართველოში“ (№3) გამოქვეყნდა თაგორის ხუთი ლექსი თარგმნილი გრიგოლ რობაქიძის მიერ. 1916 წელს მას მიემატა „გიტანჯალიდან“ ექვსი ლექსი. ამავე ხანში, „გიტანჯალისა“ და „ნამგალა მთვარეს“ თარგმნის ნაკლებად ცნობილი მწერალი გიორგი მუმლაძეც.

რაბინდრანათ თაგორის ცხოვრებითა და შემოქმედებით საქართველოში, სხვადასხვა დროს, დაინტერესდნენ: სიო თავართქილაძე, გიორგი ლეონიძე, ლავრენტი ძიძიგური, თამაზ ჩხენკელი, ლილი კალანდაძე, ლანა ლოლობერიძე, ნუნუ ხომერიკი, ციცილო გამყრელიძე, რამაზ პატარაძე, რევაზ თვარაძე და სხვები.

გიორგი ლეონიძე იმდენად გაიტაცა თაგორის ცხოვრებამ და შემოქმედებამ, რომ 1917 წელს ერთ-ერთმა პირველმა თარგმნა და დაბეჭდა რამდენიმე ლექსი წიგნიდან „მებალე“ გაზეთში „საქართველო“ (№26) და ამავე გაზეთის სურათებიან დამატებაში (№1). 1958 წელს კი, კვლავ, დაუბრუნდა თაგორის პოეზიას და „ლიტერატურულ გაზეთში“ (№37) წიგნიდან: „მებალე“ ასშვიდი სალექსო სტრიქონი გამოაქვეყნა.

როგორც ჩანს, გიორგი ლეონიძეს ამ ორ ესესეში გამახვილებული აქვს ყურადღება ქართული ლიტერატურის ორიენტაციაზე და ეხმაურება მე-20 საუკუნის 10-20-იანი წლების ქართულ ჟურნალ-გაზეთებში გამოთქმულ მოსაზრებებს თემაზე: ევროპა თუ აზია. გიორგი ლეონიძემ სათავე დაუდო თაგორის ლექსების თარგმნის ფაქტს.

21 მაისს, თელავის ნიკო სულხანიშვილის სახელობის სამუსიკო სასწავლებელში, თელავის მერიის მხარდაჭერით, ლიტვური ფესტივალის – „პოეზიის გაზაფხული 2015“-ის ფარგლებში, ლიტველ პოეტებთან შეხვედრა გაიმართა. დამსწრე საზოგადოებას თელავის ვიცე-მერი თენგო მთვარელიშვილი მიესალმა და ხაზი გაუსვა ხელოვნების როლზე ორი ქვეყნის ურთიერთმეგობრობის გაღრმავებაში. შეხვედრას ესწრებოდნენ, როგორც თელაველი, ისე საქართველოს სხვადასხვა რეგიონებიდან ჩამოსული პოეტები. გთავაზობთ, თელავში მოღვაწე პოეტების თარგმნილ ლიტვურ პოეზიას.

ლიუტაურას დაგვისი

ხშირად გიპყრობდა სევდა

ხშირად გიპყრობდა ფიქრი და სევდა
თავს იტყუებდი მირაჟით, – ფარვის,
ჩუმი ცხოვრება ირჩიე სვედა,
შენ კი, დღეს, აღარ სჭირდები, – არვის.

შენი დღეები ჰგავს დამჭკნარ ყვავილს,
გაგხუნებია ზაფხულში თმებიც
თან, – გცვივა, დაო, შეხებით – ავის,
ვინ დაგამშვიდებს, – იმედის ნთებით?..

ვერც კი ხვდებოდი, ნეტარი, მაშინ,
გვერდით მედექი, მკოცნიდი, როცა...
ამბობდი: ძმაო, კვლავ, სევდის აშლით,
არყის ხევ, მზით*, რომ მიძღვნიდი ლოცვას.

თარგმნა
ფარნა რაინმა

*მარადიული სიკეთის სიმბოლო.

ვიოლათა შოგლინსკაიტა

მიახლოვდება სიზმარში სთველი*

ქრიზანთემები ჩამოჰგავს თემას,
რომლითაც, ყველა, ადრევე ითქვა,
გამოცდილება როდია თვლელმა?..
არც – დანერვილი არ ქრება ფიფქად...
სანუთროს წესით, ოხრები, აი,
ამ, – ახალ დროშიც ყვავიან, მაინც...

*შემოდგომა (ძვ. ქართ) ვაჟა-ფშაველა. საბა

მილორვა

რატომ ჩაქინდრეთ, კარგებო, თავი?
ემხიარულობთო, ხომ ბრძანეთ, რა-ვი...
რას იმანჭებით, არ ვიცი, ნეტავ? –
აკი, აქ, ყველა ლამაზობს მეტად?
ან რა გატირებთ? ხომ დღეა, მუდამ?
გულს, როცა – ლალი სიმღერა უნდა?
არ გაიკაროთ მთქნარების – ლერიც,
აქ, განცდით, როცა – ვილაცა მღერის...

თარგმნა
ნუნუ ქაიშკაშვილია

ვიოლათა შოგლინსკაიტა

უცნაური მისამღერი

ეზო-ყურეს დაჰფენია
მთვარის სხივთა კონა,
ბილიკები იგრიხება,
ვით პილატე, „მონა“.
არც დროსა და არც სივრცეში
ეს მას არ ეხება;
ჯერ ხელები, არც ფეხები
დაბანილი არ აქვს,
თვისი ავი გულის ზრახვაც
გაატანა ავ ქარს.
ჯერ არც გადანყვეტილება
მიუღია, რადგან,
ვინც ჩვენი ცოდვებისათვის
გაიწიროს უნდა,
მაგიდასთან მშვიდადა ზის,
მზეც დაბნელდეს თუნდა.
პირმშრალი ხუთშაბათია,
ჩვენ კი ისევ ვვახშმობთ,
მაგიდას და სკამებს ვუმზეროთ,
ბოლმას გულში ვახშობთ.
ეზოდან რომ გამოვიდა
პილატეს ამალა,
იმნამს სახლიდან მოისმა
ძველთაძველი მღერა,
უცნაური მისამღერით:
რა იქნება მერე?

თარგმნა
ცისანა თვალიაშვილია

გულმავინყობა

ვკარგავ მუდმივად...
ქრონიკულად ვკარგავ ყველაფერს:
ქუდებს და ქოლგებს...
(მახსენდება წვიმის დროს, მხოლოდ)
ვკარგავ საფულეს, –
საბუთებით, მწირი გროშებით,
შენ კი დამცინი, –
„აღბათ თავსაც დაკარგავ ბოლოს“ ...
გულმავინყობა
მავნე ჩვევად მექცა რატომღაც,
ვეძებ გასაღებს,
მზის სათვალეს,

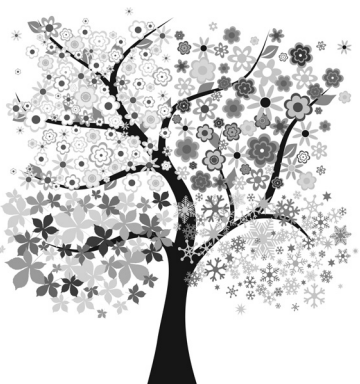
ნამლებს და... ვწვალობ...
და მახსენდება მობილურის დატენა მაშინ,
როცა შენ ნაცვლად
საკუთარ თავს ჩავძახი – „ალო!“
ვკარგავ ყველაფერს...
მუდამ სადღაც მრჩება ნივთები...
დაბნეული ვარ,
ვანადგურებ, ხელს ვკიდებ რასაც...
წავიდე უნდა,
დავუბრუნდე მშობლიურ ფესვებს...
სანამდე სადმე დავკარგავდე
საკუთარ თავსაც.

* * *

უცნაურია... გამახსენდა ახლა საიდან?..
შორი ზამთარი, უჩვეულო თოვლი და ყინვა...
ქუჩა – ლაპლაპა, სარკესავით და დილის შუქზე,
ფანჯრის მინებზე მიხატული ფიფქების ბზინვა...
ის წელი იყო გაჭირვების და უშუქობის...
ცხვებოდა მხოლოდ შავი პური და ისიც – ცოტა...
და მეზობელმა, სიფრიფანა მოხუცმა ქალმა,
ძველ ფეხსაცმელზე ამოიცვა წინდები, ხოდა
ქალაქის ცენტრში გაეშურა საყიდლად პურის,
(ეს საქციელი უჩვეულო გახლდათ მანამდის...)
თბილი შალის ქვეშ, სანყალობლად დამჭკნარ უბეში,
გადანინახა საიმედოდ ფული – ქალაღდის...
მაგრამ ამაოდ. არ გამოცხვა პური იმ ღამით
და იმ აღმართზე, მანქანაც რომ ძლივს ადიოდა...
იდგა მოხუცი, უმწეო და თავჩაქინდრული,
ფერმკრთალ ღანვებზე თვალებიდან ცრემლი სდიოდა...
.....
დავინწყებოდა იმ დღეს ჩვენი ქალაქი ღმერთსაც...
მომავლის შიშით და ლოდინით ვიყავით ავად...
და სწორედ იმ დროს, სადღაც – რომში, ანდა პარიზში,
ქალ ვაჟი ნამცხვარს აყოლებდა ქაფქაფა ყავას.

თარგმნა
მარიამ კოზმანიშვილმა

რონი ჭიკავა

მარტოობის პრობლემა გოდერძი ჩოხელის ნააზრევში

„მარტოობა ფიქრის დედა“
(გ. ჩოხელი)

გოდერძი ჩოხელის შემოქმედება ადამიანთა მარტოობით გამონგეული უსაზღვრო სევდის ფილოსოფიური გააზრებაა; ამავე დროს თვითონვე იმ ცხოვრებისეული ფილოსოფიის ნაწილი, რომელშიაც მარტოსულივით ცხოვრობს. მას ტანჯავს ფიქრი: „ამ ნისლივით მღვრიე საწუთროში რაც ხდება, რატომ ხდება, ან რაც არ ხდება, რატომ არ ხდება... ვისი გონით გონივრობს გონი“ („შემინახე, დედაო მიწავ!“).

გოდერძი ჩოხელისათვის შემოქმედებითი წვა არის ტანჯვის ტოლფასი. იგი მიმართავს მკითხველს: „აღბათ ვერ წარმოიდგენ, როგორ ვიტანჯები: რომ არ დავწერო, არ შემოძლია; არადა, რა დავწერო... ყველაფერზე მინდა ისე ვილაპარაკო, როგორც ვხედავ და როგორც განვიცდი“ („ადამიანთა სევდა“). „ეს განცდა მწერლის შემოქმედებით ტანჯვას უტოლდება, სულს ნათელი ეფინება“ (კ. კაპანელი, „სული და იდეა“, ფილოსოფიური შრომები, თბ., 1989, 189). მწერლისათვის მთელი სამყარო, ცა და დედამიწა თუ გუდამაყარი ერთი დიდი წიგნია, დარდი, წუხილი, ტანჯვა... „ნაღვლიანი და სევდიანი კაცთა მოდგმა! სევდიანია და ცოდვიანია სულეთის ქვეყნისაკენ მიმავალი მათი გზა“ („გაცოცხლებული მიცვალებული“).

გოდერძი ჩოხელის აზრით, კაცთა მოდგმის უმთავრესი საწუხარია **მარტოობა**: „საზარელია სიმარტოოვის ჟამს საიდანლაც მონაქროლის ამაოების ქარი“ („სიყვარულის ცეცხლი“). ეს „ამაოების ქარი“ ქრის მარტოსული მწერლის ნააზრევში, რომელიც სავსებით ესადაგება მეოცე საუკუნის ცნობილი ქართველი ფილოსოფოსის კონსტანტინე კაპანელის მსოფლმხედველობას: „ქარი ქრის, წყალი მიდის, ბრუნავს უაზროდ წუთისოფელი. ეგრე იყო, ეგრე იქნება, მაგრამ რაც იყო, აღარ არის; რაც არის, აღარ განმეორდება“. იგი მიმართავს ადამიანს: „გრძნობ თუ არა, ადამიანო, სევდას მარტოობისა და წარმავლობისა?“ და იქვე პასუხობს: „ეგრე იყოს, ეგრე იქნება“ (კ. კაპანელი, „სული და იდეა“, ფილოსოფიური შრომები, თბ., 1989, 173).

სავსებით ანალოგიურია ცხოვრების ამაოებაზე დაფიქრებული შულლიანთ საბას „ფილოსოფია“:

„- აეგეთია ეს ცხოვრება! - ამბობს შულლიანთ საბა და ცოტა დუმილის შემდეგ დაამატებს - მააშ! - მერე შემოგხედავს, თავიდან ფეხებამდე ჩაგათვალიერებს და შეგეკითხება:

- შენ რას იტყვი, ძმისწულო, ჰა!

- რაზე?

- ცხოვრებაზე.

- რა ვიცი, რა უნდა ვთქვა?

- ჰო, ჰო ვერაფერს ვერ იტყვი, ეგეთია ეს ცხოვრება, მაშ! - ბრძნულად დაასკვნის საბა და სევდიანად შეჰყურებს გუდამაყრის ხეობაში ნამოყუდებულ უზარმაზარ მთებს, რომლებიც ოთხივე მხარეს კეტავენ სივრცეს და მხოლოდ მათ შორის მოქცეული ზეცა გაფიქრებინებს, რომ მარტო ამ ვიწრო ხეობაში არ მთავრდება ყველაფერი...

- ეგეთია ეს ცხოვრება, მაშ! - ისე ამბობს ამას, ისეთ სევდას ამოაყოლებს ნათქვამს, გული ჩაგწყდება, ძალაუბნებურად გაჩუმდები და შენც დაფიქრდები...

- ისე იწყება, შენ არავინ გეკითხება და ისე მთავრდება, არც მაშინ გეკითხება ვინმე რამეს“ („სულეთის კიდობანი“).

მარტოობა საკაცობრიო პრობლემაა; „სევდა შეიპარა კაცობრიობის სულში, სევდა მარტოობისა და რღვევის“ (კ. კაპანელი, „ორგანოტროპიზმი“, ფილოსოფიური შრომები, თბ., 1989, 270). მარტოობის მძლავრი განცდა გასდევს გოდერძი ჩოხელის მთელ შემოქმედებას, სადაც მარტოა ადამიანი, სოფელი, სახლი, ქვეყანა, მდინარე, მცენარე, ფრინველი, ცხოველი...

მოთხრობაში „წერილი ნაძვებს“ არის პატარა მონაკვეთი, რომელსაც ჰქვია „სიმარტოვე“. აქ აღწერილია მიტოვებული სოფელი, სადაც დამფრთხალი სიმარტოვე ნება-ნება მოიპარება და სადაც მამა-პაპურ კერას სიმარტოვეში გამომწყვდეული ბებია შერჩენია; ბებერ მუხაზე შემომჯდარი ბუიკოტი კი ერთგულად სდარაჯობს სოფლის სიმყუდროვეს.

მიტოვებული სოფლის სურათია დახატული მოთხრობაში „წერილი და მძიმე“: „სამყაროს სამი იმედის ძაფით უკავშირდება ეს პატარა სოფელი - კვამლით, რომელიც მძიმე-მძიმედ მიიზღაზნება ცისკენ; ღამლამობით ფანჯრიდან გამომკრთალი მუქით და ორი პატარა გოგოთი“.

არანაკლებ საზარელია სოფელში მიტოვებული სახლი, რომელიც ქმრისგან მიტოვებულ ქალსა ჰგავს, რადგან „გაუთხოვარი ქალი, სხვა ადამიანთან შედარებით, უფრო მარტოა ამ ქვეყნად, ამ ცის ქვეშ“.

თითქოს მღერის მიტოვებული სახლი. არ ემ-

ღერება, მაგრამ გულში მაინც მღერის. ეს სიმღერა სიმარტოვის სიმღერაა, ანდა მოლოდინის. ჰო, ჰო, უფრო მოლოდინის. მიტოვებული სახლი ხომ ქმრისაგან მიტოვებულ ქალსა ჰგავს, ჩამოღამებულ, ხელმხარჩამოყრილ დარდიან ქალს, რომ არ ეკადრებოდა და მაინც მიატოვეს. უკაცობით ჩამოტყდა გულთაბოძი. როგორც სახლის გულთაბოძი ტყდება ხოლმე, ისე მიტოვებული ქალის გულთაბოძი ტყდება უკაცობით, მაგრამ გულისგულში მიტოვებული სახლის გულისგულიც მღერის მოლოდინის სიმღერას და მიტოვებული ქალისაც („დევების ნასოფლარი“).

მარტოობაში გამომწყვდეული „გაგილაი უნილ-უკერძო კაცია, არც ცოლ-შვილი ჰყავს, არც ვინმე ისეთი ნათესავი, რომ მის მარტოობაზე გული შესტკიოდეს... მარტო ცხოვრების უღლის ტარება უჭირს“. ერთადერთი სულიერი არსება მტრედია, რომელსაც „გაგილაი გვერდიდან არ შორდება, რომ მტრედს სიმარტოვე არ ეგრძნო. ელაპარაკებოდა კიდეც ცხოვრების შესახებ, სიმარტოვისა და გაჭირვების შესახებ“.

ცხადია, მტრედიც ვერ ავსებდა გაგილაის სულიერ სიმარტოვეს და ზეცას ავედრებდა თავის სულს:

„– ცაო! ცაო! მაღალო ცაო! მოჭიკჭიკე ვარსკვლავნო; იცოდე, ცაო, ამ მიწაზე ისევ მარტო ვარ, – ერთი გაფრენა დამრჩა შენამდე... მე რე მოხუცს შეეშინდა, მართლა არ გაჰფრენოდა ცაში სული“ („საქორწინო მტრედი“).

აქ უნებურად გვახსენდება ერთი ფრზა ფრანგი პოეტისა და ფილოსოფოსის პოლ ვალერის ფილოსოფიური ტრაქტატიდან „სულის კრიზისი“: „ნუ დამტოვებ მარტო“, – უთხრა ჩემმა სულმა ჩემს სულს“ (პოლ ვალერი, „სულის კრიზისი“, თბ., 1993, 150).

ასევე მარტოა უპატრონო და მიტოვებული საფლავი: „ეს საფლავი ერთადერთია ამ არემარეში, უპატრონო, მიტოვებული და მიუსაფარი. არავინ იცის, ვისია ეს ძვლები, რა ერქვა ამათ პატრონს. ერთადერთი ისაა ცნობილი, რომ მგზავრი ყოფილა, ქვენამთის უღელტეხილიდან გადმოვარდნილა და მკვდარი სამადლოდ მიუბარებიათ მიწისათვის. ეს ლოდი დაუდვიათ ზემოდან. ეს არის ერთადერთი საფლავის ლოდი ამ არემარეში. ლოდის ერთ კუთხეში მიწა გამოთხრილა და შიგნიდან ძვლები იმზირებინან გარეთ. იმზირებიან სევდიანად, გულის მომკვლელად, თითქოს რაღაცას ევედრებიან გარეთ მყოფთ, რაღაცას თხოვენ“ („ძვლების სევდა“).

განსაკუთრებით შესაბრალისია ჭირში მარტოდ დარჩენილი, მიუსაფარი ადამიანი: დაობლებული თადეოზი „მარტოკა თხრიდა მამის საფლავს... მარტომ მიაყარა მამას მიწა“ („სიკეთის კიდობანი“).

მარტოობა ფიზიკურადაც ანადგურებს ადამიანს. ასეთი ბედი ეწია ბებო სალომეს, როცა დედამამით ობოლს საბოლოო იმედიც გაუქრა და „მიწას ამოეფარა სიღო ბებო“.

„დარჩა ბებოს გოგო სამზეოზე:

მტირალი, ობოლი და სიყვარულ-გამქრალი.

უიღბლო.

უმწეო.

უნუგეშო.

მაგრამ ლამაზი – როგორც იის ფოთოლზე გამომკრთალი დილის ცვარი...
თითქოს იმით იყარა ბედისწერის უსამართლობაზე ჯავრი, რომ თავისი სილამაზე დარდს შეაჭმევინა, სიმარტოვეს გამოახრევიანა და ძაძებში ჩაკლა“ („ბებოს სალომე“).

ადამიანის მარტოობას მხოლოდ ობლობა, უთ-

ვისტომობა, უმეზობლობა თუ უსოფლობა კი არ იწვევს, არამედ ადამიანი მარტოა მაშინაც, როცა ხალხით სავსე სოფელ-ქვეყანაში ცხოვრობს, მაგრამ ადამიანების თანადგომას ვერ გრძნობს, სწორედ ასეთ სიმარტოვეშია შუღლიანთ სება: „ადამიანი ხშირად ხალხშია, მაგრამ მაინც მარტოდ გრძნობს თავს“ („სიკეთის კიდობანი“). სებამ გადაწყვიტა მუზეუმის დაარსება, მარტო დადიოდა და სამუზეუმე ნივთებს ეძებდა. მარტო დაიწყო მუზეუმის მშენებლობა, მარტომ ააშენა და მარტომ გადახურა მუზეუმი. ხალხს ეხვეწებოდა, მომეხმარეთო, შთამომავლობას მუზეუმი მაინც დავუტოვოთო. მათგან კი დაცინვასა და ქილიკის მეტი ვერაფერი მიიღო: საიქიომიც გვეყოფა მუზეუმში ყოფნაო: ვის რაში სჭირდება ეს შენი მუზეუმიო.

სება კი არ ტყდება და ბრძნულად პასუხობდა: „ნარსული რომ უფრო კარგად დაინახო, ანმყო ურცხვად არ უნდა შემოგვეყურებდეს ფანჯრებიდან“. სებამ ააშენა და მოაწყო მუზეუმი; მწერალი გვამცნობს: „თითქოს მთელი საქართველო ამ ერთ მუზეუმში იყო თავმოყრილი“, მაგრამ რას ნარმოადგენს ეს მუზეუმ-საქართველო? მწერლისავე პასუხში უიმედობას დაუსადგურებია: – „თითქოს აქ იყო ნარსული, უმოქმედო ანმყო და გაურკვეველი მომავალი“.

მარტოობის თანამდევია დარდი. შვილმკვდარი მარტოა ბუბუნაური მარტოა თავის დარდთან:

„– რა გადარდებს? – ჰკითხა მარტიას.

– მარტოობა მადარდებს“ („ადამიანთა სევდა“).

მარტოობას შეაფარა თავი ორთაბრძოლაში დამარცხებულმა, დარცხვენილმა და თავმოყვარეობაშეღალახულმა ნითელმა ხარმა. თუმცა კი რაღა თავის შეფარება იყო, როცა მოსპო, გაანადგურა, ჩამოახმო, ჩონჩხად აქცია და სულ გააჭალარავა დარდმა.

„მთელი სოფელი დაეძებდა გადაკარგულ ბოჩოლას. ბოლოს მიაგნეს მთლად გასაცოდავებულს.

– რა დაგემართა, შენ გენაცვალე, ბოჩოლ! – შესძახა ლუკამ.

– დარდს გაუჭალარავებია, შვილო, ეგრე იცის დარდმა, – უთხრა ლუკას მოხუცმა კაცმა.

ნითელმა ხარმა, ახლა კი მთლად გაჭალარავებულმა, ერთი ღრმად ამოიხვნეშა და უსულოდ ჩაესვენა თოვლში.

„– ხედავ, დარდს რა შეუძლია, კაცო, ჰა? – იძახდა ხალხი.

– საქონელს რას უქადის, კაცს რას უზამს“ („ნითელი ხარი“).

ადამიანთა სევდის ავტორი დარდების შემგროვებელია; იგი გამიხარდაის პირით ამბობს: „– მე დარდებს ვაგროვებ, ხალხის დარდს ვაგროვებ, ვის რა უჭირს, ვის რა ადარდებს“.

მწერალი თავის გუდამაყრელ პერსონაჟებს მიმართავს ერთი და იმავე კითხვით – რა გადარდებს? ამ კითხვას იგი თავის თავსაც (ჩოხელი ვაჟი გივი) უსვამს და გულგატეხილი პასუხობს:

– ის, რომ ხშირად ადამიანს ისე არ აფასებენ, როგორც უნდა აფასებდნენ.

სოფლის დეკანოზ ბიბლიას ხუთასოთახიანი სახლის აშენება მოუწადინებია, რომ მთელმა გუდამაყრელებმა შიგ ერთად იცხოვრონ; მარტოკა ამას ვერ შესძლებს და ის ადარდებს.

კვლავინდებურად გაისმის დაჟინებული კითხვა – „რა გადარდებს?“; რაზედაც პასუხები ასეთია:

სამხარაული: – ძალიან მადარდებს გუდამაყრის მივარდნილობა.

ქიმბარი: – დასაწყისი სად არის, არ ვიცი.

გამიხარდა: – მე, არაფერი... დარდება ვაგროვებ. რაც რამ ქვეყანაზე დარდია, უნდა შევავროვო და ღმერთთან წავიდე.

გარახტინაი: – ისა, რომ აღარაფრად გვაგდებენ ჩოხელებს.

ტაშკენტა: – ის მადარდება, რომ ჩოხელებს დღეის მერე უპირატესობა გვეკარგება გუდამაყრის ხეობაში.

ბათილა ლიდიური: – ის, რომ უწილ-უქერძოდ უნდა გადავიარო.

მარტია ბუბუნაური: – მარტოობა მადარდება.

და მაინც, ყველაზე ტრაგიკული და შემზარავია ყველაფერზე ხელჩაქნეული კაცის უდარდელობა: – რა გადარდება?

სებაი: – არაფერიც არ მადარდება!

ასე რომ, გოდერძი ჩოხელის აზრით, ყველაზე დიდი დარდი მაინც **მარტოობაა**. ამ დარდიან მარტოობას მუდამ თან სდევს დიდი სევდა:

გოდერძი ჩოხელის ერთ-ერთი ბრწყინვალე რომანიც ხომ „ადამიანთა სევდაა“. მრავალგვარი დარდით და სევდითაა გაჯერებული მწერლის თხზულებები, სადაც დომინირებს ამაოების სევდა, კაცობრიობის სევდა, შვილმკვდარი ქალის სევდა, გულის სევდა, ზამთრის ღამის სევდა, ობლობის სევდა, სიცოცხლის სევდა, სიკვდილის სევდა, ადამიანად ყოფნის სევდა, ადამიანად არყოფნის სევდა...

მის ნაწარმოებებში იმედიც კი სევდიანია, „დაჩოქილი მამა-შვილი თვალებში ჩამდგარი სევდიანი იმედით შეჰყურებდნენ ცისარტყელას“ („სიკეთის კიდობანი“).

გოდერძი ჩოხელის რომანი „ადამიანთა სევდა“ მთავრდება ადამიანის ყოფნა-არყოფნის მწერლისეული ფილოსოფიური საზრისით: „ორი კითხვა მქონდა და ორ პასუხს ვეძებდი: რა არის სიცოცხლე? და – რა არის სიკვდილი?... გადანწყვეტილი მქონდა, ამ კითხვების პასუხებით დამემთავრებინა „ადამიანთა სევდა“, ვინაიდან „მხოლოდ ერთხელ მოდის სიცოცხლის საზეიმოდ ამ დედამინაზე ადამიანი“ („გაცოცხლებული მიცვალებული“).

მწერალი ეძებდა სიკვდილ-სიცოცხლისა და ადამიანად ყოფნა-არყოფნის „მსოფლიო სევდის“ მარადიული პრობლემის პასუხს და იპოვა კიდეც:

„გუდამაყრელ მოლაშქრეთა ფილოსოფიის რვეულში ვნახე ქალაქის ნაგლეჯი, რომელზედაც მარტო ორი კითხვა და ორი პასუხი წერია; არც გვარია, არც სახელი, არც იმ სოფლის დასახელება, სადაც ეს არის ჩანერილი, შუაში ვერსად ჩავსვი და ისევ ბოლოსათვის შემოვიწახე:

– რა არის სიცოცხლე?

– სიცოცხლე სევდა არის, ადამიანად არყოფნის ტკბილი სევდა.

– სიკვდილი?

– სიკვდილი სევდა არის, ადამიანად არყოფნის სევდა“.

მწერლის ღრმა რწმენით ყველაფერი ღვთის ნებაა, ვინაიდან: „იყო ნება ღვთისა და არარაისაგან იქმნა რაობა. იყო ნება ღვთისა და რაობა იქცა არარაობად“ („შემინახე, დედაო, მინა“).

რატომ არის გოდერძი ჩოხელი ასე ღრმად ჩაძირული დარდსა და სევდაში? – ალბათ იმიტომ, რომ „სევდა უფრო ინტიმურია, ვიდრე სიხარული“ (პოლ ვალერი, „სულის კრიზისი“, 1993, 150). ამასთანავე, ერთი შეხედვით „გაცვეთილი ფრაზა „მსოფლიო სევდა“ უფრო ღრმა ხასიათისაა, ვიდრე სიტყვიერების ოფიციალური ისტორიკოსები ფიქრობენ: მანფრედისა და ფაუსტის წუხილი, ჰამლეტის ტრაგედია, ბარათაშვილისა და ლეოპარდის სასონარკვეთილება კაცობრიობის უკეთილშობილესი და უმშვენიერესი გრძნობის გამოხატულებაა“ (კ. კაპანელი, „სული და იდეა“, ფილოსოფიური შრომები, თბ., 1989, 150).

ამრიგად, გოდერძი ჩოხელის შემოქმედებაში გამჟღავნებულია მარტოობაში გამომწყვდეული ადამიანის უდიდესი ტრაგიზმი და სასონარკვეთილება. ამასთანავე, მწერალი და მისი პერსონაჟები კი არ გაურბიან მარტოობას, არამედ ისინი მასში არიან შენივთებული, მარტოობაა მათი ყველაზე დიდი დარდი. ამიტომაცაა, კითხვაზე – რა გადარდება? – თითოეულის პასუხი ერთია: მარტოობა მადარდება.

ლიტერატურა

გ. ჩოხელი, „წითელი მგელი“, თბ., 2007.

გ. ჩოხელი, „ადამიანთა სევდა“, შესულია კრებულში „წითელი მგელი“, თბ., 2007.

გ. ჩოხელი, „სულიეთის კიდობანი“, მოთხრობების კრებული, თბ., 2001.

კ. კაპანელი, ფილოსოფიური შრომები, თბ., 1989.

პოლ ვალერი, „სულის კრიზისი“, თბ., 1993.

ნელი ზურაშვილი

58

ჩემი პატარა მეგობარი

*„ჩემო დათუნა, გაუმარჯოს
შენს უკვდავებას ქართულ ხელოვნებაში“
გურამ ფანჯიკიძე*

*„სახეებით აზროვნება, ფერის გრძნობა, რამდენი
დაუმაღლებია შემოქმედს ამ საოცრად მგრძობიარე
ბიჭისთვის. ბედნიერია ის ერი, ვისაც ასეთი ნიჭით
დაჯილდოებული ახალგაზრდები ჰყავს“.
თამარ გოცაძე*

დავით კრანაშვილი

მინდა, კიდევ ერთხელ გავიხსენო ჩემი პატარა მეგობარი, რომელმაც ღრმა კვალი დატოვა ქართულ სახვით ხელოვნებაში.

დათოს სურათი მუდამ უბის წიგნაკით დამქონდა და რომ არ გამცვეთოდა ალბომში მოვათავსე – ღიმილიანი, კეთილი, ჭკვიანი მზერით.

დათო კრანაშვილი ჩემი მოსწავლე იყო.

კონსერვატორიაში (პედაგოგიურ პრაქტიკაში) მუსიკალურ ლიტერატურას ვასწავლიდი. მასზე 8-9 წლით უფროსი ვიყავი და ჯერ კიდევ არგანცდილი დედობრივი სინაზით მიყვარდა.

ჯგუფში უმეტესად გოგონები იყვნენ, მხოლოდ ორი ბიჭი მყავდა. დათოს რატომღაც განსაკუთრებით ვათამამებდი. ძალიან საყვარელი, ინტერესიანი ბიჭი იყო. მუსიკის მოსმენისას გაჩუმდებოდა და ფანჯარაში იყურებოდა, თითქოს კლასში არავინ არისო.

გაკვეთილზე ხან წერდა, ხან ხატავდა. ნასვლისას კი მერხზე ნახატს ტოვებდა. ნახატზე ხან ოპერის გმირი იყო გამოსახული, ხან ეკლესიის რეგისტრების მსგავსი, სამი ან ოთხი სივრცისგან აგებული პეიზაჟი.

ვხვდებოდი, თავისებურად იაზრებდა მუსიკას, მის ფორმას. ლიტველი მხატვრის მ. ჩიურლიონისის მსგავსად აღიქვამდა სამყაროს. სალვადორ დალი უყვარდა, ფიროსმანით ამაცობდა.

დაასრულა ჩემთან სამუსიკო შვიდწლელი პატარა ბიჭმა. მეც დავამთავრე კონსერვატორია და სამუშაოდ იქვე დამტოვეს.

სექტემბერში, სწავლა განახლდა. ერთ დღეს, ვზივარ კონსერვატორიის მეოთხე სართულის დერეფანში და ვხედავ, კიბეებიდან ლამაზი, მაღალი ბიჭი ამოდის, მიღიმის. ვერ ვიცანი. მიმოვიხედე. არავინაა... ღმერთო ჩემო, დათო!

როგორ გაზრდილიყო ერთ ზაფხულში. კალათბურთელივით მაღალი იყო, ძველებურად მოცინარი, სათნო. მუსიკის მოსმენა მომენატრაო.

მას შემდეგ ხშირად მოდიოდა. ჩვენს შორის ასაკობრივი ზღვარი ნაიშალა. სამნი ვმეგობრობდით: მე, დათო და მერი (ისიც კონსერვატორიაში დატოვეს).

დათო გვეტყოდა (უკვე შენობით მოგვემართავდა): ნელი – დედაჩემს ჰქვია, მერი კიდევ – დედაჩემს და ამიტომ უფრო მიყვარხართო.

დათოს დედა – ნელი კონსერვატორიაში მუშაობდა პარტ. ისტორიის კათედრაზე. მასთანაც ვმეგობრობდით. კონსერვატორიასთან ახლოს, რუსთაველზე ცხოვრობდნენ დათოს დედა და ბებია. სულ მათთან იყო. რამდენჯერმე დაგვპატიჟა. იცით,

რა ქალია დეიდაჩემი, სიცოცხლეს არ დავიშურებ მისთვისო.

ყმანვილური გული ვაჟკაცური შემართებით ჰქონდა აღვსილი. როგორ უყვარდა სამშობლო, თბილისი. მამით კახელი იყო, დედით – მეგრელი. პაპაჩემის სახლი მიყვარს კახეთში, დედულეთიც მენატრებაო... და ხატავდა პაპის კარ-მიდამოს, სასიმიდესა თუ გლეხის ნაღვლიან სახეს. ხატავდა ფანქრით, აკვარელით, ნახშირით, კალმით; ფლობდა კოლაჟის ტექნიკას.

აღფრთოვანება გამოსჭვივის მის „ალაზნის ველში“, „თელავში“; უკიდევანო სიყვარული და ნაღველია „გალაკტიონში“ (რომელსაც სიამაყით ვინახავ); რაოდენი ალტაცებაა მის „ბეთჰოვენში“ და სხვ.

დათო კრანაშვილი იყო მოაზროვნე მხატვარი. ერთი სიტყვით, დათო გახდა ი. ნიკოლაძის სახელობის სამხატვრო სასწავლებლის მოსწავლე. ბედნიერი იყო. ერთხელ, მე და მერი ქართველი მხატვრების გამოფენაზე დაგვპატიჟა. ჩემი სურათიც იქნება გამოფენილიო. პასუხს არ დაელოდა, ისე წავიდა. იცოდა, რომ აუცილებლად წავიდოდით. მისი „წვიმიანი დღე“. რამდენი რამ იმალებოდა ამ ტილოს მიღმა. საიდან, – ამდენი ნაღველი, ამდენი ფიქრი...

ერთხელ, ჩემი უბის წიგნაკიდან გალაკტიონის სტრიქონები ამოიკითხა:

„გულო ჩემო მღელვარე,
სულო ჩემო მყივარო,
ერთი დღეც არ გქონიათ
მშვიდი, უსატყივარო“.

მერე მითხრა: იცი, ეს სტრიქონები გალაკტიონს რომ არ დაენერა, მე დავნერდი ან დავხატავდიო. მერე მუსიკას მოუსმინა და წავიდა.

ტირილი მომინდა. ცხოვრებაში მარტოსული არ ყოფილა. უამრავი მეგობარი და ამხანაგი ჰყავდა. შეეძლო, ხის ქვეშ დაგდებული შემოდგომის ყვითელი ფოთოლი აეღო და უბეში ჩაედო. მე ასეთს ვიცნობდი.

ერთხელ, მე და მერის რუსთაველზე შეგვხვდა.

მეგობრებს გამოემშვიდობა, შუაში ჩაგვიდგა და ხელკავი გაგვიკეთა. გრძელი, თეთრი კაშნე ეკეთა, ძალიან უხდებოდა. მხატვრის ქუდი არა გაქვს? გავეხუმრე. გაეცინა. ჯერ არა ვარ მაგ ქუდის ტარების ღირსიო. ოპერის წინ, მიწისქვეშა გასასვლელში, უცხო ახალგაზრდებმა ჩვენზე რალაც თქვეს და გაიცინეს. სამინლად გაბრაზდა. მე ვერ მხედავენო? ძლივს დავაკავეთ, – ისეთი არაფერი უთქვამთ, მოგეჩვენაო.

რა დიდი გული ჰქონდა.

დათოს სახით კარგი თანამოაზრე მეგობარი შევიძინეთ. ეტყობოდა, ბევრს კითხულობდა. ჩვენთან რომ მოვიდოდა სულ რალაცას გვიმტკიცებდა და ჩვენც ვეთანხმებოდით. სალად აზროვნებდა. სხვისი მოსმენაც უყვარდა.

ერთხელ, სხვათა შორის, მკითხა:

- დაბადების დღე როდის გაქვს.
- 17 ივლისს, – ვუპასუხე.
- რამდენის ხდები?
- ოცდაექვსის.

– აუუ! – შეიცხადა. მერე მანუგეშა, – არ დალონდე, 17 ივლისს ვარდისფერი მიხაკების თაიგულით მოვალ და მოგილოცავ, როგორც „ქორწილშია“ (ცნობილ ქართულ ფილმზე თქვა).

ვაი, რომ 17 ივლისს მე მივედი მის სახლში თეთრი მიხაკებით ხელში... არ მახსოვს, როგორ შევძელი მის სასახლეზე სევდიანი თაიგულის დადება.

მას შემდეგ მიხაკები შემეჯავრა. ჩემი დაბადების დღე, დათოს გახსენება და მონატრებაა...

დათოსთვის, ფერწერასთან ერთად, ლექსიც იქცა თვითგამოხატვის საშუალებად. ბევრჯერ წაუკითხავს ჩვენთვის საკუთარი ლექსები. დიდი ნაღველი მაოცებდა ყველაზე მეტად ამ ლექსებში. არადა, თითქოს კარგ ხასიათზე იყო, ხუმრობდა. შინაგანად, ალბათ რალაცას გრძნობდა და ჩქარობდა,

– ენერა ლექსები, ეხატა პორტრეტები, პეიზაჟები, ნატურმორტები, კომპოზიციები.

მუზეუმის სამყაროში ადგილის დამკვიდრება ძალიან რთულია, მაგრამ დათომ ეს 16 წლის ასაკში შეძლო.

დათო ცხრა აპრილს რომ მოსწრებოდა, მეორედ მოკვდებოდა. ძალიან უყვარდა საქართველო, ამაყობდა თავისი ქართველობით. 17 ზაფხული იცოცხლა და თავისი შემოქმედებით ბევრი რამის თქმა მოასწრო, უამრავ რამეზე ჩაგვაფიქრა.

სამხატვრო სასწავლებელში დათოს „ვარ-სკვლავბიჭუნა“ შეარქვეს თავისი ორიგინალობისა

და ერთი ნახატის გამო. ნახატზე გამოსახულია ციციქნა, ფუმფულა ნინილას როგორ მიჰყავს უღელში შებმული, ვეებერთელა სპილო, მსგავსად ეგზიუპერის ვარსკვლავბიჭუნას მიერ დახატული სპილოგადაყლაპული გველისა.

„ვარსკვლავბიჭუნასთან“ შედარებაში რალაც ნინასწარმეტყველური იხატებოდა: მახსენდება მისი ერთი ლექსის დასაწყისი:

„მე ყოველთვის შევხარი ვარსკვლავებს...“

მონმობა №3146 – მცირე პლანეტისათვის ნიჭიერი ქართველი მხატვრის – დათო კრანაშვილის სახელის მინიჭების შესახებ. პლანეტა აღმოაჩინა თამარა სმირნოვამ. მაშინდელი სსრკ მეცნიერებათა აკადემიის თეორიული ასტრონომიის ინსტიტუტისა და აშშ-ის მცირე პლანეტათა ცენტრის გადანყვეტილებით, მზის სისტემის ამ განუყოფელ ნაწილს დათოს სახელი დაერქვა.

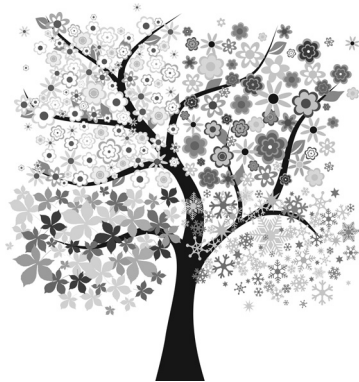
მოსკოვში უნდა გამოსულიყო ალბომი „დათოს პლანეტა“, რომელშიც შევიდოდა მისი ნამუშევრების 140 რეპროდუქცია და რუსულად თარგმნილი ლექსები. ალბათ, გამოვიდა...

დათოს გარდაცვალების შემდეგ, არ მავინყდება მისი დედა, – აჩრდილს დაემსგავსა. შვილის ნახატებს უვლიდა, შესაფერის ჩარჩოებს ურჩევდა. მთელ თავის სახსრებს დათოს შემოქმედების პოპულარიზაციას ახმარდა. ქართველი მხატვრების თანადგომით დიდი გამოფენა მოაწყო (250-ზე მეტი ნამუშევარი) ფიროსმანის დარბაზში, რომელიც თბილისელებს არასოდეს დაავინყდებათ. გამოფენები მოეწყო პეტერბურგში, მოსკოვში და სხვა ქალაქებში. გამოიცა დათოს ნახატების ალბომი.

დათოს გამოფენებზე, ბევრმა გამოჩენილმა ადამიანმა წარმოთქვა ალტაცებული და სინანულის გამოხატველი სიტყვები. გურამ ფანჯიკიძემ გამოსვლა ასე დაასრულა: „ვარ უბედური კაცი, რადგან ეს ბავშვი აღარ არის, მაგრამ ვარ ბედნიერი, რადგან დარჩა ეს ამოდენა გამოსხივება მისი ტალანტისა და ნიჭისა“.

მინდა ჩემი გახსენება დავამთავრო პოეტ ელგუჯა ამაშუკელის სევდიანი სტრიქონებით:

„დიდია სევდა, მაგრამ ტალანტი არ კვდება. დათო აგრძელებს სიცოცხლეს“.

ნუნუ ქაშუკაშვილი

მომავლის პიანისტი

მე მას რამდენიმე ღონისძიებაზე შევხვდი. ვუსმენდი და ვფიქრობდი... აი, ეს არის მუსიკის სიყვარული, აი, ეს არის უფაქიზესი ხელოვნება, აი, ეს არის ღვთაებრივი ნიჭი. ნათიასნაირი ახალგაზრდობა გაციკროვნებს საქართველოს, – ჩვენს სათაყვანებელ მამულს.

ნათია ჯაჯანაშვილი – თელავის ნიკო სულხანიშვილის სახელობის სამუსიკო სასწავლებელში სწავლობს საფორტეპიანო განყოფილების X კლასში.

ნათია უნიჭიერესი გოგონაა, შრომისმოყვარე, მდიდარი სულიერი სამყაროთი. მას შეუძლია გამოხატოს თავისი დამოკიდებულება შესრულებული მუსიკალური ნაწარმოების მიმართ. ფლობს ყველა იმ თვისებას, რომელიც უნდა ჰქონდეს ნიჭიერ შემსრულებელს. ნათიათი ამაყობს თელავის მეორე საჯარო სკოლაც, სადაც XI კლასში სწავლობს.

ნათია ძალიან პატარა ყოფილა, როდესაც შეუმჩნევიათ, რომ სულ ღიღინებდა და... ღიღინებდა. მაშინ ნოტები არც ვიცოდი, რომ მივდიოდი ფორტე-

მუსიკო სასწავლებელში და მოხვდა პედაგოგ ლელა ონიანის კლასში (დედამისიც ქალბატონ ლელას აღზრდილია).

ქალბატონი ლელა, გარდა იმისა, რომ ნათიას ეხმარება დაეუფლოს უმაღლეს სამუსიკო სწავლებას, მშობლიურ მზრუნველობასაც არ აკლებს.

მისმა პირველმა ნაბიჯებმა მუსიკის სპეციალისტების დიდი ყურადღება მიიქცია. იგი სისტემატურად გამოდიოდა კონკურსებზე და ფესტივალებზე.

ნათიას მიღებული აქვს პრიზები და დიპლომები სხვადასხვა ნომინაციაში; მათ შორის აღსანიშნავია: ბავშვთა და მოზარდთა კლასიკური მუსიკის I რესპუბლიკური ფესტივალი, სადაც ნათია დაჯილდოვდა დიპლომით, – მაღალი საშემსრულებლო ოსტატობისათვის.

აი, ნათიას საშემსრულებლო ნადავლი:

ქართული კლასიკური ეროვნული კონკურსი – I ადგილი, დიპლომი და ლაურეატის წოდება.

პრემიები:

I პრემია ეროვნულ კონკურსზე,
I პრემია თურქეთის საერთაშორისო ფესტივალ-კონკურსზე,

I პრემია თენგიზ ამირეჯიბის ახალგაზრდა პიანისტთა პირველ ეროვნულ კონკურსზე,

გრან-პრი და თბილისის მერიის სპეციალური პრიზი (სრული დაფინანსების პაკეტი, კანარის კუნძულებზე, ტენერიფეს საერთაშორისო კონკურსზე გასამგზავრებლად).

ნათია არის პიანისტ ვალერიან შიუკაშვილის სტიპენდიანტი და აქტიურად მონაწილეობს საერთაშორისო მასტერკლასებში.

– რას ნიშნავს შენთვის მუსიკა? – ვეკითხები ნათიას.

– მუსიკა ჩემთვის მთელ ცხოვრებას ნიშნავს, მუსიკის გარეშე არსებობა, ალბათ, წარმოუდგენელი იქნება ჩემთვის. მუსიკა არის საზრდო ჩემი სულიერი სამყაროსათვის. მე ბედნიერი ვარ, რადგან მაქვს საშუალება ვეზიარო და შევიგრძნო ეს უდიდესი ღვთიური ჰარმონია.

– თავიდან რომ შეგეძლოს არჩევანის გაკეთება, შეცვლიდი რამეს?

– არაფერს შევცვლიდი, რადგან მუსიკალური ჰარმონიის ღრმა ფილოსოფიის შეგრძნებას მე პრო-

ელისო ვირსალაძე და ნათია ჯაჯანაშვილი

პიანოსთან, ვცდილობდი მელოდიის სმენით აწყობას, – ჰყვება ნათია.

7 წლის ნათია შეჰყავთ გურჯაანის სამუსიკო სკოლაში, სადაც მისი პირველი პედაგოგი დედამისი – მაია ჯაჯანაშვილია.

2009 წელს ნათიამ მისაღები გამოცდები ჩააბარა თელავის ნიკო სულხანიშვილის სახელობის სა-

ფესიას ვერ ვუნოდებ – ეს ღვთიური საჩუქარია, რომელიც ერთეულების ხვედრია. მე ბედნიერი ვარ, რადგან მაქვს საშუალება ვეზიარო მაღალ ხელოვნებას.

– ნათია, შენი მომავალი გეგმების შესახებ მომიყევი.

– ოქტომბრის დასაწყისში მაქვს გამოსვლა საქართველოს კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტროში; ქუთაისში, სიღნაღში. კამერული მუსიკის საერთაშორისო ფესტივალის ფარგლებში მონაწილეობას მივიღებ მასტერკლასებში. ოქტომბრის ბოლოს მივემგზავრები კანარის კუნძულებზე – ტენერიფეს საერთაშორისო კონკურსზე.

ნოემბერში მასტერკლასები მაქვს ნიუ-იორკში მოღვაწე ქართველ პიანისტთან – მერაბ ებრალიძესთან. დეკემბრის დასაწყისში წარვსდგები ეროვნულ კონკურსზე. დეკემბერშივე იგეგმება ჩემი კონცერტი გერმანიაში.

2016 წლის იანვარში დავუკრავ მოცარტის სახელობის კონკურსზე, თებერვალში საქართველოს „სიმფონიეტასთან“ ერთად მაქვს კონცერტები.

მოკლედ, ძალიან ბევრი მაქვს სამეცადინო.

გილოცავთ, ჩვენო სანეტარო და სათაყვანო, ჩვენო ნიჭიერო და შრომისმოყვარე, ნათია, ამდენ ლამაზ წარმატებას და გზას დაგილოცავთ ახალ-ახალი წარმატებებისაკენ...

ნათია ჯაფანაშვილი და ლელა ონიანი

„ოქროს გოგონებს“ თელავის სამუსიკო სასწავლებელმა უმასხინძლა

15 მაისს, თელავის ნიკო სულხანიშვილის სახელობის სამუსიკო სასწავლებელში, მსოფლიოს ქალთა გუნდური ჩემპიონატის გამარჯვებულებს, საქართველოს მოჭადრაკე ქალთა ნაკრების წევრებს – ლელა ჯავახიშვილსა და ბელა ხოტენაშვილს შეხვედრა მოუწყვეს.

თელავის მერმა – პლატონ კალმახელიძემ, ადგილობრივი თვითმმართველობის წარმომადგენლებმა და დამსწრე საზოგადოებამ ქალ მოჭადრაკეებს ბრწყინვალე გამარჯვება მიულოცეს, მომავალი წარმატებები უსურვეს და სამახსოვრო საჩუქრები გადასცეს.

საკრებულოს თავმჯდომარემ – არჩილ თხლაშიძემ ბელა ხოტენაშვილი და ლელა ჯავახიშვილი წარადგინა ქალაქ თელავის საპატიო მოქალაქის ნოდებაზე.

ლონისძიებას ჩემპიონებთან ერთად, ქართული ჭადრაკის ლეგენდა ნონა გაფრინდაშვილი და საქართველოს ჭადრაკის ფედერაციის პრეზიდენტი გია გიორგაძე ესწრებოდნენ

პლატონ კალმახელიძე, ბელა ხოტენაშვილი, ლელა ჯავახიშვილი

არჩილ თხლაშიძე, ფიქრია ყუშიტაშვილი,
ბელა ხოტენაშვილი, ლელა ჯავახიშვილი

გილოცავთ

დღეს – მზემ სხივი გაშალა,
დღეს – მზე, უფრო, ლამაზობს,
ხელს გვინვდის და იმედებს,
გამარჯვებებს გვთავაზობს.

გამარჯვება ქართული –
დღეს ზეობს და აღმასობს,
და... გულიც იმეორებს
სიამაყით, – ამასო...

გეფერებით, გილოცავთ,
ჩვენო ბელა და ლელა,

სიხალისე გვესტუმრა,
სიხარულმა დაბერა.

ამ სიმაღლეს გილოცავთ
მოშრიალე ჭადარიც,
მონდომება რომ არის, –
გამარჯვებაც აქ არი.

დღეს – მზემ სხივი გაშალა,
დღეს – მზე, უფრო, ლამაზობს,
ხელს გვინვდის და, სულ, ახალ
გამარჯვებებს გვთავაზობს...

ნუნუ კამუკაშვილი

მხატვარი
დავით კრანაშვილი
(1963-1980)

